Séri No. 319 Arghăna f 0.50

SANGKOLAN

Èmadhoeră'aghi sareng

M. SASTROWIGNJO.



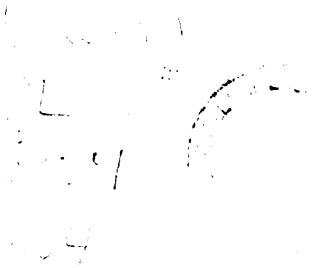
KALOWARAN
BALAI POESTAKA.

DRUKKERIJ VOLKSLECTUUR — WELTEVREDEN — 1922.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Digitized by Google

Original from CORNELL UNIVERSITY



Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Digitized by Google

Original from
CORNELL UNIVERSITY

I.

Djăr-klèndjăr ḍă' dhisa Băngkal.

È nalèka arè Ahad ghi' agghoe kaoelă èntar djăr-klèndjăr ḍări kotṭa Bănjoewangi ḍă' kampong Băngkal, lèbăt è djhălăn radjă, ngalangkongè lon-alon, èaḍă'na kabhoepatèn. Băkto ghăpanèka ghi' lagghoe, mèlana ghi' ta' patè panas, sarengngan djhălăn sè èlèbădhi naong, amarghă è kangan-katjèrra bănnja' bhoengkana attjem sè pa'-rampa'. Njamaèpon djhălăn radjă èngghănèka djhălăn eppos. Dhinèng sè andhika'aghi ambhădhi Kandjeng Towan Goepennor-Djèndral Daendels è kabidhănnèpon bindhoe (1) sangabellăs. Djhălăn eppos ghellă' molaè ḍări Anjer, è karesiḍènan Banten, kantos ḍă' mongghing lao'èpon kotṭa Bănjoewangi, djhăoeèpon ra-kèra sabătara eppal; landjhăngnga ḍări Banten ka Bănjoewangi ra-kèra pardjhălănan 200 eddjhăm. Bănnja' ṭa-kotṭa sè djă-radjă è tana Djhăbă sè bădă è pèngghirră djhălăn eppos èngghănèka.

Sadjăn narè', arèna sadjăn atambă panas, mèlaèpon bhădhăn kaoelă èngghăl-èngghăl sè adjhălăn, sopadja èngghălă nattol ḍă' kennengngan sè èsaddjhà.

Dări djhălăn eppos ghellă' djhă' sakènga kaoelă abhiloek ḍă' lorong kènè', tanto pas mangghi kampong, sè kerrep tjompo'èpon. Èngghănèka kampongngèpon tokang mèghă' djhoeko', mèlana băoena ta' saè. È ta'-ata'na po'-tjompo' ghellă' bănnja' ko'-djhoeko' sè èdjhemmor.

Sarrèna è kampong ghika'ijă ta' saè băoeèpon, èngghi amarghă ḍări ko'-djhoeko' sè paḍă èdjhemmor èngghărowa, mèlana bhădhăn kaoelă terros adjhălăn neng djhălăn eppos bisaos. Èghika'ijă naong, tor po'-tjompo' ghellă' èngghi moḍḍhă. Ta' antara abit sareng kaoelă ampon lèbăt ḍări kampong ghika'ijă, hăwăna ladjhoe èkrassa saè tor tjellep, sakeddjhă' agghi' kaoelă pas nattol ḍă' ghir sèrèng. È pèngghir sèrèng ghăpanèka bhoengkana njèjorra sakalangkong kerreppèpon. Kaoelă sanget terrona sè ngal-nèngalana ka tasè', djhoeghă ta' mangghi djhălăn laèn, kadjhăbhăna nerrak è kebbhoen njèjor ghellă'.

Ta' abit kaoelă pas abhiloek noro' djhălăn kènè', sè ta' patè bănnja' karang kittrièpon; sè tomboe è ghoel-tangghoellă lorong

(1) Bindhoe Blăndhă = 100 taon.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

èngghănèka namong bhă-rebbhă sareng bhoet-ombhoet. Èghika'ijă bănnja' bhoengkana gheḍḍhăngnga, sè ètamen ta' atoran èlowaranna lorong, kantos ḍăoenna ngaobhi ḍă' lorong sè èlèbădhi kaoelă. Bhoengkana njèjor è pèngghirră lorong ghika'ijă èngghi bănnja', djhoeghă ta' kantos andhăddhiăghi aobbhă lorong, sabăb sapèsan tèngghi, ḍoe kalèna ḍhăsar ta' patè bănnja' ḍăoennèpon.

Lorong kènè' ghellă' ta' èpèjara sama sakalè, tanḍhăna bănnja' gem-tjèlgemma, kantos manabi djhăn-odjhănan, aèng odjhăn ta' kèngèng aghili, panapa polè lampaddhă roḍăna djikar sè lèbăt èghika'ijă kettjem ghăn to'ot. Djhoeghă rèng-orèng kampong ampon ta' mardoeli bhăr sakalè ḍă' lorongnga sè ampon rosak ghăpanèka.

Lorong èngghănèka namong èlèbădhi djikar bisaos, sabăb djikar panèka lèbădhă èka'imma bisaos kèngèng, anggher kaboewă' djhălănna. Saopama băḍă djikar lèbăt èghika'ijă, roḍăna let-tatjellet ka tjellot, kantos rèng-mèrèng. Djhoeghă padjikaranna ta' mardoeli sakalè, amarghă tja'na pèkkèrra, sapèna tanto kellar nadjhă', tor polè djikarra ta' kèra robbhoe, sabăb wă'-boewă'na sarat. Kaoelă sakalangkong nèserra ḍă' sapèna, sè kantos andjingdjing panarègghă. Djhoeghă sè ghădhoeăn dhi-kadhiă sè taḍă' panganèserra sama sakalè ḍă' sapèna sè aṭen-keṭṭen nadjhă' djikarra, tanḍhăèpon njaman bisaos sè nokklèk èattas djikarra sambi ko'-roko'an; dhinèng padjikaran sè èboeḍiănna neng-masenneng sè todjoe' sambi djhoeng-kèdjhoengan. Nangèng mangkèn manabi wă'-boewă'èpon ampon èbhoengkar, rèng-orèng padjikaran èngghănèka pas tjè' pratènna ka sapèna. Kaoela ta' ngèra sakalè.

Katjatora sareng padjikaran sè ḍă'-aḍă' nèngalè ka kaoelă, pas èngghăl alontja' ḍări djikarra, sarta sapèna ladjhoe ètonton. Abă'na aèra' ḍă' tja-kantjana, sopadjă torona djhoeghăn. Djhoeghă sareng kaoelă ampon njalèp, kar-padjikaran èngghănèka pas nokklèk polè èattas djikarra sambi bhăng-tembhăngan, swarana tjè' lantona; kantos kaoelă nattol ka Băngkal ghi' mèreng bisaos. Ta' manglo swarana sè kapèrengnga ka djhăoena, sarrèna kennengngan èghika'ijă tèghăr. Samangkèn kaoelă ampon nattol ḍă' dhisa sè ètoddjhoe, èngghi panèka dhisa Băngkal. Dhisa èngghănèka èaḍă' nganggho̱ej labăng sakèṭèng, apaghăr ehhèk perrèng èangghi'. Labăng sakèṭèng ghellă' mabi kadjoe okèran sarengngan èattas, lerres èbhăktengngana băḍă tolèsannèpon mabi aksara aleng-oleng, ongellèpon:

„DHISA BĂNGKAL."

Sareng kaoelă maso' è labăng sakèṭèng èngghănèka, ladjhoe èambă' bhoeroes ḍăḍoewă' sambi aghăoeng tjè' kadjăna, kantos kaoelă palèngpèngen; sadjăn abit, bhoeroes sè njandher sadjăn bănnja', sarengngan ropaèpon masè paḍă seḍḍhi sè nèngalè ka kaoelă, dhi-kadhiă sè ngèkkè'a ongghoeăn. Djhoeghă sareng

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924026605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

tongket kaoelă ènanarraghi, roes-bhoeroes ghellă' akadhi sè ngartè, djhă' kaoelă ta' tako', pas neng-enneng, ta' oeng-ghăoengan polè.

Kadjhăbhă roes-bhoeroes èngghănèka, bănnja' djhoeghă orèng băbinè', sabănnè bădă sè sambi ngembhăn, sabănnè bădă sè nonton ana'na. Na'-ana'na ghăpanèka bădă sè abăngkang, bădă djhoeghă sè namong asalebhăr bisaos. Mèlana rèng-orèng ghăpanèka padă njandher dă' kaoelă, ngara sabăb terro nèngalana Bălăndhă sè lèbăt è lorongnga. È kangan-katjèrra lorong bădă tjompo' atabing perrèng, pamengkangnga ta' patè lèbar tor tadă' ka'-bhoengka'annèpon sakalè, djhoeghă bădă lombhoeng padina sareng goedăng bhăkona. Èdhi'-seddhi'na ghăpanèka bădă lorong kènè'-èpon, padă saè, namong padă tadă' kadjoeănna. Sapanèka djhoeghăn è kang-pamengkangnga po'-tjompo' ghellă' kèngèng kotja' tadă' rebbhă tomboe sakalè, amarghă manabi bădă rebbhă tomboe sakonè' bisaos, ta' mèlo sareng embi' otabă dhoembhă, sè èlombhăr èghika'ijă.

Lerres è kontjo'èpon djhălan sè èlèbădhi kaoelă bădă tjompo'na saè sèttong, tèmbo'na potè ngetțak tor ressèk, bhidhă sanget sareng po'-tjompo' laènnèpon. Tjompo' èngghănèka ampèr adă'na njalaghăp, bădă tengnga'annèpon, è tanèjanna bădă mandhăpana, mabi kamar ḍoe mègghi' sarengngan padă nganggoej djănèla abăk radjă; tanana sadhădjă èplèstèr; tjompo' ghellă' mèmper dă' tjompo'èpon Bălăndhă sè ta' patè mampo ongghoe.

Èdiadă'ănna bădă bhoen-kebbhoenannèpon, rebbhăna ngabhiroe sarta ètamennè kembhăng mawăr; èdièrèngngnganna sareng èboedjăn bănnja' bhoengkana wă'-boewă'ăn ana-bărna tor è-saè. Tjompo' ghăpanèka ghădhoeănnèpon kalèboenna, sè adjhădjhoeloek Ardjodiwirjo. Kalèboen èngghănèka saè atèèpon; sareng kaoelă sè kennal ampon kabit dhingèn, sabăb kaoelă manabi kalerressan djărklèndjăr, serrèng boe-amboe è tjompo'na, parlo mènta aèngnga dhoeggh ăn otabă wă'-boewă'ăn. Mèlana sareng abă'na nèngalè kaoelă, pas èngghăl kalowar. Saamponna marè atabi' kaoelă abălă, djhă' namong terro ngamponga boe-amboe sakeddjhă'; kaoelă pas èpaladjhoe, èpatodjoe' è korsè gojangnga, dhinèng sè ghădhoeăn tjompo' ghi' lebbhoe dă' romana sakeddjhă'. Kaoelă nèngalè atorannèpon è ampèr sareng è roma padă è-saè.

Ta' antara abit Wirjo pas kalowar sambi ambhăkta galbas dădoewă' aèssè djhădihăn, èsoghoeaghi dă' kaoelă. Kaoelă klabăn ghătè sè ngala' djhădjhănna, terros èteḍdhă. Ana'èpon, pata omor lèmabellăs taon, ngangka'è aèngnga dhoeggh ăn, kompojja ambhăkta baki aèssè pao è-saè nem mègghi' pas èsoghoeaghi dă' kaoelă djhoeghă. Pao ghăpanèka sareng kaoelă èkabherkat sadhădjă, èbhoendhoe' neng sattanang. Saamponna, kompojja sareng kaoelă ladjhoe èpersèn pèssè. Klèboenna robăèpon bhoenga sè katamojan kaoelă, djhăng bhoenga'an polè sareng nèngalè kaoelă ta' nampèk gboe-soghoena.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Kalèboenna akandhá, manabi ana'èpon sè wa'-towa'an ampon negghoe' lako è persil, dhinèng sè dá'-ngodá'án ghi' asakola è sakola'an kènè'. Kompojja tja'èpon bhádhi èpasakola'a dokter Djhábá, mèlana abá'na pas atanja dá' kaoelá kèngèng bhoentenna na'-kana' sè ampon aomor nem taon, sabá'dána prèián panèka èmaso'aghi ka sakola'an Bálándhá. Kaoelá atotor, djhá' rassana kèngèng.

Saamponnèpon marè asa-gessa kaoelá pas èbhákta ngal-nèngalè pakarangannèpon. Ka'-bhoengka'an sè bánnja' èghika'ijá bhoengkana pao, boewána dát-ngarendát tor bhángsa è-saè sareng nèsmanès sadhádjá. Klèboenna asangghoep, manabi paona ampon bánnja' massa'èpon, kaoelá bhádhi èaterrana. Dári ghika'ijá kaoelá pas èadjhák ka ampèr boedina. Èghika'ijá kaoelá pas apangghi sareng binèna kalèboenna, robáèpon abák todoes sè nèngalè kaoelá. Kaoelá pas terros maso' ka romana. Èghika'ijá kaoelá nèngalè kerrès sèttong, ropaèpon saè, èpakaè' è tèmbo'. Kaoelá atanja ka Wirjo panapa kèngèng djhá' nèngalana kerrèssa. Sambhiddhá „kèngèng", sarta kerrèssa pas èkala', èdjhoeloeághi dá' kaoelá. Sareng kaoelá sè nèngalè ampon salèssè, njata, manabi karrès èngghánèka dhásar saè ongghoe, kadhi pangèra kaoelá ghellá'. Ghándhárrèpon dári tandoe' akèr-okèr, landhijánnèpon dári tolang, èkèr-okèr djhoeghá, tor èèket emmas sareng ètrètèsè ènten. Bái'èpon saklangkong tadjhemma, pamorra èngghi saè. Kaoelá sareng nèngalè kontjo'èpon sè sanget njènjèbbhá, boeloena kolè' ladjhoe boeng-njaromboeng sadhádjá, mèlana sareng kaoelá pas èngghál èbághi polè dá' sè ghádhoeán. Saamponna marè èrasop, kerrès èngghánèka ladjhoe èpakaè' (èpalandhák) è kennengngannèpon polè.

Katjatora Wirjo sabhálaèpon, dá' kerrès ghellá' saklangkong lèboerrá sareng trèsnana, kantos sanarè bádá'á mellè saèboe ropèja, tanto ta' kèra èbághi, sabáb tadá' djhoewállá. Tja'èpon, marghá sangkolan dári bángatowana.

Mènorot kapartjadjá'ánnèpon sè ghádhoeán sareng ghá-tatangghána, tja'èpon kerrès ghápanèka pangaro; anggher bádá kerrès ghápanèka bisaos, sè ghádhoeán sareng tja-kantjana sadhádjá tanto kaparèngan salamet. Èngghi sabhálikkèpon, saopama pas èpaondhoer, kantos kalowar dári kampongnga, Wirjo sareng ana' maghár sarèna sadhádjá bhádhi ta' mangghiá salamet. Panèka marghaèpon, mèlana klèboen Bángkal sanget èkalèboeri tor èadjhinè sareng saantèrona ana' maghár sarèna.

Kerrès sangkolanna Wirjo èngghánèka bánnja' dhoengèngngèpon. Dhingèn sè ghádhoeán ampon onèng akandhá dá' kaoelá, nalèka kaoelá boe-amboe è tjompo'èpon. Njara sareng kaoelá samangkèn èdhoengèngngaghiá, panapa sè ampon èkandhá'aghi Wirjo dá' kaoelá, èngghi saèngga'na kaoelá bisaos.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Saamponna marè ngal-nèngalè èssèna pakarangan sareng bengkona Wirjo, kaoelă pas apaamèdhăn, terros palèman. Kaoelă ta' loppa ngotja' kaso'on ḍă' sè ghădhoeăn tjompo' atas kasaèannèpon. Molaè ḍări Băngkal kantos ḍă' tjompo', ra-kèra bădă padjhălănan saeddjhăm.

II.

Kè Moestari.

Sarrèna bhădhăn-kaoelă ampon karè adjhăndjhi ḍă' sadhadjăna para maos, manabi bhădhi njarèta'aghiă băb kerrès sangkolan èngghărowa, kaoelà wădjib neptebbhi djhăndjhi ghăpanèka.

Ghi' lambă' è dhisa Băngkal bădă orèng kasorang anjama Moestari, dhăddhi kalèboen è dhisa ghika'ijă. Kalèboen èngghănèka sanget èkaasè'è sareng ana' maghăr sarèna, amarghă lambhă' atatolong. Saopama bădă kantjana ghădhoeăn hadjhăt bhădhi alakoa pa-ponapa, sabelloennèpon andjhălănnaghi hadjhăddhă, langkong ḍhingèn njo'on nasèhat ḍă' lorana, kadhi ponapa saèèpon. Sarrèna lorana sapèsan băbătekkèpon lakar ghătè atatolong ḍă' orèng, ḍoe kalèna sarrèna ampon toboek sè alolongan djhăoe tor ghăsèk lăng-saghoeloeng sareng bhăngsa Bălăndhă, dhăddhi lèbăr paanabhănna tor bănnja' pamangghina, dhăddhi onèng biaos amberri' nasèhat ḍă' tja-kantjana, sè andhăddhiaghi kasaèannèpon.

Saandhina bădă ana' maghăr sarèna mangghi kasossa'an pa-ponapa, djhoeghă ta' poron abălă terros terrang ka lorana, panapa sè èkasossa, sareng klèboenna, orèng ghăpanèka ladjhoe èpaksa èsoro ambădḍhăkkaghi kasossa'anna, parloèpon njopprè abă'na onènga atatolong.

Èbă sapanèka ghi' bădă bisaos kantjana kasorang kaḍoewă sè bhoeto pèssè; manabi tako' sè ngèndjhăma ka lorana, pas andjhoewăl sèmpennannèpon paḍina sabăgiăn, bhă' bhăkona lèng-ngalèng, ka Tjèna otabă ka orèng Arab klabăn arghă ḍă-moḍă. Djhoeghă opama lorana mèreng parkara panèka, tanto sakalangkong ghighirrèpon. Abă'na saklangkong ta' tarèma manabi bădă orèng andjhoewăl paḍina otabă bhăkona klabăn arghă ḍă-moḍă.

Klèboen èngghănèka sanget ta' sennengnga, manabi bădă Tjèna otabă orèng Arab lăr-ghelloer ka dhisana, nangghă' pa-ponapa, sabăb abă'na ampon onèng, djhă' kabănnja'an Tjèna otabă orèng Arab èngghănèka băbătekkèpon ta' djhoedjhoer, dhoedjăn nèpoan orèng bhoeḍhoe. Mèlana manabi bădă kantjana terro andjhoewălă paḍina otabă bhăkona, ladjhoe èdjhoewăllaghi sareng lorana.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Sareng lorana paḍina otaba bhakona kantjana êngghanêka êdjhoewál ka dhâghâng sè kêngêng partjadjâ, dhinêng ollêna pèssè pas êbâghi sadhadjâ ḍâ' sè ghaḍhoeân bhârang, abâ'na sakêṭêng ta' pong-ngampong. Dhâddhi ampon ḍer-bhenḍerranna kalêboen êngghânêka sè êkaasêana otabâ êkalêboerâna para kantjaêpon, sa'ab tja-kantjana paḍja sanget kaprotangan ḍa' lorana. Sarengngan manabi klêboenna sè andjhoewalîâghi padjoeêpon larang bisaos.

Kaḍhâng bâḍa djhoeghâ ana' maghâr sarêna, mênangka bâbâlessa kaprotangannêpon, sè ater pa-ponapa ka lorana, djhoeghâ sareng klêboenna êtolak, panolakkêpon sapanêka: „Bâ'na la ta' osa ari'-berri' ka sêngko', sabâb sêngko' ta' kakorangan pa-apa. Apa sè êbâghiâ ka sêngko' djârêja, kakan bhâi kembhoeli saana' binêna. Sêngko' la tjè' bhoengana, mon ngatêla' sang tja-kantja kabbhi paḍâ kop-tjokop. Bâ'na la prasasat ater bharâng sè tjè' larangnga arghâna ka sêngko'." Dâ-paḍâ orêng Bângkal, Moestari lakar maso' ghi-soghiân.

Katjatora Moestari nalêka aomor nembhellâs taon, ghi' mêskên, paonêngngêpon namong matja sareng nolês nè'-sakonè'. Aba'na ngaboelâ ḍa' towan Maarten, Aspirant-Controleur. Sanarè Moestari ampon êkotja' dhâddhi maghâng, djhoeghâ klakoannêpon ta' bhidhâ sareng abdhi. Lerres aba'na ḍhâng-kaḍhâng êpakon noron pa-ponapa sareng towanna, djhoeghâ saêstona pangghabâjânnêpon sè ongghoeân, ngaladhinè towanna bisaos. Sarrêna Moestari ngastêtè sareng tè-ngatè, panapa polè bategghâ teptep-mantep ḍa' lorana, mêlana sanget êkaasè'è sareng towan Maarten serrêng êparêngè angghoej, sarengngan manabi towanna mèjos ngomèsi, ta' onêng tjettjêr sareng Moestari.

Dhinêng gâdjina è lân-saboelânna sakarêêpon êkabelli roko' sareng kaparloan laênna, pas êtaro. Moestari êngghânêka ta' rojal kadhi ghâng-maghâng laênnêpon, panapa polè aba'na lakar ampon nedjdhâ êdalem. Laên ḍâri gâdjina, aba'na ḍhâng-kaḍhang o'ê persên, êngghi panêka manabi towanna kalerressan kata-mojan kantos ngênep.

Ta' antara abit lorana pas êangkat dhâddhi Controleur; sarengngan somêlè ampon anjonja, Moestari ghi' taksè êastanè. Langkong-langkong njonja, sanget bhoengana towan sè kaaghoengan abdhi saêna kadhi Moestari. Djhoeghâ sareng ollè ḍoebellas taon langkong abittêpon Moestari sè ngaboela, towan Controleur pas songkan sara, kantos kapaksa aperlop ka naghârâ Bâlandhâ.

Bab panêka andhaddhiaghi sanget sossana Moestari, sabâb aba'na ghi' lêboer ngaboela, sarengngan aba'na ghi' ta' ollè long-molong pèssè sè êpamaddheggha tjompo', sareng sè êkabellia saba sareng sapè'na. Mêlana aba'na ghi' kapaksa njarè panggha-bajan laên. Moestari ngater lorana sè songkan ka Batawi, la-mala kantos ngêrêng ongghâ ka kapal. È Batawi sarrêna kotṭa radja,

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

abâ'na ampon tanto ghâmpang mangghi kalakoan. Panapa polè ḍhâsar abâ'èpon dhibi' kentjeng sè negghoe'â lako è Batawi, ngèras ngantos raboena lorana ḍâri naghârâ Bâlândhâ ḍoe taon agghi'. Hadjhâddhâ sè sapanèka èngghi katekkan.

Katjatora sareng Moestari ampon ḍoe taon abittèpon sè apang-ghâbâj è Batawi, ladjhoe mèreng kabhâr, djhâ' lorana lakè'-binè' sareng tra-pottrana ampon raboe ḍâri naghârâ Bâlândhâ. Mèlana pas èsarè'è ḍâ' losmèn, bhâḍhi èrèngga polè. Ampon tanto bisaos lorana lakè'-binè' sè saklangkong bhoenga, ngoladhi abdhina sè ladjoe abâli polè. Tra-pottrana sareng nèngalè Moestari, ladjhoe èsanappellè sarta pas èadjhâk èn-maènan, kadhi panapa adhâttèpon ghi' ngèn-ḍhingènna. Ngabidhi ḍâri nalèka ghâpanèka, abittèpon Moestari sè ngaboelâ ka lorana ampon sapolo taon.

Sareng towan Maarten èangkat dhâddhi rèsiḍèn, ta' abit pas aperlop, ghoebhâr terros ḍâ' naghârâ Balândhâ, amargha masa-kola'a tra-pottrana.

Katjatora Moestari saklangkong sossaèpon, sareng mèreng djhâ' lorana bhâḍhi ta' abâliâ polè ka tana Djhâbâ. Èbâ sapanèka abâ'na samangkèn ta' èmo' njarè pangghâbâjan laèn, sabâb ampon bannja' ollèna sè long-molong pèssè.

Samangkattèpon lorana Moestari pas palèman ḍa' tana pa-ḍoempa'anna ḍârâna, èngghi panèka è Bangkal. Pas maddhek tjompo', mellè sabâ, sareng sanèskarana pakakassa orèng atanè. Ta' abit sabâna ampon kèngèng kala' asèllèpon.

Moestari ghâpanèka ghâḍhoeân ana' lakè' sèttong anjama Wirjo, omorrèpon ḍoebellâs taon. Ana'na èngghânèka sè nolongè angghârap sabâna. Ta' antara abit Moestari pas èpèlè dhâddhi kalèboen Bangkal. Saamponna dhâddhi patènggi (kalèboen) pas amboe sè atanè; sapèna ladjhoe èdjhoewâl, sabâna èpasèwâ, sabâb samangkèn abâ'na kodhoe andjagâ klabân ongghoe atè kasalameddhannèpon ana' maghâr sarèna. Klèboen anjar panèka èkaasè'è tor èkalèboeri sareng tja-kantjana, amargha lambhâ' atatolong ḍâ' orèng sè parlo ètolong. Lantaran ghâpanèka rèng-orèng ḍoemè' è dhisa Bangkal kabilâng ghi-soghi. Manabi ètèm-bhâng sareng èn-laènnèpon dhisa, dhisa Bangkal èngghanèka sè nja'-bannja'an ngasèllaghi paḍi, amargha orèngngèpon ter-pènter panamenna: panjèrsèrra (pamasaddhâ) bhâko, èngghi ter-pènter djhoeghân kantos bhâko bâdhâlân Bangkal maso' è-sa'an, mèlana rang-larangan arghâèpon.

Katjatora abit-abit ana' maghâr sarè Bângkal paḍâ sossa, amargha nèngalè lorana atambâ arè atambâ korang kakowa-dhânnèpon, sabâb ampon towa; sadhâdjâna orèng Bangkal paḍâ tako', amè' èngghâl èdhina'aghi. Sanarè ana'èpon sè anjama Ardjodiwirjo paḍâ pènterra sareng eppa'na, djhoeghâ ghi' ta' kèngèng èpèlè dhâddhi patènggi, amargha ghi' ngoḍâ ḍhimèn.

Ta' abit saponapa ḍâri rèng-orèng sè arasanan kadhi ghellâ',

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

lorana pas sakè' ongghoe. Ropaèpon abă'na ampon arassa, djhă' ampon para' napa'a ka adjăllă, mèlana ladjhoe mapolong tja-kantjana sadhădjă, sabăb tja'na pèkkèrra, sabelloenna èpondhoet adjăl, ghi' terro abăsèjadhă dhingèn ka ana' maghăr sarèna. Tja-kantjana padjă sossa, mala bădjă sè kantos nangès, amarghă ampon arassa, djhă' lorana ampon para' napa'a ka djhăndjhina. Ta' abit rèng-orèng sè padjă njapot pas palèman sadhădjă, namong karè Wirjo bisaos sè ghi' njandhing èseddhi'na. Mama'na pas ngotja': „Tjong, saabiddhă sèngko' odi', sè èrè-sarè sèngko' nèng kabettjè'an băn kadjhoedjhoerăn. Ropana djărèja sè dhăddhi lantaranna, sèngko' sampè' satèja kan kaparèngan salamet. Molana tang bekkas djă' bă'na, tjong, bă'na noro'a boentè' tang lampat, njopprè èparèngana salamet kèja. Laèn djări djărèja kasalameddhănna èssèna bengko rèja, na', taghăntong djă' kerrès arowa. Kerrès djărèja sangkolan djări embana. Nalèka embana para' matèa, băsèjaddhă bărijă ka sèngko': „Katjong, sèngko' satèja la para' napa'a ka adjăl, sèngko' ta' andi' sè èsangkollaghiă ka sèdjă, kadjhăbhăna kerrès sèttong arèja. Sanaddjhăn kerrès djărèja bădjă'ă mellè sèboe ropèja sakalè, djhă' djhoewăl, jă, na', sabăb djărèja sangkolan, dhăddhi kennèng angghep tang tolang. Laèn djări djărèja, kasalameddhănna bengko băn saèssèna kabbhi, bădjă è kerrès rèja. Mon kerrès djărèja èpaondhoer djări dinna', la tanto bă'na bhăkal nemmoa kabhălăi."

„Băsèjaddhă embana djărèja engkènga'è ongghoeăn. Bhenjer sèngko' ta' soghi, tjong, nangèng ijă ta' kakorangan. Dhinèng satèja sarrèna sèngko' masè la ta' kèra abit polè , kerrès djărèja empassra'aghiă ka 'sèdjă. Taro băn rabădhi bi' tjè'-bettjè' sarta djhă' angghep tjoma sangkolan djări sèngko' bhăi, nangèng sèdjă ènga'a kèja, djhă' kerrès djărèja ambherkadhi djă' saèssèna bengko băn kampong dinna' kabbhi!"

Saabiddhă Wirjo njandhing èseddhi'na mama'na, aèng tèngalla ta' pegghă' aghili, amarghă kadjhăbhă mellassa otja'na, ta' mangghă nèngalè kabădjă'ănnèpon; mama'na ampon ta' kèngèng aghoeli sama sakalè tor olattèpon ampon potjet, tèngalla kadjoeladjă tjelkong, djhoeghă ghi' maksa bisaos sè tja'-ngotja'a polè djă' ana'na, djhoeghă ta' metto swara, namong bibirră bisaos sè bi'-kebbi'ăn, kadhi tjaraèpon orèng adjandjon. Wirjo angghăghă soko sareng tanangnga mama'na, èkrassa sadjăn katjep, mèlana tja'na pèkkèrra ampon tonto tadjă' pangarebbhănnèpon polè. Pangèrana èngghănèka lerres, sabăb ta' antara abit, mama'na pas aondjhoe' njabă, ladjhoe matè.

Katjatora sareng rèng-orèng è kampong Băngkal mèreng, djhă' lorana ampon adhingghăl dhoennja, sadhădjă padjă sossa sè djateng nglabăt sasat arebbhoe' adjă'; ngolkol padjătengngèpon orèng. Lem-malem majjit ampon ranta, pas èbhăkta ka makam, èrèng ana' maghăr sarèna sadhădjă. Toro' djhălăn, sabănnè

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

bădjă sè adhikkèr, sabännè bădjă sè madjoengè majjit. Panèka sadhădjă dhăddhi tandhă, djhă' Moestari ghi' odi'na, èkaasè'è tor èkalèboeri para kantjana. Saamponna majjit marè èkobhoerraghi, sè padjă ngèrèng pas palèman.

Katjatora sareng Moestari ampon adhingghăl dhoennja, kalagghoeännèpon pas bădjă pèlèan kalèboen anjar; dhinèng sè dhăddhi orèng sè wa'-towa'an sarèng sè ghi-soghiăn è dhisa ghika'ijă.

Samatèna Moestari, bhărăng dhădhingghălännèpon tèbhă ka Wirjo sadhădjă, amarghă emboe'na ampon adhingghăl dhoennja djhăng dhingènan. È băkto èngghănèka Wirjo ampon aomor 30 taon, ghădhoeăn ana' tello': lakè doewă', binè' sèttong. Abă'na saana'-binèna ladjhoe angghăntè ngennengngè bengkoèpon mama'-na. Dă-padă orèng Băngkal Wirjo èngghănèka maso' ter-pènterran, amarghă bännja' ollèa pangadjhărăn dări orèng towaèpon. Obăng dhădhingghălännèpon orèng towana èkabelli kerbhoej sapasang, djikar sèttong sareng pakakas tanè sapattjrèna, sabăb abă'na terro atanèa dhibi'. Saamponna pas terros mabhădhi lombhoeng. Wirjo ghăpanèka bhădjheng alalakon tor saè pangolana sabăna. Abă'na ta' poron anjè, sabelloennèpon padina towa ongghoe. Mèlana manabi apaanjè nja'-bännja'an ollèna padi, sarengngan karèna sè èteddhă dălem sataon èdjhoewăl kalabăn arghă larang. Bännja' tja-kantjana sè padă nèroè kalakoannèpon. Tja-kantjana saklangkong trèsna dă' abă'na, akadhi dă' mama'na nalèka ghi' odi'na, sabăb Wirjo lambhă' djhoeghăn atatolong dă' para kantjana. Sarrèna abă'na serrèng lăng-saghoeloeng sareng Tjèna otabă Arab, dhăddhi bännja' tambăèpon kapènterranna è băb dhădhăghăngan, mèlana manabi andjhoewăl padina otabă bhăkona ranglarangan padjoena. Abă'na sareng tja-kantjana sè èangghep ghantèna mama'na, sapèsan marghă dări lèboerră atatolong, doe kalèna amarghă onèng aberri' tarèka, sè è-saè; mèlana tja-kantjana padă trèsna dă' abă'na, akadhiă orèng atarètan. Băb panèka, mènorot kapertjadjgă'ănèpon rèng-orèng è Băngkal, èngghi alantaran dări kerrès sangkolan èngghărowa.

Lantarannèpon kerrès èngghănèka èangghep pangaro, tjarètaèpon sapanèka:

Ghi' lambă' sè kaaghoengan kerrès ghăpanèka Pangèran, kamangkèn kadhiă ampon ollè doe ratos taon. Djoedjoe'na Wirjo, sè anjama Rahman, ngaboelă ka Pangèran bhoeroe.

È nalèka sèttong tèmpo Pangèran mèjos amamolan ka alas paghoenongan, njarèa mandjhăngan, kèddhăng, bhăntèng sareng bhoeroen alas laènnèpon, èèrèng lă-kaboelăna. Sanattolla ka alas, Pangèran ladjhoe ngarsa'aghi ambhădhi pondhoek pangènebbhăn, sabăb kasokanna sabelloenna, ollè kèbăn bhoeroeăn, ghi' ta' bhoebhără. È kala sèttong arè bădjă lem-malem Pangèran mèjos njarè kèbăn ka alas romboe, èèrèng abdhina sè anjama Rahman

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Ta' antara abit sè kaḍoewâ ladjhoe posang ta' mangghi bâtbâdhân, Pangêran ampon pan-saponapan kalè aparêng tatengngger, mamonjè tèngghâr, sopadjâ lâ-kaboelâ laênnèpon njandherrâ, djhoeghâ taḍâ' sabighiâ sè katèngal. Sareng ampon sabâtara abittèpon sè kaḍoewâ rak-nerrak è alas, Pangêran pas arassa lesso sareng lapar, mèlana ladjhoe rèn-sarènan èbâbâna kadjoeân. Rahman aromasa nèser, nèngalè lorana kalaparen, mèlana pas ta' ngètong lessona bhâdhânna, abâ'na adjhâlân njarè wâ'-boewâ'ân sareng aèng, bhâḍhi èatorraghiâ ka Pangêran. Kantos abit Rahman sè sak-bâraksaghân è alas, nangèng ta' mangghi pa-ponapa: abit-abit ladjhoe mèreng monjèna aèng aghili tjè-karètjèan. Abâ'na pas èntar ḍâ' ghika'ijâ, mangghi soksok nè'-kènè', aèngnga ngatjèrnang sarta è pèngghirrâ bannja' bhoengkana gheḍḍhângnga, boewâna ampon bannja' sè lo-solo. Rahman ladjhoe njello' aèng èbâḍḍhâi bhoetol, saamponna pas metṭèk gheḍḍhâng, èpèlè sa'-massa'na, ladjhoe abâli ḍâ' kennengngannèpon lorana. Sareng para' nattola ḍâ' ghika'ijâ, pas mèreng monjèna tèngghâr: Rahman tapadjâdjâ', tja'èpon pèkkèrra: manabi bânnè la-kaboelâ sè njarè'è Pangêran, ampon tanto sakèng Pangêran mangghi pokpara, mèlana abâ'na pas kobatèr, padjhâlanna saḍjânè èpasanta'è. Sareng ampon ropek, abâ'na pas mèreng kasa'na matjan reng-ḍerrengngan. Rahman pas ajâ-saḍijâ sè atatolonga ka lorana, sabab tja'èpon pangêrana, tanto lorana atjarok sareng matjan; abâ'na ampon ta' takò' matè, anggher ollè atatolong ka lorana bisaos. Abâ'na ampon ta' mardoeli sama sakalè, sanarè bhâdhânna è'-takaè' ka ḍoerina pandjhâlin, mala pandjhalânna saḍjânè ngapapprang. Sanattolla ḍâ' kalèngghânnèpon lorana. Pangêran ampon èpangghi taḍâ', namong karè abinannèpon bisaos sè bâḍâ. Kerrès pas èkala' sareng Rahman sarta ladjhoe ra'-èra'an sakellarra. Ta' antara abit pas mèreng serrona orèng èḍjâlem ombhoet atjamboeran ḍerrengnga matjan. Rahman èngghâl berka' ḍa' kennengngan ghika'ijâ. Sareng ampon nattol, aba'na saklangkong takerdjhat, amarghâ nèngalè matjan slijoe sèttong sanget radjâèpon. Matjan èngghânèka prappa'na tjel-ngotjel lorana, djhoeghân ampon loka è taboe'na. Rahman ladjhoe ngalèng ka kadjoean, asaddjhâ nèngghârâ matjan, djhoeghâ pas goegoep, ta' kantos ollè masang, sabab sareng matjan nèngalè bâḍâ orèng nganarè tèngghâr, ladjhoe alontja', njarap ḍâ' abâ'na. Èngghi ontongnga lopot, amarghâ Rahman pas èngghâl njèsè, ngalèng ka kadjoean polè sambi ngonos kerrèssa. È bâkto matjan njarabha polè, ladjhoe ètampanè sareng kerrèssa, toppa' bisaos ka ḍaḍâna, matjan robbhoe ka tana terros matè.

Saamponna Rahman pas èntar ka lorana, sè ghi' aghentang è tana, apanḍi ḍarâ.

Katjatora la-kaboelâ laênnèpon sè njarè'è Pangêran, sak-njasak è alas, ta' kaḍhik èpangghi. Èpangghi-èpangghi ampon malem, saamponna Pangêran loka atjarok sareng matjan; para abdhi

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

pas terros ambhădhi osongan: sareng ampon marè, Pangèran pas èbhăkta bhoebhăr ka dhalemma.

Lokana Pangèran kalerressan ta' sara, ella' sabătara mènggoe, salèrana ampon saè polè.

Djhă' sakènga nalèkana Pangèran atjarok sareng matjan ta' è-tolonga RAHMAN, ampon tanto slèraèpon sè sèdhă. Mèlana sanget kaprotangan ḍă' abdhina èngghănèka. Sakèng radjăna kaprotangannèpon, sareng Pangèran abinanna gem-agemmanna èparèngngaghi ka RAHMAN. RAHMAN saghoenong bhoengana atèna oilè ghăndjhărăn kerrès èngghănèka: ngatjètjot sè mator sèboe ḍoe èboe sakalangkong ḍă' ghoestèèpon.

Kabit ḍări nalèka ghăpanèka kerrès bhoeroe èdjă-moldjă sareng orèng bănnja', tja'èpon marghă ampon onèng matè'è matjan. Samatèna RAHMAN kerrèssa ladjhoe èsangkollaghi ka ana'na; sapanèka saterrossa ron-tèmoron kantos ḍă' WIRJO.

Ampon dhădhi adhăt mongghoe ḍă' orèng Djhăbă, manabi bădjă kerrès sè kadhi ghăpanèka pas èangghep pangaro sarengngan tja'èpon onèng nolak kabhălăi. Mèlana sareng sè ghădhoeăn sanget sè èdjă moldjă. Èbingkèng bhădhi ètjarèta'aghiă djhoeghăn kapartjadja'annèpon WIRJO ḍă' kerrèssa ghăpanèka.

III.

Karammèan ana-bărna.

Nalèkana osom anjè è kampong Băngkal, saklangkong rammèèpon. Sabbhăn lagghoè lèr-kèlèran orèng lakè', bino' sareng na'-kana' èntar ka saba, sabănnè bădjă sè anjèa padjina dhibi', sabănnè bădjă sè namong ngala'a anjèan bisaos. Sarrèna è bakto ghapanèka lerres mosèm nèmor, mèlana saklangkong panassèpon, djhoeghă rèng-orèng sè padjă anjè, sè akartang è panassa, dhikadhiă sè ta' arassa panas sakalè, sè anjè masenneng biaos sambi ta' amboe sè djhoeng-kèdjhoengan.

Manabi ampon băktona nedjha, bijăsaèpon bădjă ban-abăn lagghoe, rèng-orèng anjè ghella' sareng kè'-lakè'an sè padjă anggha-ladjoengè padjina, ladjhoe akompol è roeng-baroeng, otabă neng babăna rangghoen kennengngannèpon ghoe-toghoe dhingèn. Èghaka'ija pas padjă apo'-ghloempo' è tana, bădjă sè ta' alama', bădjă djhoeghă sè alama' ghidhang. Sareng nasè' ampon dăteng, pas padjă nedjhă asareng, ropaèpon saklangkong nè'maddhă.

Ampon èkaadhăt sareng rèng-orèng è Bangkal, manabi osom anjè, sasèra sè ghadhoeăn saba masjè èsalameddhi, mala bădjă se kantos nangghă' tabbhoeăn. È bădja lem-malem manabi padi

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

ollèna anjè ampon èbhăkta palèman, sanattolla ka tjompo'èpon ampon mangghi bă'-ambă' tabbhoeăn, ongellèpon tjak-katjaghăn, mènangka kaormadhăn. Sabănnè rèng-orèng sè ghădhoeăn padi namong aslameddhăn rasol bisaos. Dhinèng rèng-orèng sè padă mèkol padi, saamponna marè di-mandi, ladjhoe adhăndhăn, terros akompol è tjompo'èpon orèng sè asalameddhăn. Èghika'ijă pas padă anga-bhoenga amarghă sè anjè bănnja' ollèèpon padi. Mojtamoj èsoghoei teddhă'ăn ana-bărna. Dhinèng sè èkagessa èngghi băb ollèna padi, sè lè-mellèa, sè mabettjè'a tjompo', sè akardja'ă sareng èn-laènnèpon. Rèng-orèng è Băngkal è taon ghăpanèka ampon tanto ta' kèra kakorangan teddhă, manabi nèngalè bănnja'èpon ollèna padi. Djhoeghă dă-padă orèng è kampong ghika' ijă sè padă apaanjè, sè nja'-bănnja'an onggghoe ollèna padi Wirjo, amarghă abă'na sè palèng onèng angghăràp sabă sareng ngromat tanemman. Djhoeghă tja'èpon panjanana tja-kantjana, mèlana Wirjo nja'-bănnja'an ollèna padi, amarghă sè ghădhoeăn kerrès sangkolan pangaro ka'issa.

Ra-kèra ollè doe mènggoe dări salobărră anjè, băkto ri'-bhări' parappa'èpon Wirjo sareng ana'-binèna nedhă, ladjhoe katamojan èpar lakè'na sè anjama Isla, dări dhisa Ghălaghă. Wirjo lakè' binè' saklangkong bhoengana, sarta pas èadjhăk nedhă apolong. Isla sanget dhoeladdhă sè pas mangghi nasè', sabăb abă'na ampon sanget laparra; dări tjompo'na adhărăt bisaos, mangka sedheng djhăoena.

Wirjo atanja ka èparra: „Bărămma, lè', èko'issa, napè padă salamet? Binèna so ana'na napè padă băras?"

Isla: „Èngghi, ka', ollè bherkat sampèjan, padă kaparèngan bărăs salamet sadhădjă. Kaoelă sè ka'kanto panèka, ka', bhadhi matora onèng, manabi pottrana tjebbhing, Mèngkoem, è tangghal ka'ijă èpakamponga sareng bhăkallèpon, Soedjono ana'na kalèboenna. Lă panèka, manabi andhăddhiăghi kasokanna sampèjan sareng embhoek, sampèjan sareng embhoek, èso'ona raboena dă' Ghălăghă lerres è arè dhăddhina ghăbăj, sopadjă aparènga pandoe'a salamet dă' pottrana, tor sopadjă andhăddhiăghiă kabhoenga'an dă' kaoelă sadhădjă. Kaoelă akardjă'ă nè'-kènè' bisaos, ka', sabăb sapèsan kaoelă ampon karè andi' nèjat, doe kalèna è mosèm anjè mangkèn, ollè bherkaddhă băngatowa, kèngèng tjettot sadhiddhi', saseddhengnga brăghăddhă pottrana djhebbhing. Osom anjè taon mangkèn langkong saè dări taon sè pon-ampon."

Wirjo: „Èko'into engghi bărinto kèja, lè', saeddjhegghă tao anjè, ollèna ta' mara sanonto bănnja'na. Parkara otja'na ghănèko, boela ta' mator enten, mator engghi, djhoeghă mon tadă' aral pè-napè, sabăb sapèsan boelă lakar terro mabhoenga'a ana'na so binèna dhika, doe kalèna kerbhoejjă sanonto empon tadă' lakona, dhăddhi kennèng djhă' èpanadjhă'ă djikar ko'assa, sabăb kanponakanna nèko mon adhărădhă bhai, empon tanto ta' kellar."

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Ana' lakè'na WIRJO saklangkong pèragghă, sareng mèreng, djhă' orèng towana bhădhi èntara akolemman ka tjompo'na madjhădi'na. Sapanèka djhoeghă ISLA bhoenga, amarghă WIRJO pas ngotja' „engghi", dhăddhi kèngèng arep dătengnga ka tjompo'èpon. Asalla, èparra èngghănèka kobătèr, tako' WIRJO ta' kèngèng dăteng, sabăb aba'na ampon onèng, djhă' WIRJO tjè' bhănterra alalakon, ta' poron andhingghăl, manabi ta' tjè' parlona ongghoe.

Saamponna marè nedhă, na'-ana'na pas padă tèdoeng sadhădjă, dhinèng sè katello ghi' terros adon-djandon.

ISLA ngotja': „Kaoelă lagghoe' ghi' agghoe terro èntara ka kotta sakeddjhă', ka', lè-mellèa răng-bhărăng kaparloannèpon ghăbăj. Manabi sampèjan kasokan, njara kaoelă aterraghi, sabăb sampèjan ampon bănnja' kennalannèpon kó-tókó èka'issa."

WIRJO njambhit: „Engghi, lè', sambi'ănna boelă lagghoe' lakar nèjat ka kotta'a, parlo arembhăghăna arghăna bhăko."

Saamponna marè asa-gessa sè katello pas padă mapan tèdoeng.

Kalagghoeănnèpon ghi' petteng WIRJO sareng ana'-binèna, sapanèka djhoeghă ISLA, ampon padă djhăghă, kadhi adhăt bhănsabbhănna. Saamponna padă marè mandi, ladjhoe asarabhăn. È bakto èngghănèka WIRJO ngotja' ka èparra: „Mosèm anjè sanonto nèko bănnja' ongghoe orèng asalameddhăn; dă'-adă'na boelă njalameddhi padi, pas ghăbăjjă ana'na dhika; boelă ngèding berta, tja'na, kalèboenna bădă'ă ghăbăjjă kèja, njalameddhăna kompojja."

ISLA njambhit: „Parkara ghăpanèka ta' dhăddhi panapa, ka', mala dhăddhi tandhă, manabi rèng-orèng ka'ijă sareng è Ghălăghă ta' kakorangan. Pola sampèjan sakèng tako' sè tobănga sè angghărăp sabăna, ka'? Saèstona kaoelă kobătèr, tako' sampèjan sareng embhoek ta' kèngèng ngoladhi mantanna pottrana, MINGKOEM."

WIRJO: „Ó, parkara ghănèko, lè', dhika pon djhă' mang-mangmang, asal tadă' alangan pè-napè bhăi, insja Alla boelă sabhăroendhoet kennèng arep dătengnga. Madhă, ka, djhă' mangkadhă ka kotta, pongpong ghi' lagghoe, dhăgghi' molèna mè' ta' malem!"

Saamponna padă marè asalènan angghoej, WIRJO sareng èparra pas mangkat dă' kotta. Toro' djhălăn sè kadoewă tadă' pegghă'na sè adon-djandon.

Sanattolla ka kotta, WIRJO sareng èparra pas èntar dă' kó-tókó Djhăbă; saamponna pas ngallè ka tókó Tjèna sareng tókó Arab. ISLA mellè djita ana-bărna, sarong, odheng sareng bhărăng kaparloan laènnèpon. Samarèna ISLA sè lè-mellè bhărăng, WIRJO pas madhăddhi regghăna bhăkona dhibi' sareng bhăkona tja-kantjana, sadhădjă padjoe larang. Aba'na mellè djita sareng odheng sè è-saè, bhădhi ètjara'aghiă *) ka èparrà. Sareng ampon tadă' sè

*) tjara = patolong.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924026065436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

èbelliă polè, WIRJO sareng ISLA pas palèman asareng rèng-orèng dhisa Băngkal, sè panoldjhoe èntar ka kotta djhoeghăn.

Kalagghoeănnèpon ISLA palèman ka Ghălăghă. Sabelloenna mangkat, tjo-mattjo sanget dă' WIRJO, èarebbhă ongghoe dătengnga dă' tjompo'na, teppa' è pangghina komantan.

Saplèmanna èparra, WIRJO pas ta-maranta bhăkona sè bhădhi èdjhoewălă ka kotta, ladjhoe èsèmpen è goeădăngnga, saamponna pas angghărăp sabăna, sabăb tja'èpon pèkkèrra, sabelloenna èntar akolemman, sabăna sè ampon marèa èlakonè. Sabăb saabiddhă èntar akolemman, ra-kèra kantos pa' arè abiddhă, tanto abă'na ta' kèngèng toron ka sabăna. Ghi' dem-ardem WIRJO ampon kalowar, ambhăkta kerbhoejjă, bhădhi ananggălă'ă, sabab sabăna sè ghi' bhoeroe marè èanjè bhădhi ètamennana bhăko.

Sareng ampon nattol dă' tèmpona akolemman, pangghăbăjănnèpon marè sadhădjă: bhăkona ampon marè èdhă-bădjhăi, sabăna sè bhădhi èperghiăna bhăko, ampon ranta, tjoma karè tamennanna saos.

Mèlana sareng WIRJO èparloaghi sadhădjă pangghabăjănna èparanta langkong dhingèn, sabăb tako' katèttèran èbingkèng; sè ta' èntara ta' njaman, amarghă sè apangantana panakanna dhibi'. Manabi na'-ana'na ampon ta' katjator pèrakkèpon, sareng onèng djhă' ampon para' mangkadhă.

IV.

Orèng anga-bhoenga sè tatjoghăk.

Badjă ghi' agghoe nalèka WIRJO sareng ana'-binèna ampon mangkadhă akolemman dă' tjompo'èpon èparra è Ghălăghă, djikarra èsadjă'aghi è tanèjanna. Djikar èngghanèka ngangghoej ata' kadjhăng, èdălem èpasangè sor-kasoran, sopadjă ka orèng sè todjoe' ta' malasa. WIRJO ghi' èno' sè ghă-maonggă băn-ghibănna, akadhiă: salènannèpon ana'-binèna, tjarana sareng djhădjhăn anabărna. Dhinèng ana' lakè'na sè kadoewă rèpot sè madjhang djikarra mabi dăoen băringèn. Sapanèka djhoeghă tandoe'na kerbhoejjă èbhet-bhetbheddhi bing-rambingan ana-barna, dhinèng lè'èrra èpasangè nong-kronong sè radjă. Sareng ampon ranta sadhadjă, sè binè' sareng na'-ana'na pas onggha; sè ngellèsè WIRJO. Ta' abit djikar pas mangkat. Saabiddhă lèbăt è djhălan prapadhăn rodăna djikarra serrèng djhoek-tabhăliddjhoek, sè nompa' kantos akadhi sè èdjhep-ondjheppaghi. Kadhăng manabi djikarra kalerressan mèrèng, WIRJO sè binè' (1) sareng na'-ana'na kantos

(1) WIRJO sè binè' = WIRJO binè' = binèna WIRJO.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

atowat, nangèng Wirjo ta' apa-ponapa, sarrèna ampon bijăsa lèbăt è lorong sè kadhi èngghănèka.

Katjatora Wirjo saana'-binèna è băkto ghăpanèka paḍă adhăndhăn. Sampèrra è-saè tor rang-larang arghăna; eddjăssă Wirjo tjelleng, klambhi ḍălemma potè, oḍhengnga mettjèt, sambi njongkèl kerrès sangkolannèpon. Saeddjhegghă abă'na ghi' ta' onèng njongkèlan kerrèssa, sanarè ka'kamma'a, namong è băkto ghăpanèka bisaos, tja'èpon pèkkèrra ma' ètèngalè tja-kantjaèpon sè è Ghălăghă. Kabidhăn abă'na mangmang sè ambhăkta'a kèrrèssa, sabăb èmot ḍă' băsèjaddhă mama'na; tjompo'na tako' ma' pas mangghi kalèr èboeḍi. Tor polè abă'na kobătèr, tako' pèssèna tja-kantjana, sè èpatoro' è tjompo'na èlang, manabi kerrrèssa lastarè èbhăkta, sabăb sanjatana èngghănèka sè atoghoe. Sè-pèssè ghellă' èbăḍḍhăi talomer kènè', pas èsabă' èḍălem peṭṭè kadjoe, sè seḍḍheng radjăèpon. Èattassa peṭṭè èngghănèka kennenganèpon panjangkè'anna kerrèssa. Dhinèng marghăna tja-kantjana mèlana paḍă matoro' pèssè ka Wirjo, sabăb tja'na pèkkèrra, èghika'ijă bădă sè andjăgă, èngghi panèka kerrèssa sè pangaro, dhăddhi ta' kèra sè èlanga. Djhoeghă sarrèna Wirjo sanget addhrengnga sè terro ngatèngallaghiă kerrèssa ka tja-kantjana sè paḍă akolemman, tjoṭṭo'na pèkkèrra, kerrèssa lastarè èbhăkta.

Antara satengnga eddjhăm abittèpon djikar sè lèbăt è lorong prapadhăn ghellă', pas nattol ḍă' djhălăn radjă. Wirjo ngotja' ka sè binè': „Sanonto djhălănna pon njaman sarta naong. Djhă' sakènga djhălănna terros kanṭa ghellă' ghărowa bhăi, pon tanto dhika so ana'na sè maboe'."

Sapanèka djhoeghă kerbhoejjă ropaèpon bhoenga, marghă mangghi djhălăn saè tor naong, mèlana padjhălănna semmo èpaghăntjangan, kantos djikarra akadhiă sè èghoeloe'ăghi.

Bădjă pokol satengnga sanga' rè'-narè' (1) Wirjo ampon lèbăt ḍări koṭṭa, pas nattol ḍă' djhălăn laèn sè aop djhoeghăn, èngghi panèka djhălăn ḍă' dhisa Ghălăghă. Sarrèna djhălănna samangkèn sadjăn abit sadjăn ngongghă'aghi, sabăb dhisa Ghălăghă panèka ḍări tasè' langkong 600 kakè otabă 180 mèter, mèlana kerbhoejjă sarat adindi' padjhălănna. Sareng kèra ampon ollè saparo pardjhălănan, pas amboe èaḍă'na băroeng. Wirjo sareng ana'-binèna ladjhoe toron ngènom tjaó è băroeng ghika'ijă, dhinèng kerbhoejjă èngghi èoṭa', èteḍḍhăi sareng èènomè.

Saampona paḍă marè lesso, pas mangkat polè. Pokol sabellăs Wirjo saana'-binèna ampon para' napa'a ḍă' dhisa Ghălăghă. Ghi' oe-djhăoe Wirjo sareng ana'-binèna ampon mèreng monjèna tabbhoeăn, sè ètabbhoe kabit ghi' agghoe mola, andhăddhiăghi sennengnga sè paḍă mèreng. Wirjo atanja ka ana'na: „Apa bă'na ta' ngèḍing monjèna tabbhoeăn, tjong? Tabbhoeăn djărèja mè-

(1) rè'-narè' = bătn-abătn lagghoe.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

nangka ngolòk rèng-orèng sè paḍă akolemmana kassa. Koddhi rowa' abâs! labâng sakèṭèngnga èpadjhâng so oen-ḍâoenan sarta èpasangè bhâng-kembhângan so manḍirâ, ollè orèng sè akolemmana paḍă'ă senneng atèna."

Ana'na sè anjama Doerahman pas ngotja': „Tanto bännja' djhădjhännna èko'issa, ta' engghi, ma'?"

Samarèna ngotja' sapanèka Doerahman pas pa'-kopa'an ḍâri pèragghă. Kana' èngghânèka tjè' agherrâ sè èngghălă nattol, agher neḍḍhă'ă djhădjhân.

Ta' antara abit Wirjo sareng ana'-binèna ampon nattol ḍă' tjompo'èpon Isla.

Katjatora papadjhângan è tattarop, è ampèr sareng è romana Isla, saèna ngalangkongè ḍâri sè è labâng sakèṭèng ghellă', akadhiă: oen-ḍâoenan ana-bârna, bhâng-kembhângan, manḍirâna ber-glebberrân, ambhâḍhi maremma rèng-orèng sè paḍă akolemman. È romana, è ampèr sareng è tattarop sadhădjă paḍă ngangghoej lampoe ghântong. Laèn ḍâri èngghânèka èaḍă'na labâng roma bâḍă kwaḍéna, èngghi panèka kennengngannèpon komantan lakè'-binè', bâkto èpadjhădjhâr. Lerres è paddhoena tattarop kennengngänna tabbhoeän sareng ghă-nadjăghâna. Sareng Wirjo saana'-binèna maso' è labâng sakèṭèng, ladjhoe bâḍă orèng nabbhoe ṭongṭong, aberri' tanḍhă ḍă' nadjăghă, manabi bâḍă tamoj ḍâteng. È bâkto èngghânèka djhoeghân tabbhoeän pas mongel giro, mènangka kaormadhân ḍă' Wirjo sareng ḍă' ana'-binèna. Isla lakè'-binè' ladjhoe kalowar, ngambă' trètanna. Wirjo sè binè' sareng na'-ana'na pas paḍă todjoe' è tèker sè ampon èsaḍijă'ăghi è pèr-ampèr, dhinèng sè lakè' ghi' ngoṭa' kerbhoejjă.

Ta' antara abit moj-tamoj sè ampon paḍă ḍâteng ladjhoe paḍă neḍḍhă sambi ètoro'è ongella tabbhoeän. Sè paḍă neḍḍhă saklangkong sennengnga. Sadjân abit atambă bisaos moj-tamoj sè ḍâteng ḍâri dhisa laèn.

È bâḍjă lem-malem komantanna lakè'-binè' bhâḍhi èpangaraghă. Katjatora rèng-orèng sè paḍă nèngalè, adhărâp èseddhi'na tattarop, salang sellek, sabâb paḍă terro nèngalana komantan. Kadjhâbhă rèng-orèng sè paḍă nèngalè, èlowar pakarangan bännja' rèng-orèng sè awâl-djhoewâl teḍḍhă'ăn ana-bârna, bâḍă sè mokka' bâroeng, bâḍă sè namong nganggoej lèntjak malolo, bâḍă djoeghă sè aḍhâsar è tana. Rèng sè awâl-djhoewâl kantos ta' katèngal, ḍâri roboekkèpon orèng sè lè-mellè; bâb sè kadhi panèka ta' angghettonnaghi, sabâb rèng-orèng è dhisa Ghâlâghă nalèka osom anjè nja'-bännja' ollèna paḍi, mèlana sadhădjă sè nèngalè ampon tanto paḍă njèkep pèssè.

Ghi' pokol tello', rata tompa'annèpon mantan lakè'-binè' ampon èsaḍijă'aghi. Rata ghăpanèka kaaghoenganna pardjădji soghi, ètarèk djhărân sapasang sè saklangkong gânṭeng, ètegghoedhi

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

orèng kadjoewa, sabab manabi mèreng monjèna tabbhoeän, ta' poron neng-enneng, adhi-bhoedhi bisaos.

Pokol empa' komantan lakè'-binè' kalowar sè bhädhi èaraghä. Angghoejjä räpe-ghälirabhän: sarongnga komantan binè'na songkèt, klambhina sottra ngennjer, selloppèpon èsolam bennang emmas, ghellängnga ghellänng emmas, è tjètaggha' ngangghoej djhämang sè tèp-karettèbhän. Mowana abeḍḍhä' potè nalbek, lè'èr sareng lengngenna mabi beḍḍhä' konèng, bibirrä èginljoe, alèssa èparas ladjhoe èpasangè lalaṭa. Sareng komantan lakè'-binè' ampon èpaongghä, ratana pas èpadjhälän on-laonan. Dhinèng èboeḍina rata rammè sareng tabbhoeän sè tjak-katjaghän ongella, asella monjèna mertjon salang padjheḍḍhär. Orèng sè nèngalè dhäddhi salorong. Ana'na Wirjo sè lakè' bhingong masè nègalana komantan, masè nèngalana mertjon sè èsomet toro' djhälän.

Sareng mantan ampon marè èarak, pas èbhäkta palèman ka tjompo'èpon sè binè' polè, èpasèla mèdjhet è baboet, èpadjhädjhär èaḍä'na kwaḍé, paḍä taḍä' djhoeng gessa'an, namong meddhet bisaos. Pokol ḍoebellas tengnga malem komantan bhoeroe èpalobär. Neng pèr-ampèr possa' sareng tamoj binè'an, è tarop sareng tamoj lakè'an. Djhä'-sakeddjhä' moj-tamoj èngghänèka èangka'è teḍḍhä'än ana-bärna sareng biddhäng. È bäkto ghäpanèka ghä'-tangghä'èpon bädjäng.

Katjatora sareng ḍhälängampon molaè amaènnaghi bädjängngnga, moj-tamoj sareng rèng-orèng sè paḍä nèngalè pas sèrep, sabäb paḍä mèrengngaghi tjarètaèpon. È kala ghäpanèka taḍä' orèng sè ghäḍhoeäna kasossa'an, sadhädjä sè paḍä nèngalè katara paḍä kalèboeren sè mèrengngaghi kanḍhäna bädjäng. Manabi kalerressan ḍä' dhoengngèng sè lotjo, rèng-orèng sè paḍä nèngalè pas paḍä aghellä' salang pasowar. Dhinèng sè hoso' ongghoe ampon ta' kaḍhik aghellä' sama ṣakalè, sanarè kalerressan bäḍä lalotjonna, namong nèlèng bisaos sè mèrengngaghi. Prappa'na mè-rammèna bädjäng, rèng-orèng sè paḍä nèngalè pas abälessadhän masaklèan, mala bäḍä sè atjerrèng: dhinèng sabäbbhä, marghä bäḍä' orèng kasorang ḍäteng nompa' djhärän ètjongklang, katara djhä' kabhoeroe, amboe èseddhi'èpon karammèan èngghänèka. Satoronna ḍäri djhäränna pas mènta tolong ḍä' orèng kasorang, sè bäḍä èseddhi'änna negghoe'aghi djhäränna; abä'na maso' kaḍälem tattarop, katèngallèpon kadhi sè bäḍä èsarè. Sarrèna è bäkto ghäpanèka possa' sareng rèng-orèng sè paḍä nèngalè bädjäng, mèlana pamaso'na ka tattarop sanget njangsaraèpon. Djhoeghä ta' abit kèngèng njellat sarta pas terros bisaos èntar ka Wirjo, sè ghi' prappa'èpon boer-lèboerrä nèngalè bädjäng.

Katjatora Wirjo sareng nèngalè Salè (orèng sè bhoeroe ḍäteng ghäpanèka Salè njamana) ḍäteng djä-ta' bädjä, takerdjhät, sangkana aṭèna tanto bäḍä pa-ponapa, mèlana ladjhoe atanja sapanèka: „Lè, bäḍä apa sèḍä mè' ḍäteng ghoeng-nangghoeng bärijä?"

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Salè njambhit sambi to'-koto': „Èdjissa kalèr, Jo; madjoe, kalowar sakeddjhă', engkandhă'ăna."

Wirjo sareng mèreng otja'na Salè sapanèka, tabhăbhegghen, ta' ngotja' mèra-bhiroe, namong noro' boentè' Salè bisaos kalowar, lat-njellat è orèng bănnja' sè atjet-lettjet nèngalè bădjăng. Abă'na sanget sossa, tek-kettegghă asalamberrăn, sabăb pangèrana ampon tanto kampongnga mangghi kabhălăi radjă. Sanattolla kalowar, Wirjo pas ngotja' ka Salè: „Lè, dă'rămma, mara, dhoeli kabălă, bădjă kakalèran apa?" Sè atanja sapanèka Wirjo para' ta' mettoa sowara.

Salè njambhit: „Ella, dhisa Băngkal para' ghemmeddhă èkakan apoj."

Wirjo sareng mèreng otja'na Salè sapanèka, akadhiă sè ètappor kèlap, rèto ta' andi' ora', otja'èpon: „Dhisa Băngkal para'-ghemmeddhă? Marèna.....?"

Saamponna marè ngotja' sapanèka abă'na pas neng-enneng sakeddjhă', ta' abit atanja polè: „Tang bengko dă'rămma, apa èkello' sakalè?"

Salè: „Ella, bengkona bă'na ghemmet sakalè."

Wirjo: „Lombhoeng so goedăngnga bhăko bărămma, slamet, jă?"

Salè: „Ghemmet kabbhi; èssèna bengkona bă'na tadjă' sè èkennènga tolong sèttonga."

Wirjo: „Mandhăr pèssèna tja-kantja rowa bhăi salameddhă."

Salè: „Abă, băddhinna pèssèna tja-kantja djărèja ta' èkèbă dă'anna' so bă'na?"

Wirjo: „Endjă', pèssè djărèja bădjă èdălem petțè kadjoe èseddhi'na katèdoengan."

Salè: „Adoe, adoe, mon bărijă la tadjă' karèna sakalè. Orèng kabbhi padă ngèra, djhă' pèssèna la tanto èkèbă kanna' so bă'na. Teppa'na dhi-dhăddhina apoj sèngko' la lebbhoeă ka bengkona bă'na, ijă parlo ngala'a kerrèssa, nangèng kalèboenna ta' maghi, sabăb tja'na kerrèssa èangghoej so bă'na, dhăddhi sèngko' ngèra, pèssèna ta' boeroeng èghibă sakalè. Kerrèssa djărèja sabbhănna ta' ijă èsabă' èattassa petțè bădjhăna pèssèna arowa? Molana rèng-orèng la'dissa bângal matoro' pèssèna ka bă'na, ijă amarghă bă'na andi' kerrès pangaro, panolagghă kabhălăi."

Wirjo: „Bhendèr otja'na bă'na djărèja, Salè. Sanjatana lantaranna kakalèran djărèja dări sèngko', molana dălem parkara djărèja sèngko' sè sala. Sèngko' la mangmang sè ngèbă'ă kerrès arèja kanna', otabă bhendèrră, mon bi' sèngko' èghibă, pèssèna mostèna èghibă sakalè. Marèna èdimma sèngko' sè ollèa pèssè èghăntèaghiă?"

Saamponna marè adon-djandon, Wirjo pas lebbhoe polè kadălem tattarop, padjhălănna asalèndoran, terros èntar ka binèna, abălă băb kakalèrannèpon èngghănèka. Băkto ka'ijă kèja moj-tamoj laènna èngghi ampon ngèra, djhă' Wirjo mangghi kasossa'an, ka-

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

tara ḍàri olattèpon. Ta' antara abit rèng-orèng sè paḍă akolemman ampon paḍă mèreng sadhădjă, mèlana tabbhoeăn sareng bădjăngnga èpaamboe sakeddjhă'. È băkto ghăpanèka è tattarop pas sèrep sakalèng aḍă', akadhiă kata' èsamboer. Rèng-orèng sè paḍă bădă èghika'ijă mandheng ḍă' Wirjo lakè'-binè' sarta paḍă ghădhoeăn atè nèser.

Wirjo ngotja' ka binèna: „Boelă molèa kaaḍă' sanonto kèja, dhika so na'-ana'na neng-enneng ko'ijă dhălloe, ngantos bălina boelă. Nangèng bilă-bilă boelă sè abăliă ko'anto, ghi' ta' kennèng tantoaghi, sabăb boelă èko'issa empon tanto rèpot. Bilă boelă empon marè long-mapolong rè-karèna bengko sè katonon băn empon ollè maddhek bengko anjar, boelă pas ko'antoa, ngonèana dhika so ana'na."

Kalerressan Isla lakè'-binè' èngghi ḍhăsar ahadjhăt nahana tarètanna sareng kan-ponakanna è tjompo'na, saabiddhă Wirjo ghi' ta' ollè ambhădhi tjompo' bănnèan. Sareng Wirjo ampon ollè èndjhăman djărăn ḍàri kalèboen Ghălăghă, pas palèman asareng Salè.

Sareng Wirjo ampon mangkat, moj-tamoj laènna sareng rèng-orèng sè paḍă nèngalè bădjăng pas abăli kaḍălem tattarop, nèngalè bădjăng polè. Nangèng ampon ta' poron bhoenga akadhi la'-ghellă'na, mèlana bădjăngnga pas èlobărraghi. Salobărră bădjăng, moj-tamoj sareng rèng-orèng sè nèngalè pas palèman, poe-lampoe paḍă èpatè'è sadhădjă.

Sarrèna towan roema sareng laènnèpon paḍă lesso, mèlana è malem ghăpanèka sè tèḍoeng paḍă kapatè, namong Wirjo sè binè' ta' poron njèḍḍhă tèḍoeng, amarghă sossa, mèkkèrè tjompo'-èpon sareng răng-bhărăngnga. Samalem bhentèng abă'na sè nangès, kalagghoeănnèpon sareng ampon djhăghă, tèngalla băko'.

V.

Katonon.

Katjatora Wirjo sareng Salè sè plèman, saampònna ra-kèra langkong satengnga eddjhăm abittèpon sè njongklang djhărănna, djhărănna pas èpadjhălăn on-laonan, sabăb manabi ètjongklang terros, ampon tanto moghoek. Toro' djhălăn Wirjo atanja ka Salè: „Lè, djhădjhăl, kanḍhă'aghi, ḍàri ḍimma asalla apoj băn sapa sè anḍi' lalakon?"

Salè pas akanḍhă: „Apoj djărèja asalla ḍàri bengkona kalèboenna. Teppa'na sè binè' èntar manḍi ka songaj, tja'na ana'na èboeḍi pas èn-maènan apoj. Ra-kèra pokol satenga pètto' bhări'

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

apój la dhaddhi: sarrêna è kala djârêja kabhengerrân bharat angên. dhaddhi apoj pas ngolap san-kassannaghi: ka dâporra, kangjhangnga so èn-laènna. Rêng-orêng lakè'an è bakto djarêja ghi' bânnja' sè ta' molè djari saba, molana ta' saapa orêng sè djâteng atatolong, sampè' apoj ta' kaladhinan. Aboe-èmboe angênna sadjân abit sadjân atamba bharat, molana apoj pas alatlat dâ' ko-bengko è kangan-katjêrra djadjiâ, sampè' orêng la padjâ tako', mon angênna ta' tjeddhoeâ, la tanto ko-bengko è Bangkal bhakal katonona kabbhi. Dhinêng rêng-orêng sè atatolong la ta' mèkkêrè se katonon, tjoma ko-bengko sè ghi' ta' èkolap apoj è kangan katjêrra bhai sè èbhântolè èparobbhoe, ijâ bâda sè èsêramè aeng, sopprêna sopadja apoj ta' sampè'a alatlat dâ' ko-bengko djârêja. Ontongnga ta' abit pas rèsè' tor angênna bâdâ tjeddhoena: pata pokol bâlloe' apoj pas reprep. Dhinêng abi'na bengko so andi'na sèdâ, bènnja'na sapolò koren. Djârêja bengkona malolo, laèn dâpor, lombhoeng so goedâng."

Wirjo: „Eh, mon barija la tjalaka' ongghoe tang abâ', ta' dhâ-kèndhâ, sabâb tang padi so bhâkò arowa bhai lebbi djhin-adjhin dloe èboe ropèja, laèn pèssèna rêng-orêng sè èpatoro' dâ' sèngko'. La'rijâna pèssè djârêja so sèngko' è-abâ' èdâlem tromel kènè' èdâlem petjè, nangèng pèssè tas-kertassa ngara la dhaddhi lolong kabbhi. Sèngko' la ta' mèkkêrè parkara tang di'-andi' sè èkello' apoj, tjoma sè èkasossa, apa sè èghântèaghiâ ka orêng nja'-bânnja' rowa. Ma' lang-palang dhâlloe engko' rèja. Lè!"

Salè njambhit: „Wirjo, bâ'na la djhâ' sa-sossa loe'-dâlloe' parkara djârêja. Bâ'na ta' ijâ la tao dhibi', djhâ' rêng-orêng la'-dissa ghi' mosèm anjè bhoeroe rèja bânnja' ollèna padi sarta bânnja' sè lopot dâri apoj? La tanto kanta tja-kantja rèja ta' kèra ta' mèkkêrè dâ' bâ'na, ijâ sakadhârrâ; pandâ' bâ'na ta' kèra sampè kalaparan. Kalamon è mosèm anjè dâteng dijâ rêng-orêng bânnja' ollèna padi mara sè bhoeroe, insja Alla kabâdâ'anna tja-kantja sè ella padjâ njandhâng kabhâlâi, abali onè polè. Tjoma sèngko' satèja maènga'a ka ba'na, sakalè boe-dâna marè'è sè ngèbâ'an kerrèssa djârêja. Jo, maskè bâ'na èntara kamma; sabâb bâ'na ghoe ta' la tao dhibi', kerrèssa djârêja tao nolak bâlâ' sè bhâkal dâtengnga?"

Otja'na Salè èngghânèka sadjân mangennes atèna Wirjo, mèlana pas èmot dâ' bâsèjaddhâ mana'na, djhâ' kasalameddhânna tjompo' sareng kampongnga kantos ka èssèna sadhâdjâ, taghântong dâ' kerrèssa èngghânèka. Sarrèna aba'na nerrak bâsèjattèpon mana'na, ambhâkta kerrèssa akolemman tor karana terro èdjhellinga tja-kantjana, mèlana mènangka hokomannèpon sè malang sara', aba'na mangkèn njandhâng sossa radjâ, bharang di'-andi'na sareng pèssèna tja-kantjana padjâ ghemmet èkello' apoj sadhadjâ. Samangkèn aba'na ampon karè kastana bisaos.

Toro' djhalân Wirjo kèr-pèkkeran, njarè akal, kadhi ponapa

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

sè onènga angghantè'è pèssèna tja-kantjana. Ta' abit pas ngotja' sapanèka: „Bărijă kèja ghoej-angghoejjă binèna bă'na, Lè, sè èpatoro' ka' sèngko', sèngko' masţè angghantè'è, sabab parkara èlangnga sèngko' sè sala, molana sèngko' wadjih nempoè djărèja kabbhi. Sanjatana bhender otja'na bă'na ghellă', djha' sakènga kerrès rèja ta' èkèbă akolemman, kèra sèngko' pèssèna tang tja-kantja ta' kèra èlang, băn sanaddjhăn bădja'a bengko katonon, ngara ta' kèra kongsè alatlat ka bengko laènna, apa polè ka tang bengko: baddhinna lètjèghă băsèjaddhă mama', djhă' tang kerrès tao nolak bhălăi?"

Salè pas njambhoengè otja': „Rèng towa rèja, Jo, ta' kèra njangkolè ana' bhărang bă'-djhoeba'; parkara pèssè kèra sèngko' sè andji' ta' kèra mènta ghăntè, sabab parkara djrèja kadhăddhianna ta' kalabăn èna'a. Salana bă'na ghoe ta' tjonna sè ngèbă kerrèssa èntar akolemman, laèn taţă'. Apa polè sarrèna rèng-orèng la'djissa paţă radjă kaprotanganna ka sèţă, amarghă sèţă la bannja' pètolongnga ka tja-kantja rèja, dhaddhi rassana la taţă' djha'ănna sè andji'ă karep mènta'a bălina pèssèna, sabab mon mènta pas anjama taţă' kaprotanganna sama sakalè ka sèţa. Sambi'ănna bă'na apa sè èghantèaghiă: ollèa djimma pèssè, djhă' rèng bengkona, paţina so bhăkona la ghemmet èkello' apoj kabbhi. Sèţa satèja tjonna andji' djikar sèttong, kerbhoej sapasang so sabă. Molana, Jo, sèţă la djha' sa-sossa parkara sè angghăntèana pèssè djarèja. Sèţă bi' partjadjă ka sèngko', tja-kantja rèja ta' kèra mènta bă'na pèssèna, sabăb mara sang otja' ghellă', pèssè djrèja so ba'na ta' ètengnget èpakannaghi ka apoj."

Wirjo njambhit polè: „Ijă bhender otja'na bă'na djrèja, Lè, nangèng sèngko' mosţè nempoè pèssèna tja-kantja djărèja, ma'a mon ollè engko' tjè' agherră sè angghăntèana. Bă'na tao tang karep? Pabbrik ghoelă Soeko-Widi satèja parlo njèwă tana abèk bădjan. La dhina tang sabă bi' sèngko' èpasèwă'ă, bădjă'ă satèlo taon băn sèwăna so sèngko' pas èpènta'a sakalèan. Mon ollè, sèngko' pas andji' pèssè ra-kèra 600 ropèja. Rassa sèngko' pèssè sadjărèja la tjokop ghăbăj ghăghăntèn."

Salè: „Karebbhă bă'na djărèja sèngko' ngalem, nangèng parkara djărèja ollèa èpèkkèr bi' landjhăng; marèna mon bă-sabăna la èpasèwă ka pabbrik, ba'na ta' pas nèng andji' djikar sèttong so kerbhoejjă sapasang, pas apa sè dhăddhiă kasabbhă sèţă so ana' binèna?"

Wirjo: „Ó, parkara djărèja ghămpang. Lè, anggher sèngko' so tang kerbhoej èparèngè barăs salamet bhăi, insja Allа nemmo kasap. Mon tang sabă lastarè empasèwă, sèngko' pas ngolla ka pabbrik. Endjă', mon engghoenna bălloeng tji bhăi saarè, sèngko' masè ollèa. Bilă osomma orèng nebbang tebbhoe, tang djikar empangangko'a tebbhoe ka pabbrik. Sè ngarè'aghiă rebbhăna ta bădjă, ijă arèja katjong sè kaloewă arowa. Kèra sèngko' ollèna

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

bădjarăn bălloeng tji djărèja la tjokop engkakan sèngko' so tang ana'-binè ḍălem rè-saarèna."

Salè: „Mon ḍă'rijă sèngko' la ta' tao sè tja'-ngotja'a, apa tja'na bă'na bhăi, sabăb ḍă-paḍă orèng Băngkal, bă'na kabilăng ter-pènterran. Apa polè satèja, bă'na ḍălem kasossa'an arèja, la tanto lebbi bännja' akalla ètèmbhăng moso ghi' ri'-bări'na."

Wirjo: „Ijă, mandhăr kanṭa'a otja'na bă'na djărèja, Lè, tang kabăḍă'ăn mè' ollè dhoeli abăli onè. La' rijăna mon tja'na rassana tang atè, masè ta' tjoma satèja'a bhăi sèngko' sè nemmoa tjobhă, rassana masè ghi' băḍă'ă polè, tapè sèngko' ta' kènè' atè, sabăb tarmè' tang kerrès pas èlanga pangarona masaklèan bhăi."

Sarrèna sè asa-gessa toro' djhălăn paḍă saklangkong ghoematèna, mèlana ta' èkrassa, onèng-onèng ampon èpangghi nattolla ka Bangkal.

Èghika'ijă Wirjo mangghi rèng-orèng lakè' paḍă èmo' long-mapolong rè-karèna po'-tjompo' sè katonon. Sabännè băḍă sè mèkol perrèng, ladjhoe èbă'-sèbă', sabännè băḍă sè ngarkar aboe, njarè'-è răng-bhărăng sè tabhiendem. Wirjo sareng nèngalè tjompo'na ampon karè aboena, aèng tèngalla ta' kèngèng taghennè, kretteggha atèna: „Aḍoe, bădḍhinna sara bărijă! Ontongnga tatangghă sè paḍă bellăs, djhă' anoa pas nompènga kamma ana' binèna tja-kantja sè paḍă katonon bengkona rèja kabbhi.

Eh, tjakang ongghoe orèng Băngkal: rèja' sè alalakon sampè' tengnga malem ghi' ta' amboe, aghăbăj neng-kennengngan panga-obhăn. Mon terros ḍă'rijă, ngara ta' ella' bărămpa mènggoe agghi, èginna' masè la adjhărekdjhegghăna polè bengkona. Eh, sanjatana orèng la'ḍinna' la rokon ongghoe."

Nalèka Wirjo kèr-pèkkèran kadhi ghăpanèka, Salè pas abălă ka tja-kantjana, djhă' pèssèna sè èpatoro' ka Wirjo ampon èlang èkello' apoj sadhădjă.

Katjatora sareng sè ghădḍhoeăn mèreng berta băb èngghănèka, sakalangkong sossana, atèna akadhiă sè ètombhăk sareng ghentong. Dhinèng sè èkasamboe'-samboe' orèng, Wirjo mè' pas bhoeroeănna ambhăkta kerrèssa kalowar ḍări kampongnga, sarengngan pèssèna ma' ta' èbhăkta sakalè, halla saeddjhegghă ta' onèng ambhăkta'an kerrèssa, sanarè ka'kamma'a, sabăb èngghi kerrès ghăpanèka sè andjăgă pèssèna. Mangkana rèng-orèng sè ghădḍhoeăn obăng pas ḍhămmang matoro' pèssè ḍă'ka Wirjo, èngghi amarghă ampon jăkin, djhă' kerrès sangkolan èngghărowa onèng nolak kabhălăi tor polè sareng sè ghădḍhoeăn ampon tanto ta' kèra èpakalowarè ḍări tjompo'na. Kabidhăn rèng-orèng sè ghădḍhoeăn obăng manglo ḍă'ka Wirjo, amarghă pèssèna sè èlang, djhoeghă sareng èpèkkèr on-laonan, bekkasanna pas nèser, sarrèna èlangnga pèssèna tanto ta' kèra klabăn èma'a. Laèn ḍări èngghănèka, bhărăngnga Wirjo taḍă' sè katolongan sèttonga kanan, răng-bhărăngnga dhibi' ghi' bännja' sè ta' èkello' apoj.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Ta' abit ladjhoe bädjä orèng ambhäkta petjtè kennengngannèpon panjèmpennanna obängnga Wirjo sareng tja-kantjana èngghärowa. Sareng rèng-orèng nèngalè petjtè bhoeroe, panjanana obängnga tanto ghi' slamet, mèlana petjtè ghäpanèka pas èghäribbhoeng orèng bännja'. Djhoeghä rèng-orèng sè ghädjhoeän obäng sadhädjä padjä karè angghäribbhoeng, petjtèna ampon al-saèl, amarghä trè-pattrèna lotjot sadhädjä; pèssè kertassa ghemmet èkellò' apoj, namong karè long-lolongnga bisaos. Pèssè potèna ngalèllè, dhäddhi salaka lantaghän. Wirjo ngotja' djä' rèng-orèng sè padja angghribbhoeng èghika'ijä: „Tang tja-kantja kabbhi, parkara èlangnga pèssèna djärèja tadjä' laèn sè sala, kadjhäbhä sèngko', dhäddhi sèngko' sè katempoan, molana sèngko' wädjib angghantè'è pèssèna bä'na djärèja kabbhi."

Èantarana rèng-orèng sè aghribbhoeng ghellä' bädjä orèng towa kasorang njambhidhi otja'na Wirjo: Wirjo, bä'na la djhä' sasossa mèkkèrè tang pèssè so pèssèna tja-kantja rèja kabbhi, sabäb èlanguga ta' krana ètengnget. Molana tjè' ta' pantessa, mon sèngko' sakantja'an pas mènta'a ghäntè ka bä'na. Èdjälem katjalaka'an arèja salana bä'na tadjä' laèn, tjoma djäri korang tè-ngatèna sè pas ngèbä kerrèssa èntar akolemman ka dhisa laèn, laèn tadjä'. Molana, Jo, engko' sakantja'an djhä' engghän radjäna pèssè sadjhämpel, sakèdjèng nèng-tonnèng ta' kèra mènta ghäntè, sèdjä la djhä' tek-potek parkara djärèja. Tjoma sèngko' sakantja'an satèja andi' pamènta ka bä'na, ijä arèja: sakalè boedjna bä'na sopadjä amarèana sè ngèbä'än kerrèssa djärèja kalowar djäri kampong djijä; pandjä', Jo, la'-tella'ana sakalèan tèja bhäi bä'na sè njèkep kerrèssa djärèja, sanaddjhän èntara adjhälän kamma, sabäb ontong-kalèrra kampong djinna' bädja è kerrèssa bä'na djärèja!"

Wirjo ngotja' polè: „Pandjä', tja-kantja, parkara djärèja la djhä' palandjhäng polè. Sarrèna satèja ghi' bännja' sè èlakonana, kemma sè ghi' maddhegghä bengko, kemma sè ghi' maddhegghä djäpor so lombhoeng, bhängo' madjoe dhoeli alalakon bhäi mè' ollè lekkas kennèng kennengngè. Satèja ta' ollè djoer-makendjoer lako, sabäb maddhek bengko sapolo koren rèja bännè pangghäbäjän djhä-kèndjhä, sarta kodhoe marè djälem sabätara mènggoe. La'rijäna sèngko' la bhoenga ngatèla' bä'na kabbhi sè alalakon ambhä' patè. Tjoma tang pamènta ka bä'na kabbhi, sènga', amboei sè mèkkèrè sèngko' bän pèssèna bä'na sè èlang; parkara djärèja mo-tenmo èboedi, bilä bengko rèja la marè kabbhi."

Saamponna Wirjo marè tja'-ngotja' sapanèka, rèng-orèng sè bhoeng-ghribbhoeng ladjhoe molaè apangghäbäj polè, kantos ghi' lagghoe potè tèmor. Kalagghoeännèpon sak-rosaghänna tjompo' sareng djäpor sè katonon ampon marè èpo'-tompo' sadhädjä: è kennengngannèpon ampon kèngèng paddhegghi tjompo' anjar polè.

Dhinèng amboena rèng-orèng sè alalakon namong bädjäna asa-

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

rabhăn sareng neḍḍhă bisaos. È băkto neḍḍha'ă, sè alalakon sadhădjă pas akompol, namong Wirjo kabidhanna ta' poron apolong, sabăb abă'na ghi' sossa, djhoeghă sareng èpol-apol kalaban kalèboenna, pas poron noro' neḍḍhă. Saampònna marè neḍḍhă rèng-orèng èngghănèka pas molaè alalakon polè.

VI.

Kaghătèan sareng kadjhoedjhoerăn.

Katjatora rèng-orèng sè paḍă alalakon maddhek tjompo' anjar, sèjang-malem sasat taḍă' amboèpon. Èḷalem samènggoè tjompo' sè sapolo koren kantos ḍă' ḍaporra sasat ampon marè sadhădjă, kennengngannèpon è tèlassa tjompo' sè katonon. Rèng-orèng sè paḍă nompèng è tjompo'na tatangghăna ampon paḍă ngallè sadhădjă ḍă' tjompo'na sè anjar bang-èbang. Namong binèna Wirjo ghi' taksè băḍă è tjompo'na tarètanna è Ghălăghă, sabab Wirjo ampon asangghoep ngonèana samarèna maddhek tjompo'na.

Ta' ella' saponapa arè kantos ka lombhoeng sareng pakaranganèpon ampon ranta sadhădjă. Sarengngan lombhoengnga ta' kosong, ampon aèssè paḍi, băberri'na orèng Bangkal sè slamet ḍări apoè. Kalerressan rèng-orèng è kampong Bangkal paḍă bannja' ollèna paḍi, mèlana ta' èman sè lowanga èkabhădhi sandhekka sakadhărrèpon. Dă-paḍă lombhoeng anjar sè nja'-bannja'an èssèna paḍi, lombhoengnga Wirjo, amarghă ta' namong rèng-orèng Bangkal bisaos sè paḍă èngga', somèlè tja-kantjana è dhisa Ghălăghă paḍa noro' ater sakadhărrèpon. Pakakassa tjompo'na èngghi ampon băḍă ḍoe ta' saè kadhi ḍhingèn, sabăb kas-pakakas dhădhingghalannèpon mama'na ampon ghemmet èkello' apoj sadhădjă.

Sareng tjompo'èpon ampon marè, Wirjo pas agher sè ngonèana ana'-binèna, sabăb saabiddhă alaèn, ollè teḍḍhă ḍări ghă-tatangghăna. Manabi terrosa sapanèka bisaos, abă'na ta' senneng; abă'na èngghi arassa, djhă' ghă-tatangghăna sè aberri' teḍḍhă sareng èhlassa atèna, djhoeghă tja'èpon pèkkèrra Wirjo ghi' asennengngan neḍḍhă bădhălă (kasabbhă) dhibi'.

Sareng ampon ollè pa'bhellăs arè abiddhă ḍări sè katonon. Wirjo ladjhoe asoroan orèng èntar ka Ghălăghă, abălă ḍă' sè binè', djhă' abă'na lagghoe' sè èkonèana. Dhinèng è arè ghăpanèka Wirjo njabis ḍă' towan bessarra pabbrik ghoelă Soeko-Widi, bhădhi masèwa'a sabăna. Pokol sabellăs abă'na ampon băḍă èaḍă'na kantoran. Èghika'ijă apangghi sareng rèng-orèng sè paḍă njèwa'aghiă' sabăna djhoeghăn, bănnja'èpon langkong ḍări sèket orèng. Wirjo abit sè ngantos ghilirănna, sabăb bănnja' orèng sè ḍăteng djhăng ḍhingènan.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Sareng ampon nattol ḍa' ghiliranmèpon Wirjo, aba'na pas èt'èmbhali kaḍalem kantoran. Wirjo lebbhoe sambi adjhalan nèngkong. Èḍalem kantoran èngghanèka bāḍā Towanna (Bā'andhāna) kaḍoewā paḍā ngaḍa'i mèdjā, sè èattassa possa' sareng bāng-dhāloebāng polè pèssè. Wirjo sadjān ngangsèk kaaḍā', ladjhoe njembā. Towan bessar pas marèksa: „Apa bā'na sè anjama Ardjodiwirjo?"

Wirjo: „Èngghi, Towan bessar."

Towan bessar: „Sabāna bā'na la marè èokor, ètemmo lèbā'rā kabbhi nem bhāoe (4½ H.A.) lebbi bālloeng roe, apa ija?"

Wirjo: „Manabi èngghi, Towan bessar."

Towan bessar: „Sarrèna sabana bā'na kennengnganna djhāoe ḍāri pabbrik, dhāddhi sèngko' ta' bangal njèwa larang. Apa èbāghi so sèngko' èsèwā'ā 180 ropèja kabbhi?"

Wirjo: „Bhoenten, Towan bessar, ta' èatorraghi, sabāb djoenan-dhalem njèwa ḍā' orèng laènnèpon 40 ropèja sabbhān sabhāoe, ḍalem sataon, dhāddhi manabi nem bhāoe 240 ropèja. Djhoeghā sarrèna sabā dhi-dhālem kennengngannèpon nambhān ḍāri pabbrik, sareng dhi-dhālem èatorraghiā 220 ropèja ḍalem sataon, djhoeghā mabi perdjhāndjhian, Towan bessar . . . . . ."

Towan bessar: „Perdjhāndjhian apa?"

Wirjo: „Sabā dhi-dhalem èpasèwā'ā ḍālem tello taon abāttèpon, sarengngan manabi bāḍā bellāssèpon djoenan-dhālem, dhi-dhālem terro njo'ona sèwāna masakalèan."

Towan sè kaḍoewā sareng mèreng atorra Wirjo bhoeroe, pas paḍā aghellā' kak-ngalakkak. Ta' abit Towan bessar ataṇja polè: „Saeddjhegghā sèngko' ghi' ta' tao ngèḍingan pardjhāndjhian mara djārèja. Apa bā'na ta' tao, djhā' pabbrik rangrang namennan tebbhoe terros ḍalem tello taon è sèttong sabā, laèn djhābhā mon sabā djārèja talèbāt landhoena?"

Wirjo: „Sabā dhi-dhālem, Towan bessar, saklangkong landhoeèpon sarengngan kennengnganna semma' ka aèng."

Towan bessar: „Ijā, sèngko' partjadjā ka otja'na djārèja. Nangèng apa sabābbhā, bā'na ma' pas mènta sèwana sabāna sakalèng aḍā', bāb djārèja èdinna' ghi' ta' tao kadjhālānan."

Wirjo pas adhoengèng ḍāri kabidhān kantos ḍā' bekkassannèpon bāb tjompo'na sè katonon, sareng kaparloanna obāng sèwāna sabāna èngghānèka.

Towan bessar: „Ò, mon bārijā'ā bā'na lakar orèng djhoedjhoer ongghoe. Ijā mara sèngko' atolonga. Nangèng mon ḍālem onsataonna dhibi'na mènta 220 ropèja, sèngko' ta' bangal. Tang kabāngalan sabbhān taonna tjoma 200 ropèja, dhāddhi ḍālem tello taon 600 ropèja, nangèng kodhoe nganggoej pardjhāndjhian kèja. Sarrèna dhibi'na ghi' kowat, saabiddhā sabāna èpasèwā, dhibi'na mosṭè ngoli ka pabbrik. Bassa sèngko' ḍālem rè-saarèna dhibi'na tanto ollè opa mon sabālloeng tji otabā sadjhāmpel bhāi."

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Wirjo pas ngotja' „èngghi" bisaos, sarrèna abă'na onèng, sanarè mènta'a tambă polè, sareng Towan bessar ampon tanto ta' kèra èberri'.

Sareng ampon dhăddhi, towan sèttongnga pas ambhădhi sorat pardjhăndjhiăn (kontrak) băb parsèwă'ăn sabă èngghănèka. Wirjo onèng nolès nè'-sakonè', mèlana sareng kontrak ampon marè, pas ètèken. Saamponna, pas narèma obăng sèwăna sabăna, bănnja'-èpon 600 ropèja. Sareng ampon salèssè sadhădjă, pas palèman. Kabidhăn Wirjo aromasa soghi ghădhoeăn obăng sapanèka bănnja'na, djhoeghă sareng èmot, djhă' pèssèna èngghănèka bhădhi tadjă'ă dălem sabătara eddjhăm agghi', abă'na pas sossa; sarengngan sabăna dălem tello taon abittèpon kèngèng kotja' ta' noro' ghădhoeăn.

Toro' djhălăn Wirjo ngennes mèkkèrè kabădjă'ănnèpon bhădhănna, sè pas kadhi ghăpanèka; lantaranna namong dări ambhăkta kerrèssa akolemman ka dhisa laèn. Dhingèn sabelloenna mangghi kabhălăi, abă'na è Băngkal kabilăng orèng soghi, serrèng atatolong ka sasamana, mèlana èadjhinè orèng bănnja'; samangkèn pas tabhălik sakalèng adjă', ta' andi' pa-ponapa tor pas ngoli ka pabbrik; manabi ontong tjokop ètedhă saana'-binèna sareng abă'na dălam rè-saarèna; mangka abă'na ghi' terro malessa dhădhă dă' tja-kantjana, sè ampon atatolong dă' abă'na kalana mangghi kakalèran. Bhărăng dhădhingghălăn dări orèng towaèpon ampon tadjă' sadhădjă, kadjhăbhăna kerrès posakana. Èngghi ontongnga abă'na ghi' ghădhoeăn djikar sèttong sareng kerbhoej sapasang, sè bhădhi nolongana njarè èngonna dhibi' sareng ana'-binèna. Dhinèng parkara kerrèssa ghi' ta' èpangghi pangaro bhoentenna, saamponna mangghi kabhălăi.

Manabi sè ghădhoeăn ampon koko kapartjadjă'ănnèpon ka kerrèssa, djhă' onèng nolak bala', tandhăna: sareng èpakalowar dări kampongnga sakeddjhă' bisaos, tjompo'na dhibi' sareng tjompo'na tatangghăna pas ladjhoe katonon. Băb panèka sè mabhegghăr atèna Wirjo. Pèkkèrra: manabi obăngnga èngghănèka ampon marè èdjărbădjărraghi ka tja-kantjana, pas ngonèana ana'-binèna, saamponna ladjhoe ngabidhăna ngoli dă' pabbrik, kantos tello taon abittèpon.

Sarrèna abă'na kabit dări ghi' lagghoe mola ta' èlebbhoenè paponapa, mèlana pas arassa lapar; ladjhoe todjoe' è băroeng èseddhi'-èpon pabbrik, nedhă. Wirjo sè nedhă abăk bănnja', amarghă ampon marè sossa, djhoeghă manabi èbhăndhing sareng dhingèn-nèpon, sabelloenna mangghi kakalèran, tangè katangarannèpon pèkkerra sareng njamanna panedhăna. Dări olattèpon bisaos nalkennalanna ampon onèng, djhă' Wirjo ghi' bhoeroe marè kasossa'an.

Saamponna marè madjări kabellina tedhăna pas palèman; nattolla ka Băngkal ampon bădjă pokol empa' lem-malem. Wirjo pas terros èntar angghăntè'è sè-pèssèna tja-kantjana sè èkello'

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

apoj. maïa kantos sè aroba bhārang ghāliān ètempoè saarghāna djhoeghān. Tja-kantjana sadhādjā paḍā tatjengnga', nèngalè Wirjo sè pas ghāḍhoeān obāng sapanèka bānnja'èpon. Bāb panèka anjata'-aghi, djhā' Wirjo ḍhāsar djhoedjhoer atèèpon, sabāb saopama ta' angghāntèana, sè ghāḍhoeān ta' kèra apa-panapa. Sarengngan polè pèssè sèwana sabāna ghāpanèka djhā' èangghoejā dhibi', sarrèna abā'na mangkèn ghi' ghaḍhoeān bānnja' kaparloan, ghoe ta' lankong saè. Djhoeghā ta' poron, sabāb nempoè pèssèna orèng èngghānèka sareng Wirjo èangghep wadjib. Rèng-orèng sè ghāḍhoeān obāng ampon narèma parkara èlangnga obāngnga èngghānèka, sabab akadhi Wirjo, èkotja'a nengnget matjalaka'a tja-kantjana, panèka ta' ollè dhāddhi. Mèlana sè ghāḍhoeān obāng karebbha ta' nampanana bālina obāngnga, djhoeghā kareppèpon Wirjo ta' kèngèng pellang. obāng mastè ètarèma: tja'èpon, manabi ghi' ta' ollèa mabāli pèssèna tja-kantjana sè tanoro' èkello' apoj, abā'na ghi' ta' marem. mèlana bekkasanna sè paḍā ghāḍhoeān obāng ghellem djhoeghān nampanè bālina obāngnga, nangèng mabi pardjhāndjhiān sapanèka: manabi Wirjo mangghi kasossa'an pa-ponapa. tja-kantjana atatolonga soro djhā' tolak.

Rèng-orèng panèka taḍā' sè onènga ka djhālānna Wirjo sè pas ollè pèssè 600 ropèja, sarrèna abā'na ta' tja'-ngotja' ka tja-kantjana, djhā' èngghānèka ollèna masèwā sabāna: sabāb tja'na pèkkèrra, manabi tja-kantjana onèng. djhā' pèssè sè bhāḍhi ghāntè ghellā' ollèna masèwā sabāna, ampon tanto paḍā ta' poron nampanè. Parkara panèka sè onèng namong Salè. djhoeghā ètjo-pattjo, sopadjā ta' alā'-bālā'ā ka ra'pasèra'a, sabelloennèpon pèssèna marè èdhoe'oem ḍā' tja-kantjana.

Mèlana kalagghoeannèpon Salè pas akanḍhā ḍā' rèng-orèng sè paḍā ghāḍhoean pèssè, manabi Wirjo sè ollè pèssè 600 ropèja èngghānèka, margha masèwā sabāna ka pabbrik Soeko-Widi abittèpon tello taon. Tja-kantjana sareng mèreng bāb èngghānèka sadjānè atambā nèserra ka Wirjo, sabāb ḍā-paḍā orèng Bāngkal abā'na ḍhingèn sè ghi-soghiān tor èormadhi orèng. mangka samangkèn pas ngoli ka pabbrik. Tja-kantjana ampon rodjoe', sè mabāliā obang èngghānèka, sopadjā kèngènga angghoej Wirjo dhibi', djhoeghā Wirjo matettèng ta' poron nampanè. otja'na sapanèka: „Ella, dhina. tja-kantja, parkara pèssè djrèja la tegghoe' bhāi, sabāb sapa tao, pola paghi' dhibi'na mè' nemmo alangan apa bhā' apa, ma' ta' posang rè-sarèan polè; ella. la tjèlèngè bhāi!"

Kalagghoeannèpon ghi' beng-rèbeng Wirjo ampon mangkat ḍā' Ghālāghā. ngonèana sè binè' sareng na'-ana'na. Sarrèna djikar sareng kerbhoejjā bādā è tjompo'èpon èparra. abā'na aḍhārāt bisaos. Pramèla mangkat èpapettengngè, sopadjā nattola ka' kassa semmo lagghoe. Toro' djhalān Wirjo njarè akal, kadhi panapa sè abālā'ā ḍā' sè binè', bāb sabāna sè èpasèwā kantos tello taon. sopadjā sè binè' ta' takerdjhādhā.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Pokol sanga' ampon nattol ḍà' Ghàḍàghà. Abà'na senneng nèngalè ana'-binèna èpangghi barâs salamet tor ropaèpon ampon èlang sossana.

Sareng ampon paḍà apolong sadhàdjà, Isla pas ngotja' ka trètanna: „Endjà', insja Alla bhàrangnga ba'na sè èkello' apòj lekkas bàḍà ghàntèna. Poe apa, bengko la anḍi', sabà bàḍa bàn polè ghi' anḍi' djikar sò kerbhoej. Dhinèng parkara paḍi bà'na ta' osa sa-sossa, sèngko' sè aberri'à. Paghi' bilà paḍina la dhàddhi bán bànnja' ollèna apaanjè, sabàgiàn pas djhoewàl rè-èrè, ollè padjoe larang. Padjoena djàrèja ghoe ta' pas kennèng kabetti kas-pakakas? Laèn ḍàri djàrèja kaka' ta' ijà ghi' namenna bhàko? Rassa sèngko' ngala'aghi ka ollèna kroso' bhài, ràng-bhàràngnga djàrèja masè la abàlià."

Binèna Wirjo senneng mèrengngaghi otja'na trètanna, mèlana sadjanè addhreng sè palèmana, sabàb agher nolongana sè lakè' alalakon. Djhooghà kabhoenga'annèpon èngghànèka pas èlang sakalèng aḍà', sareng Wirjo atotoran, djha' sabàna ampon èsèwà'aghi ka pabbrik ḍàlem tello taon, sarengngan sèwana ampon taḍà', marè èdjàr-bàdjàrràghi ka tja-kantjana, mènangka ghàntèna pèssèna sè èpatoro' ka aba'na. Wirjo pas ngotja' ka sè binè': „Pon dhina na, sanaddjhan saba èpasèwa ka pabbrik, ta' dhaddhi napè, anggher boelà ollè angghàntè'è pèssèna tja-kantjana bhài atè pon senneng."

Saèstona sè binè' ghi' ta' onèng, manabi pèssèna tja-kantjana tanoro' èkello' apòj, mèlana sareng mèreng kabar bàb ghapanèka aba'na sanget tapaḍjaḍja'èpon. Djoeghà sanarè sabàna ampon èpasèwà ka pabbrik sareng lakèna, aba'na sabbhàr bisaos.

Dhinèng pamangghina Isla, Wirjo èangghop tadjhoedjhoer ḍhingèn, sabàb sanaddjhàn aba'na ta' angghantèana pèssèna tja-kantjana sè èlang, ampon tanto sè anḍi' ta' kèra mènta bàlina, krana èlangnga ta' klabàn èma'a: sarengngan pòlè sanarè nempoana sakalè, lerressa èt-jètjèl ghàn sakonè', sabàb pasèra onèng èbingkèng arè aba'na pola ma' parjo nganggjhoej obàng.

Wirjo ngotja' ka èparra: „Djhà' sakènga boela ta' mabàti pèssè ghanèko, engghi ta' apènapè, napè polè madjàr ajètjèl sè ta' ollèa. Nangèng, boela pas ta' njaman neng-enneng mon ta' dhàlà'à angghàntè'è. Mon sanonto boelà pon senneng, sabàb pon ta' anḍi' bàberrà' ka orèng; dhiggàl maskè sabà boelà èpasèwà kabbhi ka pabbrik, ta' èkanapè: parkara sè èkaèngona boelà ngolià bhài. Namong nèko' panjo'on boela mandhàr èparèngana slamet, kowadhà alalakon, mè' ollè lekkas bàḍà ghàntèna ràng-bhàràng sè empon katonon."

Sè binè' sareng mèreng otja'na lakèna sapanèka pèndjhà' ollè radjà atè, ladjhoe ngotja' ka trètanna: „Ghi' Wirjo rèja' halal parkara èlangnga bhàrànguga, sèngko' polè. Sarrèna satèja la narè', sedjheng djhà' mangkadhà mè' ollè ḍer-mabhenḍer èlissa."

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Saamponna marè nedjhá tor kerbhoejjá ampon marè èkaé', Wirjo saana'-binèna pas palèman. Sabelloennèpon mangkat Wirjo ta' loppá ngotja': tjé' pèrragghá ka èparra lakè'-binè' atas kasakannèpon, sè ampon soddhi ngampè trètanna sareng kanponakanna.

VII.

Kampong Bängkal mangghi katjalaka'an polè.

Katjatora Wirjo saana'-binèna sè palèman, bädjá rop-sorop arè ampon nattol dja' Bängkal. Sè binè' èngghál toron dàri djikarra, amarghä tjè' agherrá sè terro nèngalana tjompo'èpon sè anjar. Tjompo' èngghánèka saè, djhoeghä manabi ètèmbhäng sareng sè dhingèn, tangè sè njapo'a. Pakakassa ghi' tadjä', sarengngan ghi' ta' èkorap bhälaka. Edjälem romana namong bädjä lèntjagghä djadoewä' sareng mèdjäna sèttong. Dhinèng kas-pakakassa sè dhingèn, akadhiä: petjè kadjoe, kennengngannèpon njèmpen obäng sareng bhäräng ghäliän, rèng-pèrèng kembhängan, kèr-tjangkèrra sareng si-bäsi, sadhädjä ampon padjä tadjä' èkello' apoj. Sè binè' pas todjoe' è lèntjagghä. Sareng nèngalè tjompo'èpon sè kèngèng kotja' tadjä' èssèna sama sakalè, pas arassa tjè' mellassa, ladjhoe njaptjap aèng tèngal. Dhingèn è romana bädjä lampoe ghäntongnga sè tèra', samangkèn aghäntèan dhämar tjonglèt. Na'-ana'na èngghi sossa djhoeghä nèngalè tjompo'na pas bännèan bän sè dhingèn. Na'-kana' èngghánèka ta' ngartè apanapa räng-bhäräng-nga ma' pas aghäntèan sadhädjä. Randjäng kadjoena, katèdoennannèpon na'-kana' ghellä', samangkèn aghäntèan lèntjak djädoewä', sè namong alama' tèker salambär sareng abhäntal sèttong èbäng, mangka dhingènna toman tèdoeng è kasor. Bädjä ana'na kasorang atanja ka emboe'na: „Emboe', arapa bengko rèja ma' pas bännèan bän ghi' bilän?"

Emboe'na sè ghi' beng-rembeng aèng tèngal, njambhit:

„O, tjong, bengkona sè bilän, sè bhäghoes arowa bän kas-pakakassa kabbhi la tadjä', èkello' apoj, sèngko' so emma'na satèja talèbät malaraddha."

Na'-ana'na Wirjo tadjä' sè ngartèa, panapa sè èkotja' „*malarat*", sabäb rèng-orèng è kampong Bängkal molaè dhingèn mola tadjä' sè malaradhä, sadhädjä padjä kop-tjokop. Saamponna marè adjondjandjon, na'-kana' èngghánèka pas padjä tèdoeng è lèntjagghä èkellonè emboe'na; dhinèng Wirjo ghi' neddhäi kerbhoejjá è kandjhängnga. Sareng ampon marè, pas lebbhoe ka romana. Sa-

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

narè sè binè' ampon lèng-ngalèng sè nangès, tako' mè' èpangghi sè lakè', djhoeghä Wirjo onèng, djhä' binèna sossa,-nangèng neng-enneng bisaos. Sareng sè binè' nèngalè lakèna lebbhoe ka roma, pas djhaghä sarta ladjhoe ngala' sobbhloeghän dàri tarak-taggha, bhadjhi atana'a, djhoeghä sareng sè lakè' ta' èbäghi, otja'na: „Empon dhigghäl djhä' atana', boelä so dhika sanonto èsoro ngakan è bengkona Salè. Nadjhä djhä' ko'assa'a, mè' ollè sambi ngèlangngaghi sossa!"

Saamponna na'-ana'na ampon padjä njèdjhä sadhädjä, Wirjo sareng binèna pas èntar ka tjompo'na Salè. Sanattolla ampon mangghi tedjhä'än marè èsadjhi, mèlana pas terros padjä nedjhä apolong. Sareng ampon marè, sè binè' ladjhoe ngrèngkessè rèng-pèrèngnga, dhinèng sè lakè' ghi' asa-gessa sambi ko'-roko'an. Salè pas ngotja' ka Wirjo: „Sèngko' la atoloran dä' rèng-orèng sè la padjä narèna bälina pèssèna, djhä' pèssè sè èbädjärraghi djärèja, ollèna bä'na sè njèwä'äghi sabäna ka pabbrik. Tja-kantja kabbhi padjä nèser ka bä'na bhäreng ngèdjing bäb djärèja. Sanja-tana tja-kantja djärèja kabbhi sèttonga tadjä' sè andji'ä èngeddhän, mènta'a bälina pèssèna dàri bä'na, sabäb la padjä tao, djhä' ba'-na njandhäng kasossa'an kèja. Bä'na djärèja tadjhoedjhoer dhäl-loe, Jo, sampè' èlakonè ngoli dhäghä tello taon".

Wirjo njambhit: „Ella, ra, la djhä' nga'-ngènga'è parkara djärèja polè; noro' ghoelina tang atè sèngko' ta' ngennèng sè ta' bärija'ä. Tebbässa satèja sèngko' senneng, tjoma karè nganlos apa sè tèbhä'ä dä' sèngko' èboedi arè. Nangèng sèngko' partja-djä dä' bäsèjaddhä mama', anggher ghi' bädä tang kerrès bhäi, sèngko' ta' kènè' atè. Emboe'na, dhäbek djhä' molèa, pon ma-lem! Ella, Lè, jä, sèngko' molèa, la malem; kaso'on dàri sèngko' sè èri'-berri'i."

Salè: „Ijä, sèngko' bärija kèja. Pola bä'na la-kala mè' parlo pa-apa, la djhä' ghoeng-tangghoeng dhoeli asoroan kanna', sapa tao pola sèngko' kabhendèrrän ngennèng atatolong."

Wirjo: „Endjä', sèngko' la ta' sèkko polè, djhä' mènta'a to-long pa-apa ka bä'na, sabäb bä'na, bärinna' kèja tja-kantja laènna la enganggliep rèng sorang."

Saamponna marè apaamèdhän, Wirjo sareng binèna ladjhoe palèman; sanattolla pas terros tèdoeng.

Kalagghoeännèpon ghi' petteng Wirjo saana'-binèna ampon padjä ngèdjing sadhädjä. Abä'na pas terros ka kandhängnga, nedjhäi kerbhoejjä, dhinèng sè binè' ngodi'i apoj, atana'a ghä-segghäna lakèna sareng na'-ana'na. Ra-kèra pokol ennem, Wirjo sareng ana'-binèna ampon padjä asarabhän. Sanarè Wirjo ghi' ta' arassa lapar, djhoeghä sè nedjhä èpabädjänè, sabab bhädhi alalakona è sabä kantos bhedjhoek. Saamponna marè asarabhän, Wirjo pas adjhälän ka sabä, sè ampon èlodhoeaghi mandoer pabbrik, sambi nonton kerbhoejjä bhädhi ananggbälä'ä. Ra-kèra

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

pokol sapolo bädjă towan sinder kasorang ḍăteng, marèksa pangghăbăjännèpon Wirjo. Towan panèka saklangkong senneng, nèngalè saèna klakoannèpon Wirjo sarta pas èalem, mèlana abă'na sè apangghăbăj sadjăn bhădjheng. Bădjă bheḍḍhoek binèna ngèrèm nasè' ka sabă asareng ana' lakè'na sè wa'-towa'an, ra-kèra omor sapolo taon. Mèlana kana' ghăpanèka èbhăkta, sopadjă laèn arèna, emboe'na ta' mambhoeă ngèrèm dhibi', tjokop ana'na bisaos. Prappa'na neḍḍhă, Wirjo atotoran ḍă' sè binè', manabi èalem sareng towan sinder amarghă saèna kalakoannèpon, sarengngan abă'na kèngèng laot pokol empa', dhădhi ghi' ollè alalakon è tjompo'na sakeḍḍjhă'.

Sareng Wirjo marè neḍḍhă, sè binè' sareng ana'na pas palèman, sabăb tako' sè andhingghălă ana'na sè laèn bit-abit, sanarè ampon marè èpatoro' ḍă' tatangghăna. Pokol satengnga empa' kalakoannèpon Wirjo ampon marè sarta ladjhoe palèman. Sanattolla ka tjompo'na, sabelloenna alalakon laènna, abă'na ghi' ngrabădhi kerbhoejjă ḍhingèn, sabăb kèbăn ghăpanèka sè alalakon è sabă satengnga matè, mèlana kodhoe èrabădhi bi' saè. Saamponna marè neḍḍhăi sareng ngènomè kerbhoejjă, bhoeroe Wirjo pas alalakon laènnèpon, akadhiă: andhăndhănè kas-pakkas tanèna sè ampon rosak, angghăngsè arè'na ana'na sareng salaènna. Bădjă rop-sorop arè bhoeroe amboe sè njambhoet ghăbăj. Saamponna marè neḍḍhă, Wirjo pas tèḍoeng; sakèng lessoèpon sè apangghăbăj saarè bhentèng ambhă' patè patèḍoengnga kadhi sè èbhăntèngngaghi. Sapanèka kalakoannèpon Wirjo è rè-saarèna. Djhoeghă sanarè abă'na sè alalakon abhăntèng abă', ropaèpon bhegghăr bisaos, sabăb opana tjokop èteḍḍhă sareng ana'-binèna ḍălem rè-saarèna. Sapanèka djhoeghă der-sinder pabbrik saklangkong senneng nèngalè kabhădjhengngan sareng kasaèannèpon kalakoanna Wirjo, mèlana serrèng ngalem, andhăddhiăghi radjăna atèna Wirjo.

Sabbhăn arè saplèmannèpon Wirjo ḍări kalakoanna bădjă pokol empa', sanattolla ka tjompo'na ladjhoe gher-mogher kadjoe, èbă'-sèbă', èkabhădhi kadjoe tono. Djhoeghă kennengngannèpon ka'-bhoengka'an sè èpogher èngghănèka ladjhoe ètamennè beltana wă'-boewă'ăn, sopadjă sapaghi'na kèngèng kala' asèlla; ta' antara abit è pamengkangnga ampon bănnja' beltana wă'-boewă'ănna sè è-saè. Kadjhăbhă ḍări èngghănèka Wirjo ambhădhi bhoenkebbhoenan nè'-kènè', ètamennè ngan-ghănganan, sareng ghăltongghăllèpon. Sareng pakarangannèpon ampon ranta, pas molaè ambhădhi pakakassèpon tjompo'na, akadhiă: korsè sareng mèljă ḍări eppak, djhăngka' ḍări perrèng sareng erra'; saamponna pas ngorap tabingnga tjompo'na.

Katjatora bă-sabăna pabbrik sè bhădhi ètamennana tebbhoe ampon ranta sadhădjă, mèlana rèng-orèng lakè'-binè' pas molaè namen bibit èghika'ijă. Ta' antara abit bit-bibit èngghănèka ampon

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

pâdja tomboe sadhadja sarengngan padja boek-djhoeïoek. Sareng towan sinder ngoeadhi tomboenà bhit bhibhit è sabá gharábhanna Wirjo saklangkong saèna, pas ngotja', djhá' dà-padà kebbhoen tatè hoe è bhaba pabbrik Soeko-Widi, kebbhoen gharabhánna Wirjo engghanèka sè palèng saè.

Sareng ampon osom nebbáng, Wirjo pas ngangko' tebbhoe ka pabbrik, sè djhaoena ra-kèra pardjhalánan saeddjhám. Ontongnga aba'na ghadhoean djikar sareng kerbhoej, sè kèngèng èkasareng njarè kasappèpon. Lerres kerbhoejjà èngghanèka kabilang kowat, djhoeghá djikarra ta' èboewà'i tebbhoe kantos sarat, sabab sè ghàdjhoean aromasa nèser dà' boe-oboeannèpon: doe manabi èbhàndhing sareng boewàdhannèpon kar-djikar laènna, djikarra Wirjo sè nja'-bánnja'an boewadhannèpon. Sarrèna Wirjo ghi' bhoeroe sakalèan mangkèn sè mowa' tebbhoe ka pabbrik, mèlana sanget ghettòn sareng mèreng, djhá' djikarra, kerbhoejjá, boewàdhánna, la-mala kantos ka rèng-orèngnga sakalè, bhàdhi ètèmbhánga. Ta' abit kantjana ngotja' sapanèka ka Wirjo: „La mara, bà'na maso' kaadà', nangèng djhá' pas terros, amboe èattas ghàlàdhàk arowa ghalloe!"

Wirjo ladjhoe materros djikarra, mandhek è ghàlàdhàk. Samangkèn abá'na onèng, djhá' ghàlàdhàk bhoeroe bánnè ghàlàdjhàk bijasa, djhoeghá saèstona tèmbhángan. Namong saparngèdhep abittèpon djikarra sareng saèssèna sadhádjà ampon marè sè ètembhàng. Sambi matoron boewàdhánna Wirjo apèkkèr sapanèka: „Bárámma sè ètemmoa djhá' bárámpa berràddhá tang boewádhán arèja? Parlona djikar saèssèna kabbhi sè ètèmbháng, ta' ijà terro taoa bárrámpa berràddhá tebbhoena? Mon bárijà bhái masa ètemmoa, sabáb berrà'na kerbhoej so djikar rèja settong bán sèttongnga la tanto ta' padà."

Saamponna marè ambhoengkar djikarra, Wirjo ladjhoe abáli, èngghi lèbat è ghàlàdhàk sè ghellà' polè. Sareng nèngalè djikarra ètembháng, Wirjo pas apèkkèr sapanèka: „O, ijà, mon bárijà la tanto bhái sè èttemmo berràddhá tebbhoena."

Sarrèna Wirjo nètènè ghoe-ongghoe báb tèmbhángan ghellà', mèlana pas ngartè, manabi berràddhá djikar sareng boewadhanna èkala' (ètjengklong) berràddhá djikarra sè kotong, karè berràddhá boewádhánna malolo, èngghi panèka tebbhoena.

Sareng djikarra ampon marè ètèmbháng, Wirjo pas adjhalan terros. Toro' djhálán pèkkèrra sapanèka: „Bhághoes ongghoe pakakas arowa. Molana towan sè andjágá tèmbhángan ghellà' pas tao bhái, djhá' berràddhá tang boewádhán 20 pèkol, dhaddhi tjotjok moso tang pangèra: mon bárijà sèngko' ta' ètjo-kotjo."

Sapanèka panggháhájánnèpon Wirjo, salandjhangnga arè mowa' tebbhoe ka pabbrik, mèlana lakona kerbhoejjà sanget malarattèpon. Bàdja djhoeghá kebbhoen tebbhoe sè nambhán ka pabbrik tor djhalánna lèbat è djhálan dhisa sè rosak, njangsara manabi

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

èlèbădhi djikar; kerbhoej manabi lèbăt èghika'ijă, sè narèk djikar tjen-prettjennan, sabăb sapèsan ḍări berrä'èpon boewădhăn, ḍoe kalèna amarghă roḍăna djikarra assrèng tatjellet ka tjellot, kantos kettjem ghăn to'ot. Dhjoeghă sadhădjăna kerbhoej bhoenten ta' èpanarèk ros-terrosan bisaos, băḍă kalana djhoeghă èpaamboe, èngghi panèka manabi nglerressè ngantos kar-djikar sè laèn, sè ghi' ètèmbhăng; sabăb bănnja'na sadhădjă korang langkong sèket djikar. Sabăḍăna djikar ghellă' pas boe-amboe èaḍă'èpon pabbrik. Ghăḍhoeănna Wirjo èngghi sapanèka djhoeghăn. Wirjo ta' loppa sè neḍḍhăi kerbhoejjă tor sambi èènomè, sarengngan polè saanḍhina ètèngghă'i lala' ladjhoe èngala'aghi rantja' sè băḍă ḍăoenna, èkabhădhi ghă-agghă. Dă-paḍă padjikaran sè mowa' tebbhoe, Wirjo sè tèn-paratènan ka boe-oboeănnèpon; èngghi djhoeghă parkara panèka ta' angghettonnaghi, sarrèna Wirjo apangrasa djhă' boe-oboeănna èngghănèka sè atatolong abă'na njarè kasap sè èteḍḍhă sareng ana'-binèna. Djhă' sakènga abă'na ta' ghădhoeăna kerbhoej, ampon tanto kaèlangan kasappèpon; mèlana abă'na saklangkong kaprotangan ḍă' boe-oboeănna èngghănèka. Rangrang Wirjo mokolan kerbhoejjă, panapa polè kerbhoejjă dhibi' èngghi ampon toro' otja'. Anèna kerbhoejjă ghăpanèka, dhi-kadhiă sè ngartè ḍă' kareppèpon lorana. Engghăn mèreng kasa'na lorana bisaos, kopèngnga pas ṭek-koṭegghăn; dhinèng manabi lorana aberri' tanḍhă sakonè' bisaos, opama noddjhoenè èpasangana pangonong, kerbhoejjă pas aḍhekkong, terros nonḍoe'.

È nalèka sèttong arè băkto boe-amboe, Wirjo asa-gessa sareng tja-kantjana èaḍă'na pabbrik. Ta' abit pas băḍă kantjana kasorang atotoran, manabi è dhisa Tjlorèng patana semmo nambhan ḍări ghika'ijă, băḍă kerbhoej ètjapo' panjakè' „salèkarang" *); panjakè' ghăpanèka sanget bhăbhădjăna.

Wirjo semmo takerdjhăt mèreng totorra kantjana bhoeroe, ladjhoe atanja sapanèka: „Apa èḍinna' băḍă kerbhoej ḍări dhisa Tjlorèng?"

Kantjana njambhit: „Bănnja', arowa ta' djikar ḍări dissa."

Wirjo ngotja' polè: „Wa, djărèja lalodjă. Sènga' bi' tè-ngarè bhăi bán djăgă, djhă' kangsè kerbhoejjă bă'na ngakan rebbhă rè-karèna kerbhoej djărowa. Bă'na taoa, panjakèt djărèja talèbăt nolarè. Ontong sèngko' anḍi' tambhăna, pètodhoena mama' ghi' oḍi'na; nangèng tambhă djrèja mon terro njokodhă. kerbhoej sè èkennèng panjakèt kodhoe ètambhăi ghi' sabhoeroenna. Saopama kerbhoejjă sèḍă ètjapo' panjakèt djărèja, li-dhoeli bhăi èntar ka bengko. La' bărijăna mandhăr èdjhăoeaghiă bhăi, ta' ijă?"

Saamponna marè aḍon-djanḍon parkara panjakèt, ladjhoe teppa' ḍă' ghilirănnèpon djikarra Wirjo sè ètèmbănga. Mèlana Wirjo

*) Dălem bhăsa Blăndhă ènjamaè: *mond- en klauwzeer.*

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

bi' djikarra pas adjhălăn ka ghălădhăk tèmbhăngan. Sareng djikarra ampon marè èbhoengkar pas abăli polè dă' kennengngannèpon orèng nebbăng, ngangko'a tebbhoe.

Bijăsaèpon Wirjo manabi palèman pokol empa' lem-malem. Sanatolla ka tjompo'na, kerbhoejjă pas èrabădhi kadhi sabbhănnèpon, saamponna bhoeroe njambhoet lalakon laènna; pandă' maskè è po'-tjompo' tadă' neng-ennengnga.

Prappa'na Wirjo alalakon pas katamojan Salè asareng Tjèna kasorang anjama Li A Sie. Tjèna panèka dhăghăng soghi, tjompo'èpon è kottă. Dhingènnèpon Wirjo serrèng adjhoewălăn bhăkona ka Tjèna bhoeroe.

Salè ngotja' ka Wirjo: „Jo, Tjèna rèja mellè padi dă' rèng-orèng la'dinna' sarta ella dhăddhi arghă; tjoma satèja karè angko'anna ka kottă; sarrèna tja-kantja laènna satèja ghi' padă rèpot angghărăp sabăna, bă'na apa ta' kobher djhă' ngangko'aghiă?"

Li A Sie ladjhoe njambhoengè sapanèka: „Sokkor dhika ghellem bhăi, embădjără lebbi dări pabrik."

Wirjo pas mèkkèr: „Masè njaman, sabăb pabbrik satèja ta' kakorangan djikar; dhăddhi mon ghoen sèngko' bhăi sè ta' ngangko' tebbhoe, ngara ta' kèra dhăddhi katèttèranna lako. Laèn dări djărèja, sarrèna satèja bădă panjakèddhă èbin, mon tang kerbhoej èdălem sapolo arè ta' ma'-semma' dă' kerbhoej laènna, tanto ta' kobătèr ètolarè panjakèt."

Saamponna marè apèkkèr sapanèka, Wirjo pas njambhit: „Èngghi, ba, kaoelă poron, djhoeghăn manabi sampèjan dhămmang, kaoelă ngabidhăna lagghoe' ghi' agghoe sakalè."

Li A Sie sakalangkong bhoenga, amarghă sè mangghi orèng sè ngangko'a padina. Saamponna marè nodhoeaghi kennengngannèpon padina sè bhădhi èangko'a. Li A Sie pas palèman mompa' dokarra.

Sareng Wirjo ampon amboe sè akon-lakon, pas èntar adjondjandjon ka tatangghăna, todjoe' kong-nèngkong è pènghir djhălăn. Dhinèng sè èkadjandjon èngghi băb panjakèddhă èbin èngghărowa. Sareng ampon ra-kèra ollè satengnga eddjhăm abittèpon sè asa-gessa, sadhă palèmana, Wirjo pas ngotja' ka tja-kantjana: „Pola mè' kerbhoejjă sèdă sakè', dhăddhiă sakè' apa, sèdă la djhă' pasengka polè èntar ka sèngko'. Anggher ta' sampè' kasèp bhăi, insja Alla sèngko' tao nambhăi."

Saamponna marè aberri' nasèhat sapanèka, Wirjo pas palèman. Na'-ana'na ampon èpangghi tèdoeng sadhădjă, namong karè sè binè' ghi' tos-antosan dătengnga lakèna. Sareng Wirjo ampon dăteng, ladjhoe nedhă lakè'-binè'.

Saamponna marè nedhă, Wirjo ladjhoe abălă ka sè binè' băb sè ngangko'a padina Li A Sie otja'na: „Boelă ngabidhi

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

lagghoena bhängo' ta' alakoa ka pabbrik dhälloe, krana ghellä' lem-malem boelä ngèding berta, djhä' bädä kerbhoej ghering, dhäddhi mon kerbhoej boelä èpakompol so kerbhoej ghänèko pon tanto sè èallè'è. Napè polè boelä pon adjhändjhi ka bäbä Li A Sie, bhäkal ngangko'aghiä paḍina ka koṭṭa sarta ombhällä aradjä'än so ḍäri pabbrik."

Saamponna marè aḍon-djanḍon Wirjo sareng binèna ladjhoe paḍä tèḍoeng. Kèra ḍoe eddjäm Wirjo sè tèḍoeng, pas takerdjhät, amarghä arassa mèreng kasa'na kerbhoejjä, ta' pegghä' sè njèmonjèan. Pangrasana dhi-kadhiä sè amèmpè, djhoeghä saamponna marè tjek-kotjegghän tèngalla, ladjhoe djhäghä sarengngan pas terrang, djhä' monjè èngghänèka monjèna kerbhoejjä. Pèkkèrra sapanèka: „Monjèna apa bhä'nèngan arowa. Bäddhinna tang kerbhoej èkennènga panjakèt?" Ta' talangkè polè abä'na pas alontja' ḍäri katèḍoengannèpon, terros kalowar, djhoedjhoek ḍä' kanḍhängnga kerbhoejjä. Sanattolla ka kanḍhäng. kerbhoejjä pas èlos-ellos; kerbhoejjä atolè ka lorana, pas amonjè, monjèna dhikadhiä sè bäḍä èkasakè'. Wirjo sanget kobätèrra, atèna ḍekgäḍegghän kantos ta' teppa' mandjheng, tako' kerbhoejjä mè' matè. È malem ghäpanèka kalerressan tjellep, Wirjo ngetter amarghä katjellebbhen. Sambi po'-ngopo' kerbhoejjä, apèkkèr sapanèka: „Ngara tang kerbhoej la ètjapo' panjakèt salèkarang arowa. Nalèka apolong so kerbhoej sè bännja' ghellä' èaḍä'na pabbrik, ngara kerbhoej rèja ngennèng ngakan rebbhä rè-karèna pakanna kerbhoej sè la gherring. Djhä' rèja' rebbhäna ta' lowang bhär sakalè. Bäddhinna sèngko' la tjlaka'a polè? Marèna bärämma? Mon lakar kerbhoej arèja èkennèng panjakèt, la tanto laènna, è kampong la'ḍinna' bhäkal katolarana kabbhi. Ngara katjalaka'an arèja katoro'anna tang okoman, sè ngèbä tang kerrès akolemman ka Ghälägha arowa. O, Alla, mandhär èngghälä èlang kasossa'an bhädhän-kaoelä, tor moghä èngghälä aghäntè kabhoenga'an, Ghoestè! Sala tjompo' bhädhän-kaoelä kantos saèssèna sadhädjä ampon katonon, panèka' aboe-èmboe kerbhoej ampon kèngèng panjakèt. Mandhär èngghälä èparèngè bäräs ja Alla!"

Teppa'na moḍjhi sapanèka. Wirjo ngosap aèng tèngalla, sè ghägghär ta' èkarassa. Ta' abit sè binè' njosol ambhäkta dhämar. Wirjo sareng njoloè djhilänа kerbhoejjä, njaṭa djhä' kerbhoejjä lerres kèngèng panjakèt. Abä'na pas ngotja' ka sè binè': „Naḍḍhä dhoeli ghäbäjjaghi djhämo. Napè, praghina pon bäḍä, tjoma karè andhellänna bhäi. Lambä' mama' segghoet andjhämoè kerbhoejjä sè sakè' bi' djhämo ghänèko, robäna djhoeḍhoe bhäi."

Sè binè' pas ngoḍi'i apoj, sè lakè' ngaratjèk djhämo. Sareng ampon marè ladjhoe èandhel èbäḍḍhäi tjètè. Sarrèna apojja radjä, sakeddjhä' bisaos djhämona ampon ngalkal, bäoena njaregghä' dhäddhi saḍäpor; saamponna ladjhoe èsèlèn ka pennaj, èpatjellep. È malem ghäpanèka djhoeghä kerbhoejjä ladjhoe ètjonṭangè djhämo

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924002605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

kantos tello kalê. Saamponna marê êdjhamoê, Wirjo pas ghoekmagghoek êseddhi'na, sambi kêr-pêkkêran, bhâ' kadhi panapa kadhâddhiânnêpon, manabi kerbhoejjâ pas matê.

Samalem bhentêng Wirjo sareng sè binê' ta' njêdjhâ têdoeng, noghoei kerbhoejjâ è kandhângnga, sabâb nêser sè êdhigghâllaghiâ. Kettegghâ atêna sapanêka: „Mon tang kerbhoej matê, makamma so sèngko' êkembhângana sarta êobbhârâna mênnjan. Nangèng endjâ', mandhâr êparêngana slamet landjhânga omor kanan. Sê ella kadjhâlânan lambâ' ghi' bâdjâna mama', anggher ta' kasêp bhâi, tambhâ rèja tadjâ' bâlina. Bân polê, mandhâr kerrês rowa bhâi ambherkadhâna, taoa nolak kabhâlâi arêja, bârâmma sê ella kalakon."

Saamponna marê kêr-pêkkêran sapanêka, ladjhoe njontangè djhâmo kerbhoejja polê. Ta' antara abit djheng-sedjhengnganna arê ampon njomar, djhoeghân sarrêna kalerressan ondjem, arêna ta' katêngal, alam rodjep kadhi atêna Wirjo. Ghâ-tatangghana ampon ngêra, djhâ' Wirjo tanto mangghi kasossa'an, amarghâ sabbhânnêpon, manabi ngêding ghi' lagghoe, pas terros apangghâbâj è tjompo'na. Mangka è bâkto ghapanêka è tjompo'na saklangkong seppê, Wirjo êpangghi bâdjâ è kandhângnga kerbhoejjâ sambi djoe'-nondjoe', dhi-kadhiâ sè sanget sossana. Pêkkêrra tatangghâna sapanêka: „Arapa bhâ'nêngan Wirjo arowa? Apa sakê' amarghâ sè alalakon mlarat, ma' kongsè tatêdoeng êdissa? Koddhi êdjhâghâ'âna on-laonan: „Wirjo, Jo!" Wirjo ladjhoe andjhengngat terros njandher ka tatangghâna, sè djhengmandjheng è paghârrâ. Tatangghâna ngotja': „Tja' sèngko' sêdjâ mê' sakê', Jo." Wirjo njambhit: „Endjâ', nangèng tang kerbhoej satêja sakê'."

Tatangghâna: „Apa, kerbhoejjâ sêdjâ, sakê'?"

Wirjo: „Ijâ, bâri' lem-malem sèngko' ghoe ta' adjon-djandjon parkara panjakêddhâ êbin sè allêan arowa. Lâ, malemma mê' dhâddhi tang kerbhoej pas êtjapo' panjakêt djrêja. Ijâ, dhoelat sèngko' dhoeli ngêding sarta pas dhoeli entambhâi. Satêja la bâdjâ pênjhâ'na."

Ghâ-tatangghâna sè padjâ mêreng bâb êngghânêka, padjâ nêser djâ'ka Wirjo. Saamponna marê adjon-djandjon, rêng-orêng bhoeroe ladjhoe adjhâlân ka sabâna. Sabânnê, sè ghi' bhoeroe mêreng kabhâr, sabelloenna êntar ka sabâna, njandjâ' Wirjo djhingên. È arê ghâpanêka ampon tanto Wirjo ta' ngennêng êntar alalakon. Djhâ' alalakona dhibi' êngghi kêngêng, nangèng ta' têghâ sè andhingghâlâ kerbhoejjâ.

È bâdjâ lem-malem Li A Sie pas djâteng ka tjompo'na Wirjo, bhâdhi nangrosa marghâna Wirjo sè ta' neptebbhi djhândjhina. Dhinèng Wirjo sareng nèngalê Li A Sie djâteng, ladjhoe ngotja' ka sè binê', sopadjâ atoghoeâ kerbhoejjâ è kandhângnga, sabâb abâ'na mangghiânna tamojja. Ta' abit Wirjo pas maso' ka ampêrra, ampon

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

mangghi Li A Sie lang-nèlang kerrès sangkolanna, sè èpakaè' è tabingnga bengkona. Lie A Sie ladjhoe atanja ka Wirjo sambi semmo seḍḍhi: „Bărămma dhika ma' ghi' ta' ngangko' paḍi kèja?"

Wirjo njambhit sambi mandheng ka kerrèssa: „Djhă' dhăddhi ghălina saos, ba, mèlana kaoelă mangkèn ta' ngangko' kaghoenganna paḍi, sabăb kerbhoej kaoelă ampon molaè malemma gherring. Antos bisaos sabătara arè agghi', ba.!"

Baba: „Ngantosa sabătara arè agghi'? Njaman ghănèko. Anapè dhika mè' ta' ngoboe kerbhoej ḍoe pasang?"

Wirjo: „Kaoelă ta' kowat sè mellèa. Kaoelă ta' ghaḍhoeăn obăng."

Baba: „Ta' anḍi' pèssè? Anapè ma' ta' kerrèssa anèko bhăi djhoewăl? Doe ghăbăjă napè dhika ngoboe kerrès nèko, sapèsan bănnè angghoejjă dhika, kapèng ḍoewă'na kerrès nèko ta' pantes băḍă èko'into, patoddhă èkaanḍi' orèng soghi. Pon naḍḍhă èbelliă boelă bhăi, èbăghiă brămpa?"

Wirjo: „Ba, kerrès panèka sangkolanna mama' kaoelă, kaoelă sama sakalè ta' ghaḍhoeăn èngeddhăn maondhoerá kerrès panèka. Sapèsan sangkolan, ḍoe kalèna manabi kaoelă maondhoer kerrès panèka sasat matè'è abă' dhibi', ana'-binè sareng èssèna dhisa Băngkal sadhădjă."

Li A Sie: „Djhă' boelă'ă, bhăngo'an èdjhoewălă bhăi, sabăb kerrès nèko tjatjat, tanḍhăna: kabidhăn bengkona dhika katonon, sanonto nèko' kerbhoejjă gherring. Pon maḍḍhă bi' boelă èkala'a saratos ropèja, sakèng boelă pon karè lèboer."

Wirjo: „Sanarè băḍă'ă nabar sèboe ropèja saḳalè, sareng kaoelă ta' kèra èdjhoewăl."

Li A Sie: „Empon, na, djhă' ḍa'into, marèna mon kerbhoejjă ghănèko matè, pas napè sè èkabelliă polè. Naḍḍhă bi' boelă èkala'a 150 ropèja; èbăghi napè enten. Kèra boelă orèng laèn ta' kèra băḍă bángal nabăr saghănèko."

Wirjo ladjhoe seḍḍhi amarghă sè èpaksa èsoro andjhoewăl kerrèssa, sambhiddhă: „Panḍă', ba, sanarè kaoelă sareng ana'-binè kaoelă matèa salang lompo sakalè, kaoelă ta' kèra andjhoewăl kerrès panèka."

Li A Sie: „Mon, bărinto engghi empon, nangèng dhika sènga' mè' kasta kaboeḍi. Tja'na pangrasa boelă, boelă pon seḍḍheng larangnga sè nabăr kerrèssa ghănèko, ḍoe dhika ghi' maṭeṭṭeng ta' maghi bhăi. Băn polè boelă èntar ko'anto nèko enten ta' parlo ḍă' kerrèssa ghănèko bhăi, boelă agher paḍi sè dhoeliă napa' ka koṭṭa; marèna bilă dhika sè mola'ana ngangko'?"

Wirjo: „Manabi kerbhoej kaoelă ampon saè sadhădjă."

Li A Sie: „Marèna bilă ra-kèra kerbhoejjă sè bărasă?"

Wirjo: „Ta' onèng, ba; ḍoe kèra kaoelă masè ta' abidhă polè. Nara sapanèka bisaos: samangkèn arè Sennèn, ta' èngghi?

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924026605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Ampon, pa'bhellăs arè agghi' saos kaoela mola'ana ngangko' kaghoenganna paḍi."

Li A Sie: „Napè, pa'bhellăs arè agghi'? Marèna baramma, sabăb kapal sè mowa'a paḍi ghănèko pon karè samènggoe sè ḍatengnga."

Wirjo: „Parkara ghapanèka kaoela ta' onèng. Panḍă', korang ḍări pa'bhellăs arè, kaoelă ta' kèngèng ngangko', sabăb kerbhoej kaoelă manabi ta' tjè' saèna ongghoe, bi' kaoelă ta' èpalakoa ră'-berră'."

Sarrèna Li A Sie ra-kèra bhăkal ta' mangghiă djikar laèn polè kadjhăbhă djikarra Wirjo, dhăddhi parmènta'anna Wirjo pas ètorodhi. Saamponna marè apardjhăndjhiăn, Li A Sie pas palèman nompa' ḍokar. Toro' djhălăn pèkkèrra sapanèka: „Endjă'na Wirjo arowa mè' djă-partjadjă ghălloe', djha' kerrèssa djărèja sè tao masalamet abă'na. Nangèng orèng Djhăbă la sasat kabbhi sè partjadjă ka kerrès, lebbi-lebbi mon kerrès djărèja sangkolan. Tja' sèngko' mè' èkennènga belli ḍă-moḍă. Marèna sanadḍjhán sèboe ropèja tja'na ta' èdjhoewălă. Nangèng elloe' so sèngko' èakalana laèn, sabăb sèngko' tjè' terrona sè ngaanḍi'ă kerrès djărèja."

Sareng Li A Sie ampon palèman, Wirjo ladjhoe abăli ka kanḍhăngnga polè, andjhămoè kerbhoejjă. Abă'na sareng nèngalè kerbhoejjă poron neḍḍhă nè'-sakonè', saklangkong pèragghă, kantos abă'na dhibi' noro' arassa lapar sakalè, sabăb kabit mèreng kerbhoejjă gherring. ta' èlebbhoenè pa-ponapa sakalè, mala aroko' saos èngghi bhoenten. Mèlana saamponna marè neḍḍhă, ladjhoe aroko' bhoel-sebbhoelăn. Bădjă lem-malem kerbhoejjă ampon kèngèng njamaè saè, sè ghăḍhoeăn lakè'-binè' sanget bhoengana sarengngan pas asokkor ka Ghoestè Alla. Ropaèpon djhămo (tambhă) dhădhingghălan mama'na mandhi ongghoe.

Katjatora è bădjă malemma Wirjo njeḍḍhă sè tèḍoeng, djhoeghă djă-ta' bădjă djhăghă, parlo andjhămoè kerbhoejjă. Kalagghoeănnèpon ghi' petteng Wirjo ampon ngèding, ladjhoe terros ka tegghăl, njarè oen-ḍăoenan sè èkabhăḍhiă ratjèghănnèpon djhămona kerbhoejjă, sabăb tjaḍhănganna ampon taḍă'; dhinèng sè noghoei kerbhoejjă sè binè'.

Pokol sabellas Wirjo ampon ḍăteng, ollèna oen-ḍăoenan saghăroendjhoe. Sanattolla ka tjompo'na ladjhoe èdjhemmor. Kerbhoejja ètèngalè ampon sadjăn saè. Sareng tja-kantjana è bădjă lem-malem palèman ḍări sabăna. sadhădjă pas paḍă njepper ka tjompo'na Wirjo. terro onènga, kadhi panapa kabăḍa'ănnèpon kerbhoejjă sè gherring. Sareng onèng. djha' kerboejjă ampon saè sadhădja. paplèmanna ladjhoe paḍă arasanan. djha' tambhăna Wirjo èngghrinèka sanget mandhina.

Ella' sabatara arè kerbhoejja ampon kèngèng èdhingghăl alalakon. Sanarè aba'na ta' bannja' ollèna opa, èngghi ta' apanapa, anggher kerbhoejjă saos saè, sabăb opana ghăpanèka tjokop èteḍḍhă saana'-binèna. È nalèka sèttong arè bădja ghoe-lagghoe, kalana abă'na

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

alakoa ka kebbhoen tebbhoe, ladjhoe èolok kantjana kasorang: „Wirjo, Jo, kanna', ra, sakeddjhă', tang kerbhoej rèja' laghoena nè-bănnèan so kerbhoej laènna, bhă' arapa ongghoe?"

Wirjo takerdjhăt, sabăb tja'na pèkkèrra, mon ètjapo' panjakèt, tanto sakèng kaallèan ḍări kerbhoejjă dhibi'. Wirjo pas èntar nèngalè kerbhoejjă kantjana bhoeroe, sarta atanja: „La kabit bilă sè kanṭa rèja?"

Kantjana njambhit: „La molaè ghi' kaḍoemalemmanna rowa sè ta' enḍă' ngakan, tja' sèngko' mè' ta' apa-rapa."

Wirjo: „Panjakèddhă kerbhoejjă arèja semmo sara; dhoelat pas dhoeli ètemmo. Dhălloe' antos sakeddjhă', sèngko' ghi' ngala'a tambhă."

È arè ghăpanèka Wirjo ta' tolos sè alakoa ka kebbhoen tebbhoe, sabăb sareng nèngalè ḍhăng-kanḍhăng laènna, njata djhă' bănnja' kerbhoej gherring. Mèlana ladjhoe asoro aghăbăj tambhă sè abăk băḍăn ka binèna, sabăb panjakèt èngghanèka asalla ḍări kerbhoejjă dhibi'. Kalagghoeănnèpon bhoej-kerbhoej è kampong Băngkal ampon sasat paḍă gherring sadhădjă, kantos rèng-orèng sè ghăḍhoeăn paḍă kobătèr. Manabi kerbhoej sè gherring ghăpanèka pas paḍă matè sadhădjă, ampon tanto sè ghădhoeăn sossa radjă, amarghă èngghi ghăpanèka kantjana alako è sabă, njarè kasap, èteḍdhă sareng ana'-binèna. Lantaran ghăpanèka Wirjo samangkèn saklangkong rèpot kantos ta' sempat alako ḍă' kebbhoen tebbhoe, mala djhăndjhina ḍă' Li A Sie èngghărowa kantos sèsèp sakalè. Sè atatolong ka tja-kantjana klabăn ongghoe atè, ta' ngètong lessona bhădhănna, sabăb abă'na jakèn, djhă' kerbhoejjă tja-kantjana sè gherring èngghănèka amarghă katolaran kerbhoejjă dhibi'. Rè-saarèna Wirjo sasat taḍă' tjokbăna sè andjhămoè kerbhoejjă tja-kantjana. Sanarè bănnja'èpon kerbhoej sè gherring langkong ḍări sabidhăk, djhoeghă sèttong taḍă' sè ta' mèloa tambhă. Bhoenten ta' sadhădjăna kerbhoej sè ollè tambhă ḍări Wirjo pas paḍă saè, sè matè djhoeghă băḍă, èngghi panèka kerbhoejjă kantjana kaḍoewă, amarghă kasèp ta' dhoeli ètambhă'aghi. Dhinèng sè ta' matè, ḍălem pa'bhellas arè bisaos ampon bănnja' ollèna. Kabit ḍări nalèka ghăpanèka tambhăna Wirjo sadjăn atambă kalonta kamandhiănnèpon. Ampon tanto bisaos rèng-orèng sè paḍă ghădhoeăn kerbhoej sè ampon saè, sanget kaprotangannèpon ḍă' Wirjo.

Kaotja'a kerbhoej è dhisa laèn, sè paḍă ètjapo' ghăgherring, sè matè aloesénan. Sareng Wirjo ampon băḍă lagghăngnga sè ngaladhinè bhoej-kerbhoejjă tja-kantjăna sè gherring, bhoeroe molaè ngangko' paḍina Li A Sie. Ta' antara abit paḍina Li A Sie èngghănèka ampon marè èangko' sadhădjă. Saamponnèpon Wirjo ladjhoe ngabidhi alako ka pabbrik polè. Èbă sapanèka manabi Li A Sie mellè pa-ponapa è kampong Băngkal sè parlo èangko' sareng djikar, Wirjo djhoeghăn sè mowa' ka kotṭa, sabăb Li A Sie

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

èngghănèka ampon alangghănan, sarengngan polè băngal madjăr larang.

Katjatora è kampong Băngkal samangkèn ampon para' osom anjè polè. Djhoeghă è băkto ghăpanèka sasat taḍă' mella'na arè. Sèjang arè malem odjhan bisaos, taḍă' amboena, kantos bănnja' paḍi sareng bhăko sè paḍă rosak, andhăddhiaghi sossana sareng pakèboena rèng-orèng sè ghăḍhoeăn. Sabăb: paḍina èantossaghiă ka taḍă'na odjhăn tako' amè' bănnja' sè rosak, èanjèa, paḍina ghi' belloen konèng kontjo' kanan. Abă-tambă soksok è kangan katjèrra bă-sabăna, manabi kalerressan odjhăn, aèngnga kantos ngampak, ngellebbhi paḍi sareng bhăko. Kabăḍa'ăn è nalèka èngghănèka bhidhă sanget, manabi ètèmbhăng sareng è taon sè tapongkor.

È nalèka sèttong arè bădjă ghoe-lagghoe lèr-kèlèran orèng lakè', binè' sareng na'-kana' sambi djhoeng-kèdjhoengan, paḍă èntar ka sabă, anjèa. È băkto ghăpanèka odjhănna ta' kaḍhik terrang, kantos bhăko sareng paḍi paḍă ronḍoe sadhădjă. Mèlana rèng-orèng sè ghăḍhoeăn sabă paḍă ngèra, djhă' ta' bănnja'a ollèna apaanjè.

Sareng arè molaè tèra', onḍem molaè sèrḍang, ḍi-paḍi è sabă saparo sè tèrep; manabi tamennan bhăko robbhoe sadhădjă. Tja'èpon orèng wa-towana dhisa Băngkal saeddjhegghă ghi' ta' onèng osom anjè kadhi è băkto ghăpanèka apessa. Mangkèn paḍi ollèna anjè djhă' engghăn èdjhoewăl, tjokop èteḍḍhă sataon bisaos ampon ontong. Panapa polè bhăko. Ontongnga rèng-orèng Băngkal bădă sè ghi' naro pèssè, èngghi panèka ollèna adjhoewăl paḍi ghi' nalèka taon sè tapongkor. Djhoeghă sè loemra, manabi ta' osom anjè, ta' ghăḍhoeăn obăng. Parkara panèka ampon adhăttèpon orèng Djhăbă sè kabănnja'an. Saèstona orèng Bhoemè panèka ta' patè ghăḍhoeăn èman sareng ta' patè prèmpen, ta' patè ghellem kèr-pèkkèran landjhăng. Dălem băb parkara panèka ampon dhi-kadhiă na'-kana' kènè'. È băktona mangghi kaontongan sareng kasennengngan, pas ta' mèkkèr ka arè boeḍina. Sènga' manabi pas mangghi kasossa'an, pas posang sè rè-sarèan. Sapanèka djhoeghă băbăteghă rèng-orèng è dhisa Băngkal sè kabănnja'an.

Wirjo ngotja' ka binèna: „Bărămma, lè', mon empon mara nèko kabăḍa'ănna? Dhoelat boelă dhoeli angghăntè'è pèssèna tja-kantja ghărowa, djhă' anoa bărămma? Èbă sabărinto sè anḍi' pèssè karebbhă ta' enḍă'ă narèma bălina pèssèna, sabăb tja'na pangrasana abă'na empon soghi. Sanonto rèng-orèng ko' ijă kabbhi paḍă njanḍhăng sangsara, sabăb osom anjè sanonto langngè' so bhoemè mon èbhăndhinga so sè pon-empon. Djha' sakènga boelă sampè' sanonto ghi' ta' angghăntè'è pèssèna tja-kantja ghărowa, sèra tao, pola sè anḍi' mè' pas ango'ngo'an sarta boelă pas èkotja' orèng djhoebă', sabăb sanonto paḍă nemmo kasossa'an

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

kabbhi. Èbă sabărinto boelă sanonto maskè ta' èpokol, djherrăă ongghoe ngèbă'ăn kerrès anèko, sanaddjăn ko'amma'a; panḍă' kerrès nèko èpadhăddhiă patoghoena bengko bhăi, sabăb boelă ènga' ka băsèjaddhă mama', bărinto: „Mon kerrès djărèja èsabă' è bengko bhăi, tjong, artèna ta' èkèbăi ḍă' ma-kamma, tanto bengkona so dhisa ḍinna' terros ka èssèna kabbhi bhăkal kaparèngana kaontongan băn kaslameddhăn." Rassa boelă kampong ko'ijă masè sampè'a ḍoe taon sè kakorangan, nangèng perkara ghănèko dhika ta' osa sa-sossa, anggher rèng-orèng ko'ijă bhădjheng alalakon tor prèmpen bhăi, kèra boelă masè ta' èkarassa'a, nangèng mon taḍă' tjatjobhăn anjar ḍăteng polè. Dhika ta' engghi pon tao dhibi', napè marghăna boelă so dhika ma' sampè' mara nèko băḍăna. Djhoeghă pon dhigghăl, naḍḍhă paḍă pasabbhăr bhăi. Bhăli' dhika pabhănter panjo'onna ka Ghoestè Alla, malar mandhăr kanèspa'an so kamlaradhănna boelă so dhika ḍălem tello taon nèko dhoeliă èparèngana ghăntè kamoldjă'ăn băn kasennengngan, sabăb dhika pon tao dhibi', djhă' Ghoestè Alla nèko ta' aotang parnjo'onanna omaddhă, nangèng bărintoa, lè', naḍḍhă sambi èchtèjarè apangghăbăj, sopadjă panjo'onna ghănèko èkabbhoelăna, djhă' pas neng-enneng bărinto bhăi."

VIII.

Akal djhoebă'.

Kaotja'a Wirjo sè njarè èngonna ana'-binèna rè-saarè sasat ta' man-plèman è sabă. Rèng-orèng sè paḍă nèngalè, tanto ghăḍhoeăn atè nèser, sabăb abă'na ḍhingèn kabilăng soghi tor èormadhi orèng, samangkèn ladjhoe ngoli saarè bhentèng, sè alalakon ambhăntèng abă'.

Ghi' taon sè tapongkor, sarrèna tja-kantjana paḍă adjhoeloe paḍi nè'-sakonè' èbăng, dhăddhi Wirjo ollè long-molong pèssè, èngghi panèka karèna sè èteḍḍhă ḍălem rè-saarèna, mèlana sè binè' ollè tè-ngotè pakakas tjompo', akadhiă: lampoe ghăntong, kasor pès-tèpès sareng èn-laènnèpon.

Djhoeghă è taon mangkèn sabăna ta' klowar hasèllèpon. Arghăna paḍi sareng bherrăs larang; bherrăs sè djhoebă' kantos ennem otabă pèttong ropèja sapèkolla. Tja-kantjana Wirjo è Băngkal kantos ḍă' Ghălăghă taḍă' sè kobăsa'a njombhăng bherrăs otabă paḍi ka Wirjo polè, krana paḍă kakorangan dhibi'; sè èteḍḍhă'ă ḍălem sataon ghi' ta' tanto djhă' mangghi. Bălăndjhăna Wirjo è rè-saarèna sadjăn atambă, mèlana mangkèn ta' kowat mellè angghoejjă ana'èpon sareng răng-bhăráng kaparloan è tjom-

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

po'na bhlăka. Djhoegha băb panèka sareng Wirjo lakè'-binè' ampon ta' èkasossa sama sakalè, tjoma modjhi èbingkèng arè bisaos mandhăr pangorèbhănnèpon èparèngana tjokop. Podjhina panèka èbingkèng èngghi kabbhoel, djhoeghă sabelloenna abă'na mangghi kaontongan sareng kasennengngan, ghi' èghăndjhăr kasossa'an dhingèn.

Ra-kèra ella' tello boelăn dări osom anjè, Wirjo sareng towan pabbrik èpalako è kebbhoen tebbhoe èseddhi'na eppos (ebbra') Katapan, lerres è ghir sèrèng. Kennengngan bhoeroe nambhănna dări tjompo'na ra-kèra pardjhălănan saeddjhăm, mèlana sabbhăn lagghoe, manabi mangkadhă dă' klakoannèpon, Wirjo ambhăkta sango nasè'. Kabidhăn Wirjo sè anangghălă è kebbhoen tebbhoe ghellă' asareng orèng doe polo, sabab sabă èghika'ijă lèbărrà langkong 40 bhăoe. È rè-saarèna rèng-orèng sè anangghălă korang ghăn kadoewă katello. Wirjo hèran, mèlana ladjhoe atanja ponapa sabăbbhă. Kantjana atotoran, djhă' rèng-orèng sè amboe anangghălă, amarghă sakè' panas tjellep. Wirjo sareng mèreng otja'na kantjana, pas ngèra, djhă' kennengngan èghika'ijă tanto ta' saè hăwâèpon, mèlana pas găt-egghădhen, sabăb kobătèr tako' amè' anglo djhoeghă. Wirjo sanget terrona sè ngallèa dări ghika'ijă, sabăb kabit alako èghika'ijă manabi malem serrèng lo-njelloan tjètak.

È nalèka sèttong arè sapalèmanna dari kalakoannèpon, Wirjo arassa ta' njaman abă'. Karebbhă abă'na ta' tja'-ngotja'a ka sè binè', djhoeghă binèna onèng, djhă' lakèna ta' dhămmang, sabăb rangrang djandonna tor tèngalla abăk tjelkong, mangka ghi' ri'-bări'na ta' sapanèka.

Sè binè' semmo sossa, ladjhoe atanja: „Dhika napè ta' dhămmang, engghi, Jo?"

Wirjo takerdjhăt mèreng patanjana binèna, amarghă abă'na terro ngalènga; djhoeghă pas njambhit: „Engghi, tjètak boelă njello, ngara polana ghellă' alalakon è panassa. Nangèng enten ta' apè-napè; kèdi' èghibă tèdoeng bhăi, insja Allah èlang."

Wirjo ampon ta' njaman èber sarengngan tako' sè njeddhinga aèng. È malem ghăpanèka abă'na ghi' bhări' ampon mapan tèdoeng, mèmpèna ta' ro-karoan. Kalagghoeănnèpon sadjhăghăna tèdoeng, abă'na ghi' arassa gheddhoer, djhoeghă èpaksa bisaos èntar anangghălă ka Katapan, sopprèna sopadjă porona kalowar pello sabăb tja'na pèkkèrra, manabi ampon mello, tanto pas dhămmang.

Sanattolla dă' Katapan Wirjo mèreng kabhăr, djhă' kantjana kadoewă, sè anangghălă ghi' mènggoe sè ampon, malemma matè, lantaran anglo panas tjellep. Wirjo ladjhoe apèkkèr: „La bhendler ongghoe totorra orèng, djhă' kennengngan dinna' rèja ta' bettjè' hăwăna. Djhă' rèja', orèng răs-bărăs ghi' ta' tahan alako èdinna', djhă' la sèngko' polè kowadhă. Nangèng dhina, arè tèja èdjă'-kadjă'ă bhăi. Lagghoe' sèngko' njo'ona ngallè ka kenneng-

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

ngan laèn bhăi. Eh, sèngko' mandhăr ta' gherringa bhăi, marèna mon sèngko' matè, pas sapa sè njarèaghiă èngonna sang ana'-binè."

Pokol sapolo towan sinder ḍăteng, marèksa pangghabăjännèpon Wirjo. Wirjo ladjhoe èntar, sabăb bădă sè èatorraghiă. Towan sinder sareng nèngalè Wirjo, pas atanja: „Bădă apa, Wirjo?"

Wirjo ngotja': „Moghă ta' dhăddhiă dhoekana pandjhennengngan, towan, manabi sareng pandjhennengngan èèdhinè, molaè lagghoeèpon kaoelă ta' anangghălă'ă èka'into polè, sabăb kaoelă mangkèn sakè' panas tjellep. Dhinèng manabi ghi' èpaksa alako èka'ḍinto, ta' bhoenten polè panjakèt kaoelă sè atambă sanget; pasèra onèng, manabi andhăddhiăghi taladjăna, pas pasèra sè mèjara'a ana'-binè kaoelă, towan."

Towan sinder: „Bă'na noro' sakè' sakalè, Jo! sèngko' ta' ngèra sama sakalè, sabăb bhădhănna seḍḍheng bărässă. Mon bărijă Katapan rèja lakar ta' bettjè' ongghoe hăwăna. Ghi' pa'bhellăs arèanna sè alako èḍinna' ḍoe polo orèng, mangka sè bărăs satèja tjoma karè kaennem. Mon ḍă'ijă tana rèja sakalè boeḍina la ta' ètamennana polè."

Saamponna atodhoe kennengngan laèn ka Wirjo towan sinder pas ka kebbhoen laènnèpon. È arè ghăpanèka Wirjo sakalangkong njello, tjèṭakkèpon akadhiă sè bhengka; kolè'na panas tor ta' poron kalowar pello. Sareng ampon pokol empa' lem-malem abă'na palèman ka tjompo'na. Toro' djhălăn pèkkèrra sapanèka; „Dhoelat sèngko' la ta' osa abăli ka lèboenna panjakèt arowa polè. Mon kèḍi' sèngko' njèḍḍhă tèḍoeng, tanto lagghoe' ḍhămmang tor ngenèng alako ka kebbhoen è paghoenongan. Èḍissa hawăna la tanto bhăi sè bhăghoes."

Djhoeghă èbădjă malem Wirjo ta' poron njèḍḍhă tèḍoeng, mèmpèna ta' ro-karoan sarta ta' pegghă' njaramtjam. Sè binè' kantos takerdjhăt, ladjhoe djhăghă atanja: „Apanè, Jo?" Wirjo pas noro' ngèḍing.

Abă'na amèmpè, apangrasa nèngalè bhadjă saklangkong radjăèpon, tjolo'na anganga, ngolteghă abă'na. Polè apangrasa nèngalè matjan sanget nako'è, njarap kerbhoejjă, pas èghidhing ka alas romboe. Saamponna marè kèr-pèkkèran mèmpèna, pas ngotja' ka sè binè': „Lè', boelă ghi' bhoeroe amèmpè talèbăt nako'è: dhoelat dhika pas ghă'-djhăghă'ăn djhă' anoa boelă atamba sara. Sanonto tjoma karè tjèṭak ghi' tjè' njellona, rassana masè bhengka băn gherroengan kerrèng, sabăb talèbăt ardjhăng. Mèngkèn, ngala'aghi aèng, boelă terro ngènoma!"

Sè binè' pas djhăghă ngala' ghenḍhi. Sareng Wirjo ampon marè ngènom, sè binè' ladjhoe aghăghă tjèṭagghă lakèna sambi ngotja' sapanèka: „Aḍoe, mè' tjè' panassa kolè'na dhika, Jo. Marèna bărămma?"

Wirjo: „Engghi boelă lakar arassa tjè' panassa. Kastana boelă sè enḍă' èpalako è Katapan. Djhă' sakènga boelă ta'

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

anangghălă èko'issa, tanto ta' kèra sakè' bărinto. Sakalè boeḍina boelă ta' ghellemma mon èsoro alako ko'assa polè."

Ta' abit Wirjo pas njèḍḍhă polè. Djhoeghă pas njaramtjam, mala sambi atèng-bhăntèng sarengngan njabăna ngangsor. Sè binè' sanget kobătèr, kantos ta' njèḍḍhă tèḍoeng; sè lakè' ladjhoe èsapo'è mabi eḍḍèk, èrangkobbhi sarong. soepadjă porona metto pello. Sanarè ampon kandhel sapo'èpon, Wirjo ta' kaḍhik metto pello sakalè, pagghoen bisaos ngobhăllă kollè'na.

Kalagghoeănnèpon Wirjo djhăghă, pas kalowara, saddjhăna èntara alalakon ka kebbhoen tebbhoe, djhoeghă bettèssa arassa taḍă' ora'na sarengngan tjètagghă kapèlengngen, mèlana ladjhoe marobbhoe polè. Abă'na sè sakè' ampon ollè samènggoe, djhoeghă ghi' ta' saè, sè binè' sanget sossana, sabăb lakèna tako' mè' matè. Ngabidhi robbhoe kantos pan-saponapan arè sè èteḍḍhă è rè-saarèna tjokop bisaos, djhoeghă abit-abit, sarrèna Wirjo ta' ngennèng alalakon, dhădhi ta' atampa pèssè sakalè, sèmpennanna taḍă'; tja-kantjana paḍă nèser mèkkèrè Wirjo sabhălăna, djhoeghă ampon karè nèserra bisaos, sabăb ta' ngennèng adjhoeloe pa-ponapa. amarghă paḍă kakorangan dhibi'. Wirjo dhibi' ta' dhădhi sè atampa'a loe-djhoeloena tja-kantjana, sabăb abă'na onèng, djhă' kabăḍă'ánnèpon èngghi ghi' ḍă-paḍăna abă'na; otja'na ka sè binè' sapanèka: „Sènga', lè' pattjoan, dhika sama sakalè addjhă' nampanè băberri'na tja-kantja nèko, sabab sanonto paḍă ta' katjokobhăn; napè polè ghi' băḍă bhărăng sè èpaghăḍhiă, maskè taḍă' engghi' djhă' tampanè."

È kala sèttong arè bădjă ghi' agghoe binèna èntar ka kotta, maghăḍhiă ghoej-angghoejjă. Saḍătengnga ḍări kotta, pèssè ollèna aḍhi-ghăḍhi ladjhoe èkabălándjhă, djhoeghă ta' kantos saponapa abidhă ampon taḍă'. Saamponna pas maghăḍhi oḍhengnga sè lakè', ladjhoe sarongnga dhibi', pas kalambhi tjellengnga na'-ana'na. Wirjo sè gherring ghi' taḍă' pènḍhă'na. Lerres panassa bhădhănna ampon èlang, djhoeghă manabi pa'bhellăs arè agghi' bisaos masè ghi' ta' kèngènga alalakon, sabăb bhădhănna ghi' gheddhoer, mala manabi terro ka'- tèngka'ana, kodhoe atongkeddhăn. Wirjo tjè' èmanna mèkkèrè ghoej-angghoejjă, bi-lebbi angghoejjă na'-ana'na, sè èpaghădhi, sabăb ghăpanèka ollèna tè-ngotè, saamponna tjompo'na katonon. Răng-bhărăngnga ampon tanto èlang sadhădjă, sabăb sanarè Wirjo saèa, èngghi ta' kèra sè kowadhă nebbhoes. Sarrèna pèssèna ollèna aḍhi-ghăḍhi ampon karè satji, mèlana abă'na pas matè akkal. Sè binè' ghădhoeăn èngeddhăn maghăḍhiă tjotjo'na, djhoeghă atèna arassa berrá', sabăb tjotjo' èngghănèka dhădhingghălăn ḍări emboe'na. Nangèng manabi ampon taḍă' sè èteḍḍhă'ă polè, ḍoe kadhuă panapa, tanto lastarè djhoeghă sè èpaghădhi.

Katjatora è kala sèttong arè badjă lem-malem prappa'na Wirjo tang-ghentangan è lèntjagghă sambi ètoghoei sè binè', ladjhoe

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

katamojan Li A Sie èngghărowa. Li A Sie panèka sè negghoe' ghădhiăn è kotta, mèlana onèng. djhă' Wirjo serrèng maghădhi ghoej-angghoejjă, tja'na pèkkèrra: „Satèja sèngko' nemmo djhălăn sè ngaollèa kerrès sangkolanna Wirjo rowa. Wirjo satèja la tanto bhoeto pèssè Dhălloe', so sèngko' èakalanna bi' sèlè'." Li A Sie ladjhoe atanja ka Wirjo: „Napè dhika sakè', Jo? Wa, marèna bărămma, sanjatana boelă sè èntar ko'anto nèko parlo ka dhika èsoroa ngangko' padi dări Litjin."

Wirjo njambhit: „Kadhi ponapa djhă' kaoelă ghi' anglo; ampon saboelăn langkong ka mangkèn sè ta' kèngèng apangghăbăj sakalè, ba. Èbingkèng arè bisaos manabi kaoelă ampon ghăngghăng."

Li A Sie sareng mèreng otja'na Wirjo sapanèka, pas masossa, sambhiddhă: „Nèserra, pon tanto dhika ta' ngennèng njarèaghi èngonna ana'-binèna. Marèna sè èkakan è rè-saarèna saabiddhă gherring napè?"

Wirjo: „Adhi-ghădhi, ba. kantos rang-bhărăng kaoelă ghemmet; manabi kaoelă terros sapanèka bisaos, ampon tanto rang-bhărăng kaoelă èlang sadhădjă."

Li A Sie: „Wirjo, dhika ta' osa tèr-kobătèr ka èlangnga bhărăngnga ghănèko, krana sè negghoe' ghăghădhin boelă. Madhă so boelă ètèmpoana doe taon. Laèn dări ghănèko pola dhika sanonto ma' parlo ngèndjhăma pèssè, madhă nèko' bădă. Parkara serrana, bilă dhika ngennèng apangghăbăj ko'ijă!"

Wirjo: „Anggher pandjhennengngan kasokan rè-lèrè bisaos, èngghi saè, ba. Manabi èparèngè, kaoelă terro njo'ona njamphoet sapolo ropèja saos."

Li A Sie: „Engghi, nèko'. Nangèng dhika kodhoe aberri' sorat tandhă otang ka boelă. Enten, bănnè pè-napè, tjoma sorat ghănèko mènangka saksè, djhă' dhika bhender andi' otang sapolo ropèja ka boelă. Dhika ghoe ta' tao nolès, ta' engghi? Madhă dhika nèken èko'into!"

Saamponna marè nèken sorat tandhă otangnga, Wirjo pas nampanè pèssè sapolo ropèja. Abă'na sareng binèna saklangkong bhoenga, amarghă mangkèn pas ta' parlo maghădhi tjotjo'na binèna, djhoeghă ta' ngartè, Li A Sie mèlana powa aberri' èndjhăman pèssè, djhă' bădă sopprèna laèn. Sareng ampon marè nampanè pèssè sè sapolo ropèja, Wirjo pas ngotja' kaso'on ka Li A Sie, otja'na: „Atas partolonganna sampèjan panèka, ba. kaoelă mator sèboe doe èboe saklangkong. Moghă-moghă èbingkèng arè kaoelă onènga males kasaèanna sampèjan. Torè, manabi kaoelă ampon dhămmang ongghoe, dhigghăl kaoelă sè ngangko'a kaaghoenganna padi dări Litjin ka dhălemma. Pandă', ba, molaè mangkèn djikar kaoelă ampon prasasat kaghoenganna baba."

Li A Sie njambhit: „Wirjo, pèssè sapolo ropèja ghănèko dhăddhiă bărămpa arè, sakeddjhă' agghi' tanto pon tadă'. Nangèng dhika djhă' tèr-kobătèr, mon tadă', asoroan bhăi ka bengko.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Nèko' dhika so boelă èdhina'ana sorat otang pa' mègghi', èssèna ghăn sapolo ropèja. Mon dhika parlo ngèndjhăma pèssè polè, sorat nèko tèken dhălloe, saemponna pas soro aterraghi ka bengko, dhika karè nampa pèssèna bhăi. Panḍă', Jo, sarrèna abă'na dhika ghi' gheddhoer djhă' man-èman sè lowanga pèssè, ngakan kakanan sè makowat bhădhăn mè' lè pas bărăs ongghoe. Băn polè mon ta' tjè' sèhaddhă ongghoe, dhika djhă' enḍi apangghăbăj." Saamponna marè ngotja' sapanèka, Li A Sie pas palèman.

Wirjo sè sakè' ghi' ta' poron saè ongghoe, serrèng matkomadhen bisaos, sabăb ta' onèng ngontal eppil. Doe boelăn abittèpon Wirjo sè anglo, otangnga ka Li A Sie ampon dhăddhi 40 ropèja. Djhoeghă abit-abit èngghi èparèngè bărăs djhoeghă. Sareng ampon kèngèng alalakon, Wirjo pas ngabidhi njètjèl otangnga ka Li A Sie samènggoe saropèja. Pèkkèrra sapanèka: „Li A Sie la tanto enḍă' nampanè tang panjerra samènggoe saropèja, sabăb abă'na masè tjè' bettjè'na ka sèngko'." Pangèrana Wirjo sè sapanèka kalèro.

Sareng Wirjo ampon samènggoe abittèpon sè alako ka Lie A Sie, Lie A Sie pas ngotja' sapanèka: „Wirjo, sarrèna pon samènggoe abiddhă sè alako ka boelă, dhika ollè bădjărăn nem ropèja. Nangèng otangnga dhika ko'abbhi 40 ropèja; bădjărănna sè nem ropèja ghănèko bi' boelă èpotongngaghiă ka otangnga, dhăddhi sanonto karè tello polo empa'."

Wirjo ta' njana bhăr sakalè, djhă' Li A Sie anḍi'ă pola sapanèka. Sareng Wirjo tja'-ngotja'a, Li A Sie pas adhoelloei ngotja' sapanèka: „Panḍă', Jo, parkara nèko dhika ta osa nja'-bănnja' djanḍon, mala dhika kodhoe asokkor, krana bi' boelă dhika ta' èpèntaè boeḍoe'. Dhinèng mon dhika ta' narèma parkara bădjărănna sè èserra'aghi kabbhi ka otangnga, pon maḍḍhă lonasè sanonto kèja!"

Wirjo: „Djhă' engghăn èkabhăḍhiă madjăr otang kaoelă sè anḍi'ă, ba, bădjărăn kaoelă tjokop èteḍḍhă rè-arè bisaos, ampon ontong."

Li A Sie: „Mon dhika ta' kellar, kerbhoejjă ghărowa bhăi djhoewăl."

Wirjo semmo seḍḍhi mèreng otja'na Li A Sie bhoeroe, pas njambhit: „Kerbhoej, èdjhoewălă ba? Doe mon ghăpanèka taḍă', ta' parsasat kaoelă kadlangan kasap, sapanèka. Bhoenten, sanarè kadhiă ponapa, bi' kaoelă ta' èdjhoewălă."

Li A Sie: „Mon dhika ta' ghellem andjhoewăl kerbhoejjă, kerrèssa ghărowa bhăi, naḍḍhă so boelă èkala'a 150 ropèja."

Wirjo: „Ba, kaoelă ḍhimèn ta' ampon mator ka sampèjan, djhă' kaoelă ta' ghăḍhoeăn nèjat sama sakalè sè andjhoewălă kerrès èngghărowa, sanarè èponḍhoedhă saponapa sakalè."

Li A Sie: „Panḍă' boelă pon ta' tao napè, Jo, boelă nèng taoa

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

ghenna'na pèssè sè èèndjhăm dhika ghărowa bhăi. Sarrèna dhika ta' kowat madjár, ḍalem nem mènggoe dhika kodhoe alako ka boelă, opana ghábáj ra-serrana otangnga. Lagghoe' dhika masṭè ḍăteng so djikarra ko'anto!"

Wirjo: „Marèèpon kaoelă sareng ana'-binè' kaoelă ta' neḍḍhă'ă sapanèka, ba?"

Li A Sie: „Parkara ghănèko la ḍă'răunma tja'na dhika, sabăb boelă pon seḍḍheng sè atatolong sopadjă dhika nemmoa panjanḍhăghăn pèssè, sakèng dhika dhibi' sè ta' ghellem atoro' otja' boelă. Molana boelă pas ta' tao sè tja'-ngotja'a polè."

Saamponna marè ngotja' sapanèka, Li A Sie pas lebbhoe ka romana.

Wirjo ladjhoe ngaè', kerbhoejjă, terros palèman. Pèkkèrra toro' djhălăn sapanèka: „Ô, băddhinna Li A Sie rowa ḍă'rijă băbătegghă! Mon bărijă la bhenḍer totorra mama'. Kabidhănna abă'na tjè' njamanna djanḍonna, akanṭa sè nèser ongghoeán, marèna ta' tao djhă' njekkella."

Sanattolla ka tjompo'na, sareng sè binè' nèngalè lakèna ropaèpon sossa, ladjhoe èsangka sakè'. Wirjo pas atotoran sapanèka ka sè binè': „Pa empon, lè', boelă èkellè'a Tjèna bangsat ghărowa. Boelă èsoro alako abiddhă nem mènggoe ta' klabăn ollè bădjărăn sakèṭènga, mènangka ra-serrana otang ghărowa. Nangèng boelă ta' lola sè pas alakoa ko'assa ta' kalabăn èopaè.

Lagghoena boelă alakoa ka pabbrik polè. Parkara otang boelă ètjètjèla sabbhăn mènggoe ghăn ḍoe ropèja, enḍă' engghi, ta' enḍă' empon. Dhăddhi abă'na bilăn sè lăs-mabellăs ka boelă ghărowa, anḍi' karep laèn, terro ka kerrès boelă, nangèng ko'imma, na, djhălănna boela sè maondhoeră kerrès."

Kalagghoeănnèpon Wirjo pas molaè alako ka pabbrik, ampon ta' mardoeli ḍă' ka otja'na Li A Sie sama sakalè. Katello arèanna Li A Sie sareng Tjèna kaḍoewă, paḍă tokang boedjoe', èntar ka tjompo'na Wirjo, asaddjhă nanaghiă. Wirjo è băkto ghăpanèka taḍă' è tjompo', băḍă ètengnga sabă. Mèlana namong sè binè' sè mangghi'i.

Li A Sie ngotja' ka sè binè' sambi ngo'-marongo': „Boelă èntar ko'anto parlo nanaghiă ka lakèna."

Sè binè' njambhit: „Ba, kaoelă samangkèn ghi' ta' ghădhoeăn obăng, mangkèn, pana, antos ḍhingèn; bhoenten, ba, è mènggoe ḍăteng ka'ijă Wirjo ampon băḍă njabis ka'kassa; tja'èpon ngatorana ghăn ḍoe ropèja samènggoe, kantos lonas."

Li A Sie: „Napè, ḍoe ropèja samènggoe, boelă ango' ta' èserra'ana sama sakalè. Boelă ta' parlo li-bălián ko'anto tjoma parlo pèssè ḍoe ropèja ghănèko. Panḍă', anḍi'ă ta' anḍi'ă, Wirjo sanonto mosṭè anglonasè otangnga sè tello polo empa' ropèja!"

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Wirjo sè binè': „Marèna ka'imma sè ollèa, ba; djhă' engghăn radjăna pèssè saèngghănèka, saringgit saos kaoelă mangkèn ta' ghadhoeăn."

Li A Sie: „Mon bărinto maḍḍhă epporraghi bhăi." Sè ngotja' sapanèka Li A Sie pas lebbhoe ka bengkona Wirjo, ngala' kerrès sangkolanna Wirjo sè ètjangkè'aghi è tabingnga, terros èbhoendhoe' sareng rambing. Dhinèng Wirjo sè binè' sareng nèngalè Li A Sie ngala' kerrèssa, èngghăl aranran, djhoeghă kala, sabăb Tjèna kăḍoewăna sarengnga Li A Sie pas nadjhă' Wirjo sè binè', kantos ḍoettjol ḍări Li A Sie pas terros ongghă ka ḍoekarra. Dhinèng Tjèna kaḍoewăna ladjhoe noro' boentè'; sareng ampon paḍă ongghă sadhădjă, sè katello terros palèman ka koṭṭa, ḍoekarra ètjongklang bisaos.

Katjatora Wirjo sè binè' nangès rit-djherridhăn, mèkkèrè kerrèssa sè èkèbă boeroe Li A Sie, kantos ghă-tatangghăna paḍă njandher sadhădjă. Djhoeghă paḍă taḍa'sè onènga marghăna Wirjo sè binè' sè nangès; èngghi sanarè onènga, ta' kèra băngal apaponapa, sabăb Li A Sie Tjèna soghi.

Bădjă lem-malem Wirjo palèman ḍări kalakoannèpon, mangghi sè binè' sanget sossana. Sambi sèghoemen sè binè' atotoran ka Wirjo, djhă' kerrèssa èkala' Li A Sie. Wirjo sareng mèreng totorra binèna, sanget anaksona, mowana mèra kadhi ḍără. Djhă' sakènga Li A Sie katjapo' ka abă'na kalana sè ngala' kerrèssa, ollè dhăddhi mè' èpatè'è. Sareng èlang seḍḍhina, Wirjo pas sanget sossana, sabăb tako' kerrèssa mè' terros ta' abăli. Pèkèrra sapanèka: „Marèna bărămma akalla sèngko' sè ngaollèa tang kerrès polè. Sabăb mon sèngko' ta' madjără, la tanto tang kerrès ta' kèra èbăghi. Mangka satèja sèngko' ta' negghoe' pèssè sakalè. Ngèndjhăma ka tatangghă èḍinna', sèngko' tako' ta' kellar njerraè. Pasang nemmo pèssè, nangèng mon Li A Sie pas ngotja' ollè mellè, sarta Tjèna kaḍoewăna pas njaksè'è, djhă' bhender mellè ka tang binè, sèngko' pas ngotja'a apa?"

Wirjo ampon matè akal mèkkèrè parkara èngghănèka. Dhinèng rèng-orèng è Băngkal sè mèreng bab èngghanèka, sadhădjă paḍă kobătèr, tako' kamponngnga mangghi katjalaka'an polè. Manabi ta' mangghia pètolongan ḍări perdjădji Bălăndhă, ampon tanto kerrèssa Wirjo ta' kèra èkaollè, sabăb Li A Sie Tjèna soghi. Djhoeghă kadhi panapa djhălănna sè pas bădjă'ă pardjădji Bălăndhă kasokan atatolong. Ampon tanto mlarat. Kamalemmanna Wirjo lakè' binè' paḍă taḍă' sè njèḍḍhă'ă tèḍoeng, kèr-pèkkèran kerrèssa bisaos. Tja'na pangèrana, ampon tanto ta' kèngèng arep bălina polè. Sarrèna kerrèssa samangkèn ampon taḍă' è tjompo'na, dhăddhi Wirjo ta' onèng ra-ngèra kadhi ponapa ontongkalèrra bhădhănna èbingkèng arèna. Orèng sadhisa Băngkal paḍă noro' sossa sadhădjă.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

IX.

Partolongan sè ta' èkèra sakalè.

Samalem bhentèng Wirjo ta' poron ngèḍḍhă tèḍoeng, njarè akal kadhi ponapa kerrèssa sè èkaollèa polè. Dhinèng sè èkakobătèrè, tako' Li A Sie pas mongkèr. Sanarè abă'na njo'ona partolongannèpon towan sinderră pabbrik otabă towan Pètor (1) sakalè, masè ghi' taḍă'ă ghoenana, manabi Li A Sie pas ngako mellè, panapa polè manabi sambi asaksè Tjèna kaḍoewăna. Laèn ḍări ghăpanèka, panapa kèrana towan sinder otabă towan Pètor kasokan atatolong ka abă'na, orèng mèskèn, băn sè èghoeghăt Tjèna soghi? Sarengngan ollè dhăddhi Li A Sie bănnja' kennalannèpon djă-pangradjă.

Kalagghoeănnèpon sadjhăghăna tèḍoeng Wirjo ghădhoeăn èngeddhăn terro èntara ka tjompo'na Lie A Sie, mèlana ladjhoe adhăndhăn. Angghoejjă ta' bhidhă sareng angghoejjă koli, sabăb ghoej-angghoejjă sè ḍhingèn, sè èangghoej akolemman ka Ghălăghă ampon marè èpaghădhi sadhădjă; tjoma pangalemmanna bhersè. Ra-kèra pokol pètto' ghi' agghoe, băkto Wirjo para' mangkadhă pas katamojan tja-kantjana, sè dhăddhi pangaḍă'na Salè. Saamponna moj-tamojja paḍă todjoe' sadhădjă, Salè ngotja' ka Wirjo: „Sèngko' so tja-kantja rèja kabbhi, Jo, sè èntar kanna' parlo njanḍă'ă sèḍă, amarghă kerrèssa sè èkala' Lie A Sie. Nangèng endjă' ta' malolo djărèja bhăi; sèngko' sakantja'an paḍă kobătèr, tako' amè' kampong ḍinna' nemmo kasossa'an polè mara bilăn arowa, krana kerrès la taḍă' èḍinna'. Molana sopadjă èlopottaghiă ḍări kabhălăi sèngko' so tja-kantja rèja mapolong pèssè sakonè' èbăng, èghăbădjă sombhăngan ka sèḍă, mè' kennèng èpanebbhoes kerrèssa ka Lie A Sie. Rèja' pèssèna. Dhinèng mon sèḍă ta' ghellem nampanè, sèḍă njamana matjalaka'a tja-kantja èla'ḍinna' kabbhi. Masa sèḍă anḍi'ă, èngeddhăn kanṭa djărèja, la tanto endjă'."

Wirjo njambhit: „Kabhenḍerrăn djărèja, Lè, karana sèngko' satèja lakar èntara ka bengkona Lie A Sie; mon sèngko' sambi njambi pèssè, rassa sèngko' tang kerrès tanto pas èbăghi. Sarrèna parkara djărèja sapèsan dhăddhi ontong-kalèrra sèngko', kapèng ḍoewă'na ontong-kalèrra tang tja-kantja kabbhi, dhăddhi pèssè rèja so sèngko' èkèbă'ă bhăi, embădjărraghiă ka Lie A Sie, nangèng sabărijă kèja, sèngko' adjhăndjhiă, dhoemèn sèngko' anḍi' tja-kantja rèja enserra'ana kabbhi."

Salè bhoenga atèna amarghă Wirjo sè ghellem nampanè pèssèna sarta ladjhoe njambhit: „Parkara djărèja, Jo, mo-temmo èboeḍi, anggher otangnga sèḍă la lonas băn kerrèssa djărèja la èkaollè polè, sèngko' sakantja'an la senneng."

---

(1) Towan Asistèn-Rèsiḍèn.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Wirjo: „Mon bărijă sèngko' saèboe ḍoe èboe kaso'on atas partolonganna bă'na so tja-kantja laènna rèja. Nangèng sèngko' ghi' mangmamg mon ta' ollèa pètolongnga pardjadji Bălăndhă, masè ghi' ta' èkaollèa."

Saamponna moj-tamojja palèman, Wirjo pas mangkat ka kotṭa. Sareng ra-kèrra ollè saprapat eddjhăm sè adjhălăn lerres è lăndjhălăn tèko'an, Wirjo pas nèngalè Bălăndhă kasorang djhengmandjheng è pèngghir djhălăn. Wirjo ngèra, djhă' èngghănèka towan pangradjă, katara ḍări pètjièpon, pèngghirră mabi plèpèt pasmèn; mèlana abă'na èngghăl nèngkong. Towan sareng ngoladhi bădă orèng nèngkong èseddhi'na, pas atolè, sarta marèksa: „Man, apa bă'na tao, ḍimma dhisa Băngkal rèja?"

Wirjo: „Ka'into, kandjeng towan, semma'. Ghăn tjongabhăn èadă' ka'ḍinto ampon katèngal."

Towan: „Pola bă'na orèng ḍări Băngkal?"

Wirjo: „Èngghi, kandjeng towan."

Towan: „Apa bă'na kennal ḍă' orèng njama Wirjo?"

Wirjo: „Dhi-dhălem dhibi', kandjeng towan, sè èsambhăt Wirjo."

Towan: „Mon bărijă kabhenderrán. Sèngko' ngèding berta, tja'na bă'na anḍi' tambhăna panjakèddhă èbin, apa ijă?"

Wirjo: „Èngghi, kandjeng towan; ḍhingèn nalèka è Băngkal bădă lalarannèpon kerbhoej, dhi-dhălem sè nambhăi, èngghi bherkat djoenan-dhălem, ă bănnja' ollèna, kandjeng towan."

Towan: „Ó, bădhdhinna! Bărămma sèngko' satèja djhă' mellèa tambhăna djărèja, mon bădă sèngko' mènta'a satos bhoetol, apa bă'na asangghoep? È kampong lao' ḍissa bănnja' kerbhoej gherring sampè' rèng-orèng dhisa sossa kabbhi, amarghă la ta' nemmo boekona tambhă."

Wirjo: „Èngghi, kandjeng towan, djhă' engghăn namong satos bhoetol, sanarè langkong sakalè, dhi-dhălem asangghoep ngatorana ḍă' djoenan-dhălem, anggher dhid-hălem èparèngè kopè kotṭong bisaos. Djhoeghă djoenan-dhălem ta' mabi monḍhoet, kandjeng towan, sabăb dhi-dhălem sè ambhădhi tambhă ka'ḍinto ta' abhănḍhă sakètèng."

Towan: „Bă'na satèja èntara kamma?"

Wirjo: „Dhi-dhălem ka kotṭa'a, kandjeng towan, bădă parloèpon."

Towan: „Djhă' èpanjorodhă ka lagghoe' bhai kaparloanna djărèja bărămma, apa ta' èkenneng, sabăb sèngko' terro mènta'a satèja kèja tambhăna djărèja. Endja', mara bi' sèngko' èbelliă."

Wirjo: „Marèèpon kadhi panapa, kandjeng towan, dhi-dhălem smangkèn sanget parloèpon sè ka kotṭa'a. Èngghi djhoeghă manabi djoenan-dhălem kasokan atatolong ḍă' dhi-dhălem, kaparloan dhi-dhălem kèngèng antossaghi ḍă' lagghoeèpon."

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Towan: „Parkara apa, koddhi kabălă, pola sèngko' mè' ngennèng atatolong."

Wirjo pas mator ṭok-lanṭogghă bisaos, djhă' kerrès sangkolannèpon èkala' Tjèna sè anjama Li A Sie, kantos abă'na sareng rèng-orèng è dhisa Băngkal sadhădjă sanget sossaèpon.

Towan: „Kaparat ongghoe Li A Sie djărèja. La dhina, tello arè agghi' kerrèssa djărèja la arep bălina polè; sèngko' ijă kennal ka orèngnga. Apa kerrèssa djărèja bhăghoes ongghoe? Bărămma robăna?"

Wirjo ladjhoe njarèta'aghi kabăḍă'ănnèpon kerrèssa.

Towan: „Mon ta' klèroa sèngko' lambă', nalèka ghi' kana', ṭa'-kanṭa'a sè la tao ngatèla' ḍă' kerrès djărèja."

Wirjo: „Ollè dhăddhi djhoeghă, kandjeng towan. Kerrès ka'-ḍinto sangkolan ḍări mama' dhi-dhălem, sè ampon onèng alolongan man-ka'kamman, ghi' nalèkana dhăddhi djongos. Mala kerrès ka'ḍinto serrèng èoladhi towanna sareng para wan-towan laènnèpon. Ropaèpon somèlè para towan-towan senneng ngoladhi kerrès ghăpanèka."

Towan: „Mama'na sèḍă sapa njamana?"

Wirjo: „Moestari, kandjeng towan."

Tawan: „Moestari, Moestari..... Pola mama'na lambă' tao ngaboelă ḍă' towan rèsiḍèn Maarten, jă?"

Wirjo: „Èngghi, lerres, kandjeng towan."

Towan: „Pola bă'na Wirjo, jă! Dhălloe', sèngko' atanja'a, bă'na bhă' ghi' èngga'a, djhă' towan rèsiḍèn Maarten kaghoengan pottra lakè', anjama sinjo Nico?"

Wirjo: „Èngghi, èmot, kandjeng towan; ka'ḍinto reng-sarengngan dhi-dhălem amaèn. Dhi-dhălem serrèng èpanaè' djhămbhoe sareng pao; manabi padjhoeḍhoenna dhărăna kotor, dhi-dhălem djhoeghăn sè ambhersè'è. Sinjo ka'ḍinto saklangkong lèboerră ḍă' mano'. Ta' karè na'-kana', kandjeng towan bessar sinjo Nico ka'ḍinto, nakallèpon poko'."

Towan: „Wirjo, bă'na apa partjadjă, djhă' sèngko' pottrana towan rèsiḍèn Maarten sè ḍă'-ngoḍă'ăn, sè anjama sinjo Nico djărèja? Djhădjhăl sèngko' djhelling patètè. Băddhinna bă'na tang reng-bhărengngan ghi' lambă' rowa! Sèngko' satèja djhoemenneng Aspiran Kontellir."

Wirjo sareng ngèḍing totorra sapanèka sakalangkong bhoengaña, djhoeghă abăk tako', amarghă sè ngotja' nakalla poko', mèlana ladjhoe mator sambi njembhă: „Kandjeng towan, ta' langkong dhi-dhălem njo'ona sapora, ḍări dhi-dhălem sè tor-mator ta' pantes ghi' bhoeroe mongghoe ḍă' slèrana djoenan-dhălem, dhi-dhălem ta' onèng ongghoe, sarrèna tjè' ta' èmoddhă manabi djoenan-dhălem, pottrana Kandjeng Towan Rèsiḍèn Maarten."

Aspiran: „O, endjă', Wirjo, ta' dhăddhi apa, mala sèngko' senneng mon noddjhoenè ènga' ḍă' tang klakoan nalèka ghi'

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

kana'na. Bă'na è băkto djărèja ta' ijă la atowa'an so sèngko', sarta bi' papa bă'na èsoro noro' sèngko' ḍă'kamma'a bhăi. Ta' bă'na lambă' sè tokang ngèbă'aghi tang boekoe so lèi, mon sèngko' ka sakola'an, sarta mon la pokol sabellăs bă'na ngambă' sèngko' kalabăn ḍokar. Apa bă'na ghi' ènga', kalana èn-maènan so sèngko' è pamengkang sè lèbăr rowa, mon mama so papa prappa'na asarè? Bă'na lambă' ghoe ta' la tao otja' Bălăndhă nè'-sakonè', ta' ijă, Jo? Apa satèja ghi' bădă ènga'na?"

Wirjo: „Èngghi bădă nè'-sakonè'."

Aspiran: „Dhălloe', sèngko' terro anja'-tanja'a ka bă'na; nalèka mama'na amboe sè ngèrèng papa tja'na bănnja' ro-tarona pèssè. Rassa sèngko' mon bhenḍer kanṭa djărèja, bă'na satèja tanto soghi, apa endjă'?"

Wirjo: „Doe, kandjeng towan, soghi ponapa. Lerres nalèka mama' ḍhingèn andhingghăl dhoennja, bănnja' dhădhingghălănnèpon ṣă' dhi-dhălem. Djhoeghă sapanèka, kandjeng towan, dhi-dhălem pas kakalèran, tjompo' dhi-dhălem sareng kas-pakakassa sadhădjă ghemmet èkello' apoj, kantos dhi-dhălem kapaksa njèwa'-aghi sabă dhi-dhălem ka pabbrik, engkabhădhi ghăntèna pèssèna tja-kantja dhi-dhălem è Băngkal, sè paḍă èpatoro' ḍă' dhi-dhălem; sabăb obăng èngghănèka tanoro' katonon sakalè."

Aspiran: „Ijă, sèngko' la ngèḍing kèja. Mon bărijă'ă bă'na la noron ka mama'na ongghoe."

Sapa sè njana'a djhă' sèngko' taoa atatemmo polè so bă'na. Rowa' tang ḍokar la ḍăteng, madjoe' sèngko' aterraghi ka bengkona; sèngko' parlo ka tambhăna kerbhoej djărèja, Jo. Bă'na la djhă' tèr-kobătèr parkara kerrèssa djărowa. Dhina, sèngko' sè mènta'-aghiă bălina ka Li A Sie, lagghoe' otabă saḍoemalem. Panḍă' parkara djărèja sèngko' tangghoeng."

Wirjo: „Kandjeng towan, saghoenong anak bhoengaèpon atè dhi-dhălem, sabăb kerrès ka'ḍinto sanarè bădă'ă mellè saponapa bisaos, sareng dhi-dhălem ta' èdjhoewăl. Mèlana dhi-dhălem sanget ghoematèna ka kerrès ghăpanèka, kandjeng towan, sarrèna dhi-dhălem ampon jakèn, djhă' kerrès ka'ḍinto sè maontong dhi-dhălem."

Aspiran: „Madjoe, ka, djhă' mangkadhă, sabăb sèngko' nèser ḍă' rèng-orèng sè paḍă gherring èbinna, tanto tè'-ḍăntè'an ḍătengnga tambhă."

Saamponna marè aḍon-djanḍon, sè kaḍoewă pas adjhălăn soko terros ka Băngkal. Toro' djhălăn paḍă ngènga'è nalèkaèpon paḍă ghi' kana'; sè asa-gessa saklangkong rapa'.

Katjatora Wirjo sè binè' sareng nèngalè lakèna abăli sarta ngèrèng Towan pangradjă kasorang, tor ropaèpon dhi-kadhiă sè ampon kennal abit, sanget ghettonna. Sanattolla ka tjompo'na Wirjo pas abălă ka sè binè', djhă' Towan èngghănèka towan Aspiran Kontellir, asmaèpon towan Maarten; pottrana towan rèsi-

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

ḍèn MAARTEN, tèlas lorana mama'na. Dhinèng kasokanna bhădhi mondhoedhă tambhăna kerbhoej gherring. Sè binè' sareng mèreng otja'na lakèna sapanèka, pas ṭak-kèṭok nolongè ambhădhi tambhă. È băkto ghăpanèka towan Aspiran aghi-lèngghi è bengkona WIRJO. Towan Aspiran saklangkong nèserra ngoladhi romana WIRJO sasat taḍă' paponapana sama sakalè; mèlana pas kaaghoengan nèjat bhădhi atatolonga klabăn ongghoe atè ka WIRJO, panapa polè serrèna salèrana ngaghăli djhă' WIRJO orèng djhoedjhoer bătătegghă.

Ta' antara abit WIRJO sè ambhădhi tambhă ampon marè, ollè ḍoebellăs bhoetol; ghăpanèka namong èkabhădhiă partjobhă'ăn bisaos dhingèn. Manabi njokot. WIRJO namong njo'on kèrèmè bhoetol koṭong, bănnja'na sakasokanna towan Aspiran. Sareng tambhăna ampon marè èbădḍhăi, sareng towan Aspiran ladjhoe èpakon sabă' ka ḍokarra; WIRJO sareng towan Aspiran èparèngè persèn ḍoebellăs satengnga ropèja, sambi aḍhăboe sapanèka: „Rèja', kala' bă'na kennèng ghăbăj kabellina roko'."

WIRJO: „Bhoenten, dhigghăl, kandjeng towan, sabăb dhi-dhălem ta' toman adjhoewălăn tambhă."

Aspiran: „Ella, ra, Jo, la tampanè bhăi! Bă'na sanjatana tabettjè' dhălloe, băn bă'na ta' ijă tao dhibi' tja'-otja'anna orèng: „Pa-sapa'a tadjhoedjhoer dhălloe, di-boeḍina matè ngondjhoer." Bhenḍer bă'na ta' toman adjhoewălăn ka orèng mèskèn, nangèng mon ka Naghără apa djhoebhă'na. Naghără aparèng obăng bănnja' ka sèngko', èdhika'aghi kabelli tambhăna èbin sè gherring. Dhăddhi bă'na satèja prasasat pardjădjina Naghără; pèssè djărèja mènangka gădji parmola'anna. Mon tambhăna bă'na njata djhoeḍhoe, ella tanto sèngko' mellè bănnja'."

Saamponna towan Aspiran marè aḍhăboe sapanèka, WIRJO pas magghoek sakeddjhă'; pèssè ḍoebellăs satengnga ropèja ghellă' pas ètampanè. Pèkkèrra sapanèka: „Djhă' rèng Naghără la tanto ta' kèra kakorangan obăng. Sarrèna towan Aspiran aḍhăboe mondhoedhă tambhă bănnja' sokkor la njata djhoeḍhoe, bettjè'na sèngko' satèja long-mapolong oen-ḍăoenan, sè parlo èangghoej, pola ma' pas djhoeḍhoe ongghoe tang tambhă."

Sareng WIRJO marè nampanè pèssèna, ladjhoe mator kaso'on ḍă' towan Aspiran; pas èterrossaghi mator polè băb parkara kerrèssa.

Towan Aspiran aḍhăboe: „Ella, ra, dhina, parkara djărèja sèngko' tangghoeng. Mon ta' lagghoe', ḍoe malem, sèngko' ngara bădă napa' kanna', ngaterraghiă kerrèssa djrèja, sabăb sèngko' ghi' terro arembhăghăna so bă'na, bărămma bă'na èboeḍi arè sè sennengnga pangorèbhănna saana'-binèna. Sanjatana, WIRJO, sèngko' ta' tèghă adjhelling bă'na so ana'-binèna malarat mara rèja, sabăb rèng towana bă'na lambă' ta' ḍă'ijă. Bă'na apènterran băn tja-

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

kantjana sè laèn, sabăb dhăddhiă nè'-sakonè' bă'na tao matja băn nolès; molana ta' pantes sakalè bă'na sè pas ngoliă, alalakon saarè bhentèng ambhăntèng abă'; bă'na tanto nemmo, djhă' sakènga njarè pangghăbăjăn, sè djhăng aḍḍhoeăn ḍă' abă'na bă'na."

Saamponna towan MAARTEN marè aboe-ḍhăboe sapanèka, pas bhoebhăr, djhoeghă ta' pas djhoedjhoek ka dhălemma, ghi' terros ka dhisa kennengngannèpon kerbhoej sè gherring.

Katjatora rèng-orèng sè ghăḍhoeăn kerbhoej, sareng nèngalè towan Aspiran raboe, saklangkong bhoengana, sabăb lakar ampon abit sè èrep-arep raboena, amarghă èbin sè gherring ampon bănnja' matè. Dhinèng laènnèpon, manabi ta' ollèa pètolongan tambhă, masè ta' kèngènga arep oḍi'na polè.

Saraboena towan Aspiran ḍă' ghika'ijă, ladjhoe aparèng pètodhoe ḍă' rèng-orèng sè ghădhoeăn èbin gherring, kadhi ponapa anghoejănna tambhă ghellă'. Salèrana tjo-mattjo sanget ḍă' kalèboenna, sopadjă ngatorana reppot, kadhi panapa kakanna tambhă bhăḍhiănna WIRJO ghăpanèka.

Saamponna marè aparèng nasèhat nja'-bănnja', towan Aspiran pas bhoebhăr, raboena ka dhălemma ampon rop-sorop arè.

X.

Partolongannèpon Pangradjă.

Katjatora towan Aspiran saklangkong lessona, djhoeghă ta' èpèkkèrè sama sakalè, amarghă ampon karè adjhăndjhi ḍă' WIRJO, djhă' mangaollèaghiă kerrèssa ḍălem saarè ḍoe arè. Saamponna marè asèram, towan Aspiran pas adhăndhăn, terros mèjos ka tjompo'na LI A SIE. Djhoeghă ta' pas terros, ghi' per-sepperran ḍhingèn. Kalana nattol ka bengkona LI A SIE ampon semmo malem. È ampèrra tjompo'na LI A SIE băḍă lampoe ghăntongnga nem mègghi', paḍă èsomet sadhădjă, tèra'na tar-kentaran. Tèmbo'na èrengghă sareng ghămbhărră orèng ana-bărna. Èḍălem romana băḍă mèdjă sadjhiănnèpon (ettoe'), sè bănnja' dhămar lilinna ana-bărna. Lerres è kangan-katjèrra sadjhiăn bhoeroe băḍă artjana KONG HOE TJOE, èngghi panèka podjhăngghă bhăngsa Tjèna, sè bitjaksana. Băkto towan Aspiran raboe, è ampèrra taḍă' orèng sakalè, mèlana towan Aspiran pas lat-ngoladhi èssèna ampèrra bengkona LI A SIE ḍhingèn. Sareng ampon sabătara abiddhă sè băḍă è pèr-ampèr ghi' taḍă' orèng ngalèmbă' djhoeghă, ladjhoe aologhăn: „*Spada! Spada!*" [1]) Ta' abit ladjhoe băḍă orèng kaso-

---

[1]) Djhă' tjara'a Madhoeră dhi-kadhiă: *pangapora (ghlănon).*

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

rang kalowar, ropana nakabănna Li A Sie. Towan Aspiran marèksa bădă-tadă'na sè ghădhoeăn tjompo'. Sareng nakabăn mator bădă, ladjhoe èpakon ngolok lorana. Sakeddjhă' agghi' Li A Sie pas kalowar. Saamponna marè atabi' towan Aspiran pas èatorè lèngghi.

Ta' antara abit ladjhoe bădă nakabăn katello, sè kasorang ambhăkta roko' manèla, kasorangnga ambhăkta korèk sareng bădhdhăna lolong, kasorangnga polè ambhăkta ettè, èatorraghi ka towan Aspiran.

Saamponna padă njomet roko'na (towan Aspiran sareng Li A Sie), towan Aspiran pas adhăboe sapanèka: „Ghellă' ghi' agghoe bădă orèng kasorang dări dhisa Băngkal angghoeghăt sampèjan."

Li A Sie: „Baddhinna, angghoeghăt parkara ponapa, towan?"

Aspiran: „Tja'na sampèjan ngètjo' kerrèssa orèng èngghănèka, panapa bhendher?"

Li A Sie: „Kaoelă èghoeghăt ngètjo' kerrès? Marèpon, pandjhennengngan panapa partjadjă? Pandjhennengngan ampon ngaghăli dhibi', towan, djhă' kaoelă somalè ta' soghi, nangèng ta' kakorangan; panapa sè èkaterroè, kaoelă masthè katekkan. Kaspakakas è ampèr panèka bisaos, towan, djhă' èdjhoewălă ampon langkong dhoe èboe ropèja. Kadhi ponapa sè ollèa dhăddhi djhă' kaoelă ngètjo' kerrès."

Aspiran: „Èngghi, kaoelă partjadjă ka otja'na sampèjan èngghănèka. Bhoenten pola sampèjan mè' sakèng mellè kerrèssa orèng èngghărowa?"

Li A Sie: „Lă, èngghănèka sè èngghi, sarengngan băktona kaoelă mellè, bădă saksèna, towan, èngghi panèka èpar sareng sapopo kaoelă. Manabi pandjhennengngan kasokan marèksa'a, nara èologhă."

Aspiran: „Ampon, ta' parlo. Kaoelă èngghi partjadjă ka otja'na sampèjan. Saponapa sè èbelli? Manabi sapanèka sampèjan bări' lem-malem èntar ka tjompo'na Ardjodiwirjo."

Li A Sie: „Kerrès èngghănèka sareng kaoelă èbelli satos sèket ropèja. Djhoeghă sarrèna sè ghădhoeăn ghi' andi' băberră' ka kaoelă 34 ropèja, dhăddhi kaoelă namong madjăr 116 ropèja."

Aspiran: „Obăng sè 116 ropèja ghăpanèka ta' èngghi Wirjo dhibi' sè nampanè; saamponna kerressa bi' sampèjan pas ètampanè ta' èngghi?"

Li A Sie: „Èngghi, lerres kadhi dhăboena ka'into." Li A Sie ladjhoe mèsem, sabăb bhoenga, èkèra parkara èngghănèka ampon saè djhălănna. Tor sama sakalè ta' arassa, djhă' kèngèng tjandhăk otja'na. Towan Aspiran ladjhoe njentak sakalèan, dhăboena: „Li A Sie, sampèjan orèng djahat, sampèjan ngètjo' kerrèssa Wirjo, katara dări otja'na dhibi' ghi' bhoeroe."

Li A Sie: „Kadhi panapa, towan, pandjhennengngan mè' pas băngal ngaranè, kaoelă orèng djahat?" Sè ngotja' sapanèka para' ta' mettoa swara.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Aspiran: „Lakar èngghi; kaoelă kan băngal ngaranè sampèjan orèng djahat, polana sampèjan lètjèk otja'na. Èparra sareng sapopona èngghărowa paḍă nerrangngaghi ḍă' kaoelă ghellă', djhă' nalèka sampèjan mellè kerrès èngghănèka. Wirjo taḍă' è tjompo'na. Sè nampanè pèssèna tja'na sè binè'. Mangka sampèjan ghellă' ngotja' Wirjo dhibi' sè nampanè pèssè."

Tjèna: „Èngghi, djhoeghă . . . . . ."

Aspiran: „Djhoeghă, djhoeghă panapa? Panḍă', kerrès ghăpanèka parèng dhoeli pakalowar, mon bhoenten, samangkèn djhoeghăn sampèjan sareng kaoelă èmaso'aghiă ka seppir."

Li A Sie sareng mèreng ḍhăboena towan Aspiran bhoeroe, olattèpon pas potjet, ta' kèngèng tja'-ngotja' ponapa polè.

Aspiran: „Parèng, dhoeli pakalowar, sabăb kaoelă ta' parlo bit-abit èka'into'!"

Li A Sie pas lebbhoe ka romana padjhălănna laonan, ngala' kerrèssa; saamponna pas èsabă' è mèdjă, sambi ngotja' sapanèka: „Panèka' kerrèssa, towan, djhoeghă manabi kèngèng, kaoelă terrotor-matora polè; èḍălem parkara panèka kaoelă sama sakalè ta' aromasa sala. Kadhi panapa sè ollèa dhăddhi, kaoelă, Li A Sie, Tjèna sè ghi-soghiăn kadhibi' è kotta ka'ijă èghoeghăt ngètjo' kerrès, sè namong arghă 150 ropèja. Saponapa'a, towan, obăng 150 ropèja ghăpanèka mongghoe ka kaoelă. Pandjhennengngan ta' ampon ngaghăli dhibi' djhă' kaoelă ta' namong èadjhinè rèngorèng kènè' bisaos, nangèng kantos ḍă' Towan Pètor èngghi toḍoes ka kaoelă. Kaoelă ango' èlanga pèssè langkong sèboe ropèja, towan, ètèmbhăng sareng kaoelă ètarka tjo'-ngètjo'. Manabi pandjhennengngan ta' partjadjă, njara kaoelă băngal sompa, djhă' kaoelă sakontjo'na oboe' ta' aromasa ghăḍhoeăn sala sakalè ḍălem parkara panèka. Dhinèng rèng-orèng sè andjhoeroekkaghi kaoelă ghăpanèka ampon tanto sakèng bădjhi' ka kaoelă otabă sakèng ta' kellar nangalè kasoghiăn kaoelă."

Towan Aspiran Kontellir pas monḍhoet kerrès ḍări mèdjă sambi aḍhăboe sapanèka: „Parkara pèssèna sè sèboe ropèja èngghănèka pon tegghoe' sampèjan dhibi' bhăi, ba, sabăb parkara panèka sareng kaoelă ta' èbhăḍhiă radjă. Djhoeghă manabi sampèjan èbingkèng arè atèngka kadhi panèka polè, sareng kaoelă pas èbhăḍhiă radjă, mèlana sampèjan marè'è sakalè boeḍina."

Bătara saparapat eddjhăm ḍări băkto bhoeroe towan Aspiran ampon băḍă è dhălemma, alèngghi èḍălem kamarra sambi langnèlang kerrèssa Wirjo, sabăb saklangkong lèboerră; panapa polè salèrana pas èmot ḍă' nalèkana ghi' kana'na. Djhă'-sakeddjhă' mèsem, sabăb arassa bhăddjhră sè kèngèng ngaollèaghi kerrèssa Wirjo ta' klabăn mlarat. Orèng sè ghăḍhoeăn ḍhiḍḍhi'ă pèraggha, manabi nèngalè kerrèssa ampon èkaollè polè, kantos matè rassana ta' kèra loppa ḍă' towan Aspiran, sè ampon onèng atatolong ka bhădhănna. Ghălina towan Aspiran sapanèka: „Lagghoe' ghi'

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

agghoe kerrès arèja èaterraghiă ka Băngkal, sabăb Wirjo tanto sè rep-arebbhăn, krana sèngko' la karè asomadjă. Nangèng bettjè'na opas bhăi èsoroa ngaterraghi, sèngko' èntara lem-malemman, sabăb sèngko' ngantosa reppoddhă kalèboen Tjlorèng, parkara tambhă rowa. Rassa sèngko' kalèboenna kennèng arep ḍătengnga sabelloenna pokol ḍoebellăs."

Saamponna marè kèr-pèkkèran sapanèka, kerrès pas èbhoendhoe' mabi dhăloebăng koran, sarta èsabă' è rok-soroghănna mèdjă panjerraddhănna. Sareng towan Aspiran ngèntebbhă rok-soroghăn bhoeroe, pas ngoladhi sorat nompang èattassa băng-dhăloebăng bănnja'. Sorat èngghănèka ḍări kantjana sè anjama towan De Jager. Saamponna marè èmaos, towan Aspiran pas aḍhăboe: „Ijă ongghoe, sèngko' ghi' ta' malessè towan De Jager sè mènta orèng, èpadhăddhiă manḍoer bhăko. Marèna ḍimma sè nemmoa? O, dhălloe', mon bărijă, Wirjo bhăi so sèngko' èaḍă'aghiă, sabăb la pènter alako bhăko. Laèn ḍări djărèja rassa sèngko' masè malarat sè nemmoa orèng kanṭa Wirjo bettjè'na băn tjakangnga. Tjoma sossana ghi' ta' karoan djhă' ghellem, sabăb abă'na tjè' tako'na sè andhina'a dhisa paḍoempa'anna ḍărăna. Doe ètarèa bhăi, sapa tao, pola mè' powa. Dhinèng paghi' saopama terro molèa polè ka bengkona, kèra sèngko' towan De Jager ta' kèra nglanglang."

Saamponna marè ambhăḍhi serrat băngsolan, towan Aspiran pas asarè. Sabelloenna njèḍḍhă, ghi' kèr-pèkkèran băb kerrès sè èkala' Li A Sie, sareng pangghăbăjännèpon dhibi' èḍălem saarè ghellă'.

Kalagghoeännèpon ghi' agghoe towan Aspiran pas makon opas kasorang nompa' djhărăn ka Băngkal, ngaterraghi kerrès. Sanattolla konkonan, Wirjo èpangghi ghi' bhoeroe ḍăteng njarè oenḍăoenan, sè èkabhăḍhiă tambhă, saklangkong bănnja'èpon. Saamponna opas marè andjhoeloeaghi bhoendhoe'ăn, sareng abălă, djhă' towanna raboeă mangkèn lem-malemman, ladjhoe palèman.

Katjatora bhoendhoe'ăn bhoeroe sareng Wirjo pas èbhăkta ka romana sarta ladjhoe èboekka'. Sabelloenna mokka', abă'na ampon ngèra, djhă' bhoendhoe'ăn bhoeroe tanto aèssè kerrèssa. Djhoeghă sareng èmot ḍă' somadjăna towan Aspiran, djhă' kerrès èngghănèka èaterraghiă dhibi, atèna pas băḍă mangmangnga. Prappa'na mokka' bhoendhoe'ăn, ana'-binèna pas lebbhoe ka romana, terro onènga èssèna bhoendhoe'ăn ghellă'. Sareng bhoendhoe'ăn ampon èboekka', njata djhă' ta' aèssè bhărăng laèn, kadjhăbhă kerrès sangkolanna, sè èrampas Li A Sie èngghărowa. Wirjo sareng ana'-binèna sanget pèragghă, kerrèssa ètjèjom, èso'on èsabă' ka tjètagghă, otja'na: „Djhă' bănnèa kandjeng towan sè atatolong ka sèngko', la tanto kerrès rèja ta' kèra èkaollè polè. Eh, sanja-

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

tana la bellăs ongghoe kandjeng towan ḍă' sèngko' so ḍă' tja-kantja ḍinna' kabbhi."

Ghă-tatangghăna Wirjo paḍă èntar ka tjompo'na (Wirjo), amarghă èghika'ijă rammè orèng aghellă'ăn. Sareng ghă-tatang-ghăna onèng, djhă' kerrès sangkolanna Wirjo èkaollè polè, ladjhoe atotoran ka laènnèpon, kantos berta èngghánèka sakeddjhă' bisaos ampon bărătta dhăddhi sa-Băngkal. Sadhădjăna orèng paḍă bhoenga, djhoeghă ta' loppa tjo-mattjo ka Wirjo, sopaḍjă kerrèssa ta' èbhăkta'a man-ka'kamman polè, sabăb salameddhă dhisa Băngkal sareng saèssèna sadhădjă băḍă è kerrèssa èngghănèka. Wirjo ladjhoe asalameddhăn nangghă' tabbhoeăn, ngormat kerrèssa. Dhinèng rèng-orèng sè ghi' bhoeroe palèman ḍări sabăna ghi' ḍări djhăoeăn ampon mèreng monjèna tabbhoeăn, djhoeghă taḍă' sè onènga djhă' pasèra sè asalameddhăn. Djhoeghă sareng nèngalè labăng lowarra tjompo'na Wirjo èpasangè oen-ḍăoenan ana-bărna, pas ngèra, djhă' tanto Wirjo sè aslameddhăn, tja'na pèkkèrra: tanto kerrèssa la èkaollè polè. Saamponna marè ḍi-manḍi sareng adhăndhăn, rèng-orèng bhoeroe pas èntar ka tjompo'na Wirjo, noro' anga-bhoenga djoeghăn. Dhinèng sè èkadjanḍon taḍă' laèn, kadjhăbhă namong ngalem kasaèannèpon towan Aspiran Kontellir, sè kasokan atatolong klabăn ongghoe atè ka Wirjo, kantos kerrèssa abăli polè.

Katjatora kalèboen sè èdhika'aghi areppot băb tambhă, ampon njabis ḍă' towan Aspiran. Sanattolla ka adjoenanna, pas mator nja'-bănnja' ḍă' towan Aspiran băb ollèna tambhă sè ḍoebellăs bhoetol. Towan Aspiran ladjhoe marèksa: „Dhăddhi djhoeḍhoe njamana tambhă djărèja?"

Klèboen: „Èngghi, kandjeng towan, djhoeghă ḍă' èbin sè ghi' bhoeroe gherring. Rèng-orèng ka'ḍissa sadhădjă paḍă mator kaso'on ḍă' djoenan-dhălem sarengngan njo'on, moghă-moghă djoenan-dhălem kasokana aparèng tongghăllèpon, sè langkong bănnja'."

Aspiran: „Ijă, djhă' kobătèr; lalla bă'na la molè kaaḍă', sèngko' satèja èntara ka Băngkal, ngonèana tambhă polè; kabălă ḍă' tja-kantjana, djhă' sèngko' lagghoe' ghi' agghoe makèrèma tambhă polè ḍă'kassa."

Towan Maarten neptebbhi ongghoe kawădjibhănnèpon kaan-tennaranna, ta' mèkkèrè kamalaradhánnèpon salèrana, tor-ta' ngètong lesso; sè èghali sèjang arè malem namong kasalamed-dhănnèpon orèng ḍoemè'na bisaos. Sabelloenna mangkat ḍă' Băngkal towan Aspiran ampon makon koli sabătara, ambhăkta bhoetol koṭong kaaḍă' sè èkabăḍḍhă'ă tambhă. Pokol ḍoewă' sèjang ampon mèjos ḍă' Băngkal, nètènè ḍokar. Ghi' ḍări djhăoeăn towan Maarten ampon myarsa ongella tabbhoeăn, ghălina sa-panèka: „Ngara Wirjo asalameddhăn, sabăb kerrès sangkolanna la èkaollè polè. Nangèng la ta' manglo sè talèbădhă bhoenga sampè' nangghă' tabbhoeăn, sabăb abă'na so tja-kantjana tjè'

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

partjadjăna ongghoe, djhă' kerrèssa tao nolak kabhălăi sè bhăkal ḍătengnga. Dhăddhi sanjatana tjè' ghămpangnga pasennengnganna atèna orèng dhisa rèja! Djhă' rèja', parkara kanṭa rèja bhăi bhoengana dhăghă akanṭa sè kaghăgghărăn mertjo. Orèng dhisa rèja bhoeḍhoe, ḍoe sapa sè ngaobhăna kadjhăbhăna antennarra Naghărá. Mon taḍă' ngaobhi la tanto èkaèn-maènan băn orèng sè djhăng pènterran băn bhăngsa tèghă'ăn atèna." Towan Aspiran talèbăt sennengnga ghălina, amarghă sè ngennèng atatolong băn mabhoenga orèng sadhisa Băngkal.

Ta' antara abit towan Aspiran ampon nattol ḍă' tjompo'na Wirjo. Katjatora sareng rèng-orèng sè băḍă èghika'-ijă nèngalè towan Aspiran raboe, pas saklangkong rammèèpon, sabăb sareng towan Aspiran lebbhoe ka tattarop, ladjhoe paḍă asorak, sabănnè băḍă sè pa'-kopa'an, sakèng ḍări bhoengana. Rèng-orèng ghăpanèka robăna ampon ta' mèkkèrè tako' sè èdhoekanana, sabăb bijăsana, manabi băḍă pangradjă raboe ḍă' dhisa pangormaddhă rèng-orèng ḍoemè' ta' sapanèka. Marghăèpon taḍă' laèn, namong sabab towan Aspiran mapalèman kerrès sangkolan sè pangaro èngghărowa, dhăddhi prasasat aparèng kaontongan ḍă' rèng-orèng Băngkal sadhădjă. Towan Aspiran èngghi ta' dhoeka, sanarè èormat kadhi èngghănèka, mala rèng-orèng èdhika'aghi terros sè anga-bhoenga. Sareng ampon alèngghi, ladjhoe èatorè ḍhă'ăr djhădjhăn ana-bărna èsoghoeaghi ḍări kangan-katjèr djhăng ghăntjangan. Salèrana pas èmot ghi' nalèkana ghi' kana', sè toman aḍhă'ărăn djhădjhăn kadhi ghăpanèka. Sarrèna towan Aspiran ghi' kaaghoengan parlo laèn ka Wirjo, mèlana pas ngadjhăk Wirjo, arembhăghăn è pèr-ampèrra wă'-ḍoewă'ăn. Towan Aspiran ladjhoe alèngghi è lèntjak, dhinèng Wirjo asèla è tana, ta' djhăoe ḍări ghika'ijă. Towan Aspiran pas aḍhăboe ka Wirjo: „Wirjo, sèngko' aberri tao ka sèḍă, parkara tambhăna arowa njata bhăghoes, nangèng ḍă' èbin sè ghi' bhoeroe gherring. Molana satèja sèngko' mènta'a polè ka bă'na lebbi bănnja'. Sèngko' la makèrèm bhoetol koṭong ḍă'anna', mènangka băḍḍhăna. Sarrèna sèngko' ghi' bănnja' orosan sè laèn, ijă parkara ḍines, dhăddhi ta' ngennèng bit-abit èḍijă."

Wirjo: „Parkara pamonḍhoet tambhă dhi-dhălem ta' mator bhoenten, mator èngghi, sabăb ḍoe ponapa polè kadhi dhi-dhălem sè èbhăḍhiă les-băles ḍă' djoenan-dhălem, sarrèna dhi-dhălem ta' ghăḍhoeăn pa-panapa polè, kadjhăbhă tambhă ka'ḍinto. Djhă' enggháu namong èngghănèka, kandjeng towan, klakoan ta' saponapa, sanarè dhi-dhălem èpakona alalakon sèjang-malem, anggher baḍă ḍhăboe djoenan-dhălem bisaos, dhi-dhălem ampon ta' atangghin polè, sarrèna djoenan-dhălem ampon aparèng kabhoenga'an ḍă' dhi-dhălem sareng ḍă' ana'-binè dhi-dhălem, sè ta' dă-mandă. Parkara tambhă dhi-dhălem ampon asaḍijă, mala kaboelăna mangkèn ghi' prappa'na ngandhel ka'ḍinto. Lagghoe' ghi' petteng

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

dhigghăl dhi-dhălem dhibi' sè ambhăkta'a ḍă' koṭṭa, èboewă'á djikar. Otabă manabi djoenan-dhălem ngèdhinè, dhi-dhălem dhibi' sè maḍăpa'a ḍă' Tjlorèng."

Aspiran: „Bă'na la ngala' ongghoe ḍă' băbătegghă orèng towana. Mama'na Moestari, ijă bărijă, opama băḍă orèng ta-mènta ka abă'na, lă, rèja ghi' loen-belloen la băḍă apa sè èkaparlo orèng djărèja. Mon sèḍă ngennèng ngaterraghi dhibi' ḍă' Tjlorèng djărèja lebbi bettjè', sabăb rèng-orèng la'dissa tjè' kabhoeroena sè ollèa tambhăna èbinna. Pa' arè agghi' dhibi'na ollè aghăbăj sampè' pa' polo otabă sèket bhoetol polè. Panḍă', Jo, parkara djărèja apa tja'na bă'na, lebbi ḍări sadjărèja, ijă bhăghoes. Băn mon marè, pas aterraghi kassa kèja."

Wirjo: „Èngghi, saè, kandjeng towan."

Aspiran: „Sèngko' mon ta' klèroa la adjhăndjhi ka sèḍă, djhă' tambhăna embelliă ghăn saropèja sabhoetolla. Rèja', tampanè dhălloe sèket ropèja, dhinèng sakarèna mo-temmo èboeḍi."

Wirjo: „Panèka tabănnja' dhIngèn, kandjeng towan, sabăb klakoan dhi-dhălem taḍă' laèn kadjhăbhăna njarè oen-ḍăoenan, manabi mangghi pas èandhel. Sakètènga dhi-dhălem ta' abhăndhă."

Aspiran: „Endjă', Jo, tampanè ella! Bhenḍer bă'na ta' malarat băn ta' abhăndhă, nangèng kabhoenga'anna orèng sè anḍi' èbin gherring pas bărăs, djarèja ta' èkennèng belli saèket ropèja. Sambi'ănna sèngko' ta' la ngotja' ka dhibi'na, djhă' djărèja bănnè tang pèssè dhibi', nangèng Naghără sè aparèng, Goepermèn aparèng pèssè bănnja' ka sèngko', èdhika'aghi kabelli tambhăna èbin gherring djărèja. Ella, ra, la kala' bhăi dhăddhiă tang pamènta, sambi' mè' kennèng ghăbăj băn-lambănna brăghăddhă slameddhănna arèja; karèna tebbhoessaghi ḍă' răng-bhărăngnga bă'na sè èpaghădhi."

Wirjo: „Èngghi, kandjeng towan, dhi-dhălem mator saèboe ḍoe èbce kaso'on ḍă' djoenan-dhălem, moghă-moghă dhi-dhălem ghi' onènga males kasaèannèpon djoenan-dhălem, langkong ḍări tambhă èngghănèka."

Aspiran: „Djărèja tabhălik, Jo; sabhenḍerră sèngko' sè mostè aberri' panarèma ka sèḍă, sabăb Goepermèn la tanto sè ngalem tang pangghăbăjăn, sabăb bin-èbin sè gherring pas bănnja' bărăs. Bărijă kèja rèng-orèng sè anḍi' èbin, la tanto radjă kaprotanganna ka sèngko', dhăddhi sèngko' ollè alemman ḍoe kalè: sapèsan ḍări Naghără băn ḍoe kalèna ḍări orèng ḍoemè'. (1)

Satèja sèngko' terro tja'-ngotja'a băb laèn. Bări' sèngko' la ngotja', djhă' sèngko' ta' senneng ngatèla' kabăḍă'ănna bă'na sè pas mara rèja. Sèngko', Jo, mon ènga' lambă' kalana ghi' kana', ghi' boer-lèboerră èn-maènan so bă'na, pas ta' dhăddhi sè nga-

(1) Tjarèta panèka ampon dhingèn ghi' sabelloenna băḍă ateran ḍokter hèwan sareng matrè hèwan *Rèd*.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924026605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

tèla'a bă'na alalakon rat-malarat ghălloe dhăghă ènga' sapè; krana bă'na djhă' sakènga njarè kasap laèn sè lebbhi ḍhămmang tor sè aradjă'ăn bădhàllă ḍări klakonna sè satèja, kèra sèngko' tanto nemmo. Molana salè-ollè sèngko' atatolonga ka sèḍă. Mon ghellem mara toro' sang otja': „Neng bhăbă Djember sèngko' anḍi' kennalan, njamana towan De Jager, djărèja dhăddhi towan bessarra bhăko. Ghi' roe-bhoeroe rèja abă'na mènta orèng ka sèngko', sè pènter alako bhăko, bhăkal èpadhăddhiă manḍoer goeḍăng. Towan djărèja endjă' ta' ngotja' addhoe aḍă' ka sèngko', tapè asoradhăn. Soraddhă djărèja bhoeroe bări' sè ètemmo, bhăreng sèngko' njabă'ă kerrèssa sèḍă èḍălem rok-soroghănna mèdjă tolès. Dhoemèn sèngko' marè matja sorat djărèja, mè' pas ènga' ka bă'na. Bă'na ta' ijă la pènter alako bhăko? Marèna bărămma satèja, ghellem, apa endjă'?"

Wirjo: „Wa, marèèpon kadhi ponapa, towan, saèstona dhidhălem sanget berră'èpon sè andhingghălă dhisa ka'into, sabăb mama' adhingghăl dhoennja èka'into, sabă dhi-dhălem sè èsèwă pabbrik èngghi bădă èka'ijă djhoeghăn. Panapa polè tja-kantja dhi-dhălem, kandjeng towan, ampon tanto ta' rembhăk, manabi dhi-dhălem pas njèngla'a ḍări dhisa Bängkal."

Aspiran: „La bhenḍer tang pangèra, tanto bă'na ngotja' mara djărèja. Nangèng mara, ra, pèkkèr, Jo, bă'na anḍi' tangghoengan ana'-binè. Mon ghi' atoghoeă èḍijă bhăi, bă'na so ana'-binèna ḍălem tello taon bhăkal malaradhă oḍi'na; băn polè sarrèna bă'na alalakon ḍări metto arè sampè' tjompet arè, la tanto kakowadhănna sadjăn abit sadjăn korang. Nangèng mon pas dhăddhi manḍoer bhăko, è persilla towan De Jager, la tanto senneng, sabăb klakoan ta' berră' kanṭa è sabă, băn sèngko' băngal nantoaghi, djhă' bă'na bhăkal anḍi'ă lora bhăghoes atèna. Apa, găḍji èḍissa radjă, tjokop mon engghoenna èkakan bă'na so ana'-binèna bhăi. Saopama bă'na ghoe'-agghoe' anḍi' èngeddhăn terro molèa kanna' polè, rassa sèngko' towan De Jager ta' kèra njekkadhi. Parkara sabăna djrèja, ghărăp bilă bă'na molè kanna' polè. Dhăddhi klabăn djhălăn bărijă, kabăḍă'ănna bă'na lekkas abăli onè kanṭa lambă' polè. Băn polè bă'na djhă' loppa, djhă' sèngko' sè nemmo soraddhă towan De Jager djărèja prappa'na njabă'ă kerrès sangkolanna bă'na djărowa."

Wirjo: „Lerres ḍhăboe djoenan-dhălem, kandjeng Towan. Ṣaèstona dhi-dhălem ta' kèngèng atoghoe èka'ḍinto sabit-abiddhă, manabi dhi-dhălem ghi' akarep njarèa kasap sè langkong radjă. Panapa polè sarrèna djoenan-dhălem ampon aḍhăboe, djhă' serrattèpon towan De Jager ghi' bhoeroe èpangghi sareng djoenan-dhălem prappa'na njabă'ă kerrès sangkolan dhi-dhălem kaḍălem rok-soroghănnèpon mèdjă djoenan-dhălem. Ghoe ta' ampon njata, kandjeng towan, manabi kerrès èngghănèka sè nodhoei djhălănnèpon kaontongan sareng kaslameddhănnèpon dhi-dhălem saana'-

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

binè, lerres akadhi bäsèjattèpon mama', nalèka para' èponḍhoedhä omor. Mèlaèpon dhi-dhälem atoro'a bisaos sapètodhoena kerrès dhi-dhälem "

Aspiran: „Dhäddhi bä'na ghellem, Wirjo?"

Wirjo: „Èngghi, kandjeng towan, ḍoe matora kadhi ponapa polè. Sanarè dhi-dhälem aromasa berrä' sè adhingghälä dhisa Bängkal sareng tja-kantja dhi-dhälem sadhädjä, djhoeghä dhi-dhälem mostè ngèrèng ḍhäboe djoenan-dhälem. Biläpèon dhi-dhälem sè èdhika'aghiä mangkat, towan?"

Aspiran: „Dhälloe', antos ghälloe, sabäb sèngko' ghi' asoradhäna ḍä' towan De Jager, bilä-bilä bä'na sè mangkadhä èberri'äna kabär. Bän polè mon panjakèddhä èbin ghi' ta' èlanga, bä'na djhä' endi mangkat. Sarrèna parkara arèja la salèssè, ella, sèngko' molèa."

Wirjo: „Èngghi, kandjeng towan. Abdhi-dhälem mator saklang-kong kaso' . . . . . on atas kabelläsännèpon djoenan-dhälem."

Toro' djhälän ghälina towan Aspiran sapanèka: „Bhenḍer kanṭa tang pangèra bäri' rowa. Wirjo so tja-kantjana la tjè' partjadjäna ongghoe, djhä' ontongnga bhädhänna taghäntong ka kerrèssa rowa. Ngara djhä' sakènga Wirjo ta' partjadjä ḍä' ka pangaroanna kerrèssa, amè' sèngko' sè ghoeng-ngoghoengan ghellä' rowa taḍä' parlona."

Katjatora rèng-orèng sè anga-bhoenga, sareng towan Aspiran ampon bhoebhär, ladjhoe ngarèbbhoeng Wirjo, paḍä terro mè-rengnga panapa sè èḍhäboeaghi towan Aspiran. Sareng rèng-orèng ghäpanèka mèreng kabhär, djhä' Wirjo bhäḍhi ondhoerä ḍäri kampongnga, sadhädjä pas paḍä sossa. Dhinèng laènnèpon sè taḍä' èghika'ijä, sareng mèreng bäb èngghänèka, ladjhoe paḍä èntar ka Wirjo, anjata'aghi lerres-bhoentenna berta èngghänèka. Sè èkasossa rèng-orèng Bängkal amarghä kerrès sangkolanna Wirjo, sè bhäḍhi taḍä'ä èghika'ijä sareng sè bhäḍhi kaèlangana orèng ngartè sè serrèng aberri' rembhoek sareng pètodhoe ḍä' orèng dhisa Bängkal. Pèkkèrra sapanèka: „Bilän djhä' engghoenna èkèbä akolemman sakeddjhä' kanan, èḍinna' la nemmo tjalaka' radjä, bhä' bärämma dhäddhina, mon kerrès djärèja pas ondhoer terros ḍäri ḍinna'? Sanjatana Wirjo takabhoeroe dhälloe' sè pas mator èngghi ḍä' kandjeng towan Aspiran Kontellir. Djhä' sakènga mator ghi' arembhäghäna so tja-kantja rèja dhälloe, en-djä'. Mon satèja ḍoe bärämma'a polè, sabäb la dhäddhi otja."

Rèng-orèng ghellä' ladjhoe paḍä ngoman ka Wirjo, sopadjä maboeroenga karebbhä sè dhäddhiä manḍoer bhäko, sarengngan paḍä adjhändjhi, bhäḍhi atatolonga bäb pangorèbhännèpon. Pan-ḍä', karebbhä tja-kantjana, Wirjo ta' osa alalakon, ngakan tèḍoeng, anggher abä'na ta' aghindjhegghän ḍäri Bängkal.

Dhinèng Wirjo èngghi sanget terrona sè norodhäna pango-ghoengnga tja-kantjana, djhoeghä ta' kèngèng, sabäb ampon karè

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

mator èngghi ḍă' towan Aspiran; panapa polè sarrèna ampon jakèn, djhă' kerrèssa sè nodhoeaghi djhălănna kaontongannèpon. Wirjo ladjhoe akanḍhă băb towan Aspiran sè mangghi sorat èaḍă'na orèng bănnja', bekkasanna pas ngotja' sapanèka: „Mara pèkkèrè, tja-kantja, apa sèngko' ngennèng nolak parkara djărèja, sabăb lakar tang kerrès dhibi' sè abherri' djhălănna kaontongan ka sèngko'?"

Saamponna Wirjo marè sè akanḍhă, pas băḍă haddjhi towa kasorang, njellat katengnga, ngotja' kadjă sapanèka: „Tan-trètan! bă'na kabbhi tanto paḍă ngèḍing otja'na Wirjo ghi' bhoeroe, sarta tanto la paḍă ngartè kabbhi karebbhă. Molana, tan-trètan, bă'na kabbhi ta' ngennèng mellang kakarebbhănna Wirjo djărèja, sabăb la klabăn takdirra Ghoestè sè amorbhă djhăghăt, abă'na sè ondhoeră ḍări dhisa ḍinna', njarèa kasap ka naghără laèn. Apa polè ghellă' abă'na la angghellărraghi, djhă' mostè noro' djhălăn sè ètodhoeaghi kerrès sangkolanna, sabăb băsèjaddhă rèng towana, ontongnga bhădhănna taghăntong ka kerrèssa djărèja. Panḍă' èḍălem băkto satèja, kerrèssa Wirjo ghi' kodhoe njènggha ḍări dhisa Băngkal ghălloe. La kanṭa djărèja băngsèddhă ka sè anḍi'. Djărèja, tan-trètan, mastè ètorodhi. Krana mon kerrès sangkolan djrèja èpaksa ètahan èḍinna' bhăi, dhisa Băngkal băn saèssèna kabbhi, mastè kaḍătengngan kasossa'an polè. Molana bă'na kabbhi la djhă' kèr-pèkkèran Wirjo sè ondhoeră ḍări ḍinna'; bhăli' madjoe' podjhiaghi ḍă'ka sè Aghoeng, moghă-moghă aba'na saana'-binèna băḍăna è naghărăna orèng, èparèngana bărăs salamet landjhăng omor èpastèa atemmo so tja-kantja rèja băn mandhăr taoa ako-bengko èḍinna' polè. Sarrèna kerrès sè pangaro djărèja satèja la para' taḍă'ă ḍinna', madjoe ormat klabăn kabhoenga'an, sabăb djărèja la klabăn kasokanna Alla Ta'ala, sè tao aberri' djhălănna kaontongan băn kaslameddhăn ḍă' ka sè anḍi', băn ka sèngko' kabbhi èḍinna'."

Saamponna haddjhi bhoeroe marè tja'-ngotja', rèng-orèng sè paḍă mèrengngaghi pas bhegghăr sakalèng aḍă' sarta ladjhoe paḍă modjhiaghi Wirjo, moghă-moghă èlastarèaghiă mangghi kanoggrahanna Pangèran, alantaran ḍări kerrèssa ka'rowa. Kantos malem rèng-orèng sè paḍă jăk-ghijăghăn è tjompo'na Wirjo. Dhinèng Wirjo, sanarè ampon rèpot sè ngaladhinè tja-kantjana, ghi' kobher bisaos sè sambi nolongè binèna sè ambhăḍhi tambhă; sabăb: sapèsan tako' sè lètjèghă ḍă' towan Aspiran, krana ampon karè adjhăndjhi, kapèng ḍoewă'èpon krana terro ollèa atatolong ḍă' rèng-orèng Tjlorèng, sè ghăḍhoeăn èbin gherring.

Kalagghoeănnèpon sabelloenna tja-kantjana djhăghă tèḍoeng, Wirjo ampon marè ngaè' kerbhoejjă, sè ngaterraghiă tambhăna ḍă' dhisa Tjlorèng. Dhisa èngghănèka seḍḍheng nambhănna ḍări tjompo'na. Saplèmanna ḍări Tjlorèng, abă'na njepper ḍă' ghăḍhin sakeddjhă', nebbhoes ghoej-angghoejjă sè binè' sareng na'-ana'na.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Sareng ampon nattol ka tjompo'na, bit ḍhăboena towan Aspiran, ladjhoe ngella tambhă polè pan-saponapan polo bhoetol. Sakèng mandhina tambhăna èngghănèka, panjakèt èbin è dhisa Tjlorèng ḍălem pa'bhellăs arè ampon bănnja' korangngèpon.

Ta' abit saponapa ampon bădă sorat ḍări towan De Jager, njebbhoettaghi manabi Wirjo tolos èpadhăddhi manḍoer, sarengngan salè-ollè sopadjă èngghălă mangkat. Gădjina kabidhăn 40 ropèja saboelăn tor polè ollè tjampo' prèi (tjompo' kongsi).

Sareng Wirjo narèma kabhăr èngghănèka, pas andjhoewăl: kas-pakakassa tjompo'èpon, kerbhoejjă, djikarra sareng pakakas tanèna. Abă'na sanget berră'na sè maondhoeră kerbhoejjă, amarghă ampon bănnja' pètolongnga ḍă' abă'na, langkong-langkong èḍălem băkto abă'na malarat. Èngghi ontongnga kerbhoejjă èbelli kantjana, sè ḍhăsar pratèn ḍă' èbin, dhăddhi atèna Wirjo pènḍhă bădă bhoengana.

Wirjo lakè'-binè' ta' kellar rassana sè andhingghălă kampongnga, ponapa polè tja-kantjana, sè ampon pan-saponapan taon lăngsaghoeloeng sèjang arè malem sareng abă'na, paḍă tjè' ta' tèghăna.

Sareng ampon nattol ḍă' băktona sè mangkadhă, para' sadhădjăna orèng Băngkal paḍă èntar ka tjompo'na Wirjo, njangoè podjhi slamet sareng bhăḍhi ngaterraghiă.

Katjatora sareng Wirjo saana'-binèna ampon mangkat, bănnja' tja-kantjana sè paḍă nangès. Dhinèng sè ta' ngater, kantos djhăoe sè mandheng sarengngan modjhiaghi moghă-moghă Wirjo saana'-binèna kaparèngana bărăs slamet tor onènga apangghi polè. Sareng ampon ta' katèngal, rèng-orèng èngghănèka bhoeroe paḍă palèman.

XI.

Persil bhăko „Rabă-Tanto".

Samangkèn kaoelă bădă è kotta Djember. Katjatora kotta panèka 50 taon sè tapongkor ghi' dhisa. È sakalènglèngnga possa' sareng alas sè djhrembhen. Orèng Bhoemè sè ambhăbhăt alas èkabhăḍhi sabă otabă tegghăl, namong kasorang kaḍoewă tor kennengnganna tja-njalattja, ka'ijă sakonè', ka'issa sakonè'. Djhoeghă sareng è tana Djhăbă sadjăn abit sadjăn kakorangan tana sè èkabhăḍhiă persil kopi, bhăko sareng laènnèpon, para Bălăndhă persil ladjhoe molaè noro' ambhăbhăt alas è bhăbă Djember, èbhăḍhi persil. Saamponna las-alas sè djhrembhen èngghănèka marè èboekka' sadhădjă, èpadhăddhi persil kopi sareng bhăko, pas bănnja' para Bălăndhă persil sè aengghoen è bhăbă Djember. Sadjăn abit sadjăn bănnja' para sodhăghăr sareng dji-pardjădji

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

sè apo'-tjompo' èghika'ijă. Èdjălem sèket taon abittèpon Djember ampon dhăddhi kotta, sarengngan sadjăn abit sadjăn atambă rammè, panapa polè saamponna bădă seppoer, sè mowa' hasèlla tana èngghădijă dă' Sorbhădjă otabă dă' Panaroghăn. Dhinèng kotta Djember ghăpanèka kennengngannèpon lerres è tana rampa. Bă-sabă è kangan-katjèrra para' sadhădjă'ă ètamennè padi sareng bhăko, namong è tana paghoenongan sè bănnja' tamennan kopina. Samangkèn kaoelă terro èntara dă' persil bhăko, sè ta' djhăoe dări kotta. Dări Djember kaoelă nompa' eppir, mangkattèpon ghi' agghoe. È băkto ghăpanèka samèlè ghi' lagghoe, kaoelă ampon arassa panas, panapa polè manabi ampon bhedjhoek otabă lèngsèr masè ta' kowadhă panassèpon. Eppir sè ètompa' kaoelă djhărănna ros-koros, djhoeghă paboeroena bhănter, amarghă djhălănna lapang tor è kangan-katjèrra bănnja' bhoengkana assemma sè rampa', ngaobhi lorong. Toro' djhălăn monjèna ghoengsèngnga djhărăn ghăpanèka ta' pegghă' sèng-karèngsèngan. Djhă'-sakeddjhă' koesirra ngettegghi djhărănna, sopadjă paberka'na sadjăna santa'. Sè katèngal è kangan-katjèrra djhălăn ghellă': sabă saklangkong bănnja', sabănnè ètamennè djhăghoeng otabă tebbhoe, sabănnè ètamennè padi, djhoeghă sè nja'-bănnja'an ètamennè bhăko. È sabă sè ètamennè bhăko èngghănèka ta' rang-korang koli sè alako. para' sadhădjă'ă orèng Madhoerä, èadjengngè mandoerra. Ta' katjatora der-sinderrä bhăko sè nompa' bèndi èntara ngomèsi, bădă sè njalèp kaoelă, paberka'na djhărănna tjè' ghantjangnga. Manabi ampon nattol dă' kennengngan sè èntarana, bèndina èsabă' è èmbong èbăbăna ka'-bhoengka'an, sè noghoei koesirra; dhinèng towanna pas so'-njalosso' ka ko-bhăko ngomèsi tanemman ngèras sambi no'-ngono'è doer-mandoer otabă li-koli sè males. Èdhi'-seddhi'na bhăko èngghănèka bănnja' dăng-goedăng panjèmpennanna karoso' ngangghoej ata' kadjhăng. Manabi dăoenna bhăko ampon èpettèk, ladjhoe èsoddjhin, pas èdjhoemmor kangsè kerrèng. Dhoemèn ampon kerrèng, pas ènjamaè kroso'; ladjhoe èrempos, saamponna pas ètampè. Manabi ampon marè ètampè, pas èboewă' djikar dă' goedăng essèng, èngghi panèka kennengngannèpon madjhăi kroso' ghăpanèka mabi ghălangsè. Ta' djhăoe dări dăng-goedăng ghellă' bădă tjompo'na nè'-kènnè' pan-saponapan mègghi', èngghi panèka tjompo'na doer-mandoerra goedăng. Ta' abit kaoelă ampon napa' ka „Rabă-Tanto". Dări djhăoeăn kaoelă nèngalè tjompo' ghedjhoeng sèttong, tja'èpon ghăpanèka tjompo'na sinderrä bhăko. Dhinèng dhălemma towan „besarra" persil radjă tor djhembhăr. Njamana towan bessar èngghănèka towan De Jager. Sanattolla dă' seddhi'na dhălemma towan bessar, eppir pas èsoro amboe, sabăb kaoelă terro djăr-klèndjărä èghika'ijă. Kadjhăbhă kasorang kaoelă ta' ghădhoeăn kennalan polè, èngghi panèka ana' sarèjangnga Wirjo, orèng dhisa Bängkal

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

èngghărowa. Sapalèmanna (saamboena) Wirjo ḍări Rabă-Tanto, Doerahman, ana' sarèjangnga, èdhingghăl èpangabdhi ḍă' towan De Jager. Sakèng temmenna tor pènterra, bhoeroe omor bălloebellăs taon ampon èpadhăddhi manḍoer goeḍăng sareng towanna, tjompo'na èseddhi'na kabessaran.

Samangkèn kaoelă ngabidhănna akanḍhă kabăḍă'ănnèpon Wirjo, saabiddhă dhăddhi manḍoer goeḍăng è persil Rabă-Tanto. Sanattolla ka'kassa, Wirjo pas ngaḍhep ḍă' towan bessar, saamponna ladjhoe molaè apangghăbăj. Ta' antara abit ampon katara kapènterrannèpon băb miḍing bhăko, sapanèka djhoeghă băb pandjăgăna kroso' èḍălem goeḍăng ngalangkongè ḍări tja-kantjana sè laèn. Saabittèpon Wirjo ta' onèng ḍoettjol ḍări kèr-pèkkèran, panapa sè èlakonana èpèkkèr sè klabăn massa' ḍhingèn, saamponna bhoeroe èdjhălănnaghi. Abă-tambă băbăteggha djhoedjhoer tor bhădjheng, mèlana abă'na pas dhăddhi kapartjadjă'ănnèpon towan De Jager. Li-koli sè èorèngè Wirjo sadhădjă paḍă lèboer ḍă' abă'na, nglangkongè ḍări li-koli laènnèpon ḍă' manḍoerra băngsèbăng, sabăppèpon èngghi băḍă. Lerres abă'na kerras parèntana ḍă' li-kolina, djhoeghă djhoedjhoer ta' onèng merressan bhăbăna; bhidhă sareng ḍoer-manḍoer laènnèpon, serrèng njettot ombhăllă bhăbăna, èghăbăj tambăna pangasèlanna dhibi'. Mèlana li-koli ghăpanèka pas sakè' atè ḍă' manḍoerra, djhoeghă les-bălessa pas tèbhă ḍă' persil. Sarrèna Wirjo èkalèboeri sanget sareng li-kolina, mèlana ḍoer-manḍoer laènnèpon pas bădjhi'. Panapa polè sareng nèngalè Wirjo serrèng ollè alemman ḍări towanna, salo'è atambă somengngèt ka manḍoer sèttong èngghănèka. La-mala serrèng Wirjo èghoeghăt (èkella) ḍă' towan bessarra, djhoeghă ta' meḍḍhăs, sabăb sareng towan bessar ta' èangghep. Sakèng ḍări bădjhi'na tja-kantjana, kantos băḍă manḍoer kasorang sè mètenna ka towan bessar, sopadjă Wirjo èleppasa ḍări pangghăbăjănnèpon. Panèka djhoeghă ta' akakan. Băḍă tja-kantjana Wirjo sè anèjat ngambă'ă Wirjo è boeng-soboengnga, ètokolana èpakongsèa lètja'; nangèng bănnja' sè ta' băngal, lantaran ampon mèreng djhă' Wirjo ghădhoeăn kerrès sangkolan sè talèbăt maladhi ḍă' orèng sè asaddjhă sala. Abit-abit sarrèna pètennana orèng sareng towan bessar ta' èettjosè sakalè, pas taḍă' orèng sè la'-ngella'an Wirjo polè. Dhinèng băb bertana kerrès sangkolannèpon Wirjo, sadjăn abit è Rabă-Tanto sadjăn misoewoer, mala kantos bărătta dhăddhi sa-Djember.

Sareng sabătara abittèpon Wirjo sè dhăddhi manḍoer è persil Rabă-Tanto, ladjhoe molaè osom bhăko. Sanarè tamennan bhăko è-saè, panapa polè è bhăbăna Wirjo, kantos andhăddhiaghi sennengnga towan bessar, djhoeghă ḍi-boeḍina lako saamponna marè osom bhăko, ondernèmeng ghi' maksa rogi. Panèka marghăna, sabăb è băkto osom kroso' bănnja' goeḍăng katonon. Dări

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

segghoeddhă katonon, kaḍhăng ḍălem sataon băḍă goeḍăng sè kantos èobăi tello kalè. Namong goeḍăngnga Wirjo èparèngè lopot ḍări apoj. Towan bessar sareng der-sinder laènnèpon sanget ghettonna, mèkkèrè băb èngghănèka. Dhinèng manabi noro' pangèrana tja-kantjana, mèlana goeḍăngnga Wirjo èparèngè salamet ḍări apoj, sabăb Wirjo ghăḍhoeăn kerrès pangaro. Sadjăn abit Wirjo sadjăn èadjhinè sareng tja-kantjana.

È nalèka sèttong arè băḍă ghoe-lagghoe, lerres kalagghoeănna băḍă goeḍăng katonon, băḍă manḍoer towa kasorang njabis ka towan bessar, mator onèng băb kapangaroannèpon kerrèssa Wirjo; djhoeghă towan bessar ta' nganggheр sama sakalè ḍă' atorra manḍoer bhoeroe, mala èkală'-ghellă'. Tja'na ghălina towan De Jager, mèlana goeḍăngnga ḍoer-manḍoer laènna serrèng katonon, sabăb li-kolina bănja' sè sakè' atè ka manḍoerra, djhoeghă towan bessar ta' mangghi djhălăn sè ngorosa, manḍoer sè ka'kemma sè èkasakè'è atè li-kolina èngghănèka. Ta' abit pas băḍă sinder mator ḍă' towan De Jager, sopadjă Wirjo èallèa ḍă' kennengngan, sè goeḍăngnga serrèng katonon. Atorra sinder bhoeroe èngghi èkabbhoeli, mèlana ta' antara abit Wirjo ladjhoe èallè ḍă' ghika'ijă ongghoe.

Sareng sabătara mènggoe abiddhă Wirjo băḍă è kennengngan sè anjar, karoesoeăn sadjăn abit sadjăn ollè korang, abit-abit èngghi pas salamet, taḍă' goeḍăng èsoleddhi orèng kadhi ḍhingènna; băb panèka andhădhiaghi ghettonna orèng bănnjă'. Doer-manḍoer laènnèpon sadjănè jăkèn, djhă' kerrès sangkolanna Wirjo pangaro ongghoe, djhoeghă towan bessar ta' partjadjă sakontjo'na oboe' bhălăka'a. Pamangghina towan De Jager: manabi goeḍăng è bhăbăna Wirjo taḍă' sè katonon, ghăpanèka ta' sakèng ḍări kerrèssa, nangèng ḍări orèngnga dhibi'.

Djhoeghă è nalèka sèttong arè towan bessar nèmbhăli Wirjo, djhoeghăn, marèksa'a parkara èngghănèka. Sareng Wirjo ampon ngaḍhep, towan bessar ladjhoe marèksa: „Wirjo, apa bhenḍer dhibi'na tja'na rèng-orèng rèja anḍi' kerrès sangkolan sè pangaro kowa?"

Wirjo „Èngghi, towan bessar. Manabi djoenan-dhălem kasokan ngoladhăna, sareng dhi-dhălen èkala'a; bhoenten ta' sakèng karana terro èèdhirraghiă, towan bessar, sabăb băb panèka èpamangghi abdhi-dhălem ta' saè, tjoma djoenan-dhălem ma' ollè ngaghăli."

Towan bessar: „Ella, la dhina, laèn arè bhăi. Satèja sèngko' terro atanja'a ka bă'na, tja'na orèng, kerrèssa djărèja tao masalamet dhibi'na, sanaddjăn bă'na băḍă'ă ḍimma. Apa bă'na partjadjă, Jo?"

Wirjo: „Èngghi, towan bessar, sabăb dhi-dhălem ampon serrèng nètènè, tor ampon onèng rassana băḍă bhoektèèpon, djhă' onèng maslamet dhi-dhălem. Bhoektè sè njata, èngghi dhi-dhălem sè pas mangghi kalakoan èka'into panèka."

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Towan bessar: „Apa bă'na sè pas dhăddhi manḍoer èḍinna' rèja ta' alantaran ḍări partolonganna towan MAARTEN? Dhăddhi mon tja' sèngko' bănnè ḍări kerrèssa djărèja. Nangèng apa bă'na partjadjă ongghoe, Jo, djhă' ḍăng-goeḍăng sè ètegghoe' bă'na kan taḍă' orèng njomet, alantaran ḍări kerrès sangkolanna djărèja?"

WIRJO: „Parkara panèka dhi-dhălem ta' băngal mator, towan bessar, djhoeghă dhi-dhălem jăkèn, manabi kerrès dhi-dhălem ka'ḍinto njellebbhi ḍă' ondernèmeng kaaghoengan dhălem."

Towan bessar: „Kèra-kèra apa sè dhăddhi lantaranna è panbărămpan kennengngan ma' segghoet kadhăddhiăn goeḍăng katonon, WIRJO? Pola dhibi'na mè' tao sabăbbhă?"

WIRJO: „Èngghi, onèng, towan bessar, djhoeghă dhi-dhălem tako' sè tor-matora ḍă' djoenan-dhălem, tako' mè' ta' èangghep. Sarrèna samangkèn djoenan-dhălem dhibi' marèksa băb ka'ḍinto, dhăddhi dhi-dhălem băngal mator salerressa. Saèstoèpon towan bessar, parkara katononna ḍăng-goeḍăng ka'ḍinto sè sala manḍoerra."

Towan bessar: „Manḍoerra? Apa marghăna bă'na mè' pas anḍi' panarka bărijă bhăi?"

WIRJO: „Djoenan-dhălem ollè dhăddhi ta' ngaghăli, towan bessar, manabi sè kabännja'an ḍoer-manḍoer ka'ḍinto ta' djhoedjhoer, dhoedjan merressan sareng njeṭṭodhăn bădjărännèpon likolina."

Towan bessar: „Doe ma' dhăddhi ghellem ères-perres bărijă so manḍoerră?"

WIRJO: „Marèèpon, sè ta' porona kadhi ponapa, djoenan-dhălem ngaghăli dhibi'. Manabi djoenan-dhălem kasokan monḍhoedhă katerrangngannèpon, sapanèka: „Opama bădă koli arao tamennan bhăko. Lă, panèka manabi ampon marè tor sanarè ampon rèdjik raoannèpon, manḍoerra ghi' maksa ta' poron narèma, bădă saos sè èpèddhoeaghi. Dhăddhi, sarrèna li-koli ka'into bhoeḍhoe, towan bessar, kobătèr bădjărännèpon tako' mè' ta' èparèngngaghi, pas sè sabăgiăn èdjhoeloeaghi ka manḍoerră, anggher klakoannèpon ètarèma bisaos. Manabi sapanèka, bhoeroe manḍoerră poron narèma. Kalabăn djhălăn sapanèka, towan bessar, ampon tanto bisaos li-koli sè ères-perres bădjărännèpon bhoeroe, pas sakè' atè, mèlana pas terro makalèra manḍoerră klabhăn djălăn marogi ondernèming; è băkto malem goeḍăngngèpon manḍoer sè dhoedjan merressan koli pas èobbhăr. Sabăb tja'èpon sè koli ampon tanto manḍoerra ollè dhădhoekan ḍări djoenan-dhălem otabă mon ta' kalerressan pas èleppas. Èngghi ta' manglo, towan bessar, li-koli ka'into sè pas sakè'a atè, amarghă sè alalakon saarè bhentèng akartang è panassa, mangka sareng ampon narèma bădjărăn, ta' onèng narèma ghenna'. Ghi' bănnja' tongghăllèpon, towan bessar, băb sè kadhi ka'ḍinto."

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Towan bessar: „Wirjo, otja'na bă'na djărèja bădjă maso'na ka tang akal, nangèng sènga', bă'na mèsțè tao dhibi', mon sèngko' anjata'aghi parkara djărèja, mangka pas ta' nemmo bhoektè pa-apa, otja'na bă'na djărèja masțè makan towan! Ngartè!"

Wirjo: „Saè, towan bessar; manabi dhi-dhălem mator lètjèk ḍă' djoenan-dhălem, djhă' engghăn polè èpaoḍi', èpatè'è sakalè dhi-dhălem ta' mator bhoenten. Djhoeghă manabi djoenan-dhălem bhădhi anjata'aghiă ator dhi-dhălem, kasokana djoenan-dhălem nganggghoej kaadhilán, sopadjă taḍă'ă è tongka' taḍă'ă è ḍăi. Manabi djoenan-dhălem ampon marèksa klabăn adhil, dhi-dhălem băngal keṭṭoghăn lè'èr, djhă' bhădhi mangghiă bhoektè sè njata."

Towan bessar: „Parkara djărèja sèngko' la tanto marèksa sè kalabăn adhil; bă'na ta' osa tèr-kobătèr. Ella, kassa, nangèng sènga', djhă' tor-totor ka orèng parkara djărèja!"

Sareng Wirjo ampon njorot, towan bessar ladjhoe tjengngeng èaḍă'na mèdjă tolèssa, ghălina: „Parkara rèja mohal sèngko' sè ta' ngèḍinga kabhăr. Bărijă kèja der-sinder laènna, ta' ollè dhăddhi sè ta' taoa, djhă' èḍălem ondernèmeng la'ḍinna' bănnja' ḍoer-manḍoer sè djahat. Nangèng sèngko' satengnga partjadjă ka otja'na Wirjo ghellă'. Satèja sè èkasossa sèngko' sè ngorosa parkara djărèja bărămma, sopadjă ḍoer-manḍoer laènna ta' anḍi'ă atè tambhoeroeăn. Pa, la dhina, ka, sèngko' ta' sa'-sossa'a parkara djărèja. Panḍă', sèngko' njarèa bhoektè sè njata, sampè' nemmo, băn pa'-sapa'a èantarana ḍoer-manḍoer sè apangghăbăj ta' djhoedjhoer, kanța otja'na Wirjo arowa, djădjiă lalakon!"

Saamponna marè kèr-pèkkèran sapanèka towan De Jager pas terros mèjos ngomèsi pabhakoan. Kabidhăn sè èparèksa li-koli sabătara, èpèlè wa-towana, saamponna ladjhoe laènnèpon, kantos para' sadhădjăna li-koli sè èparèksa. Sè èparèksa ḍă'-aḍă'na ngalèng, ḍări tako', djhoeghăn ḍi-boeḍina ngako, otja'na: „Lerres, towan bessar, ḍhăboe djoenan-dhălem. Dhi-dhălem kodhoe alalakon abhăntèng abă', djhoeghă manabi ampon bădjărăn, ta' onèng narèma ghenna', bădjă bisaos sareng manḍoerra sè èpotong, èpotong ka'ḍinto, èpotong ka'ḍinto; korang parèksa panapa marghăna. Dhinèng manabi dhi-dhălem sakantja'an băngal mamadhoel băb panèka ḍă' djoenan-dhălem, dhi-dhălem sakantja'an ta' kèra salamet, alalakon ta' mangghi èra sañarè ampon rèdjik, panapa polè manabi sala. Dă-paḍă manḍoer towan bessar, namong Wirjo sè è-saèan sareng djhoer-djhoedjhoerăn."

Towan bessar kantos malem sè ngoros parkara èngghănèka. Bekkasan kanjata'an, manabi atorra Wirjo èngghărowa lerres sadhădjă, sarengngan ḍoer-manḍoer sè atèngka kadhi èngghănèka ampon èpangghi sadhădjă. È bădjă lem-malem towan De Jager pas ngompollaghi sadhădjăna ḍoer-manḍoerra ka dhălemma. Sareng ampon apolong, towan bessar pas aḍhăboe sapanèka: „Ḍoer-

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

mandoer, sèngko' la anjata'aghi dhibi', djhă' èantarana bă'na kabbhi, bădă sè ta' djhoedjhoer atèna, dhăddhi tokang boedjoe', dhoedjăn merressan bădjărănna li-koli, sampè' li-kolli rèja bănnja' sè sakè' atè, pas ngobbhăr goedăng, aghăbăj rogina ondernèmeng. Băn sèngko' la tao doer-mandoer sè kemma sè atèngka mara djărèja, ijă arèja: sèttong ASTRO, doewă' KARTODJONO băn tello' SOEKIMAN. Doer-mandoer sè katello rèja satèja kèja so sèngko' èleppas sarta mastè dhoeli ondhoer dări dinna', sabăb sèngko' ta' terro ngatèla'a mowana polè." Sè adhăboe sapanèka sambi nodhing dă' doer-mandoer sè katello bhoeroe, sopadjă èngghălă ondhoer. Doer-mandoer panèka pas kalowar on-laonan klabăn kasossaen, amarghă kasta, sè apangghăbăj ta' klabăn sadjhoedjhoerră. Dhinèng doer-mandoer sè laèn, nondoe' bisaos, sabăb tako' èleppas djoeghă. Namong WIRJO sè băngal onga' mandheng bisaos dă' towan bessar, djhă' matora, sapanèka: „Kadhi panapa, towan bessar, lètjèk ator dhi-dhălem ghellă' ghi' agghoe èngghărowa?"

Saamponna doer-mandoer sè katello ondhoer, towan bessar pas adhăboe ka sè laèn: „Doer-mandoer sè laèn! bă'na kabbhi taoa, molana bă'na ta' èosèr sakalè dări dinna', endjă' ta' krana kanjata'an djhoedjhoer, endjă', sakèng sèngko' ghi' aparèng ampon ka bă'na. Molana bă'na kabbhi bi' tè-atè apangghăbăj, sèngko' ghi' lèk-nèlèghăna klakoanna bă'na. Laèn arè, bilă bădă goedăng katonon polè, mandoer sè andi' tangghoengan djărèja la tadă' saporana, so sèngko' mostè èleppas. Molana kènga'è ongghoe tang otja' rèja. băn djăgă, djhă' sampè' bădă goedăng katonon polè. Dhinèng mandoer sè ella njata djhoedjhoer dălem pangghăbăjănna, ta' osa tèr-kobătèr. Ella, mara satèja la abăli polè dă' klakoanna băng-sèbăng!"

Saamponna marè èdhăboei sapanèka, doer-mandoer ghăpanèka pas kalowar dări kantoran, terros palèman. Nasèhattèpon towan bessar bhoeroe ètoro' ghoe-ongghoe sareng doer-mandoer, tandhăna kabit dări nalèka ghăpanèka saterrossèpon pas rangrang, mala kèngèng kotja' tadă' goedăng katonon sakalè, sarengngan polè li-kolina pas padă ta' angghăndhoe' atè ka doer-mandoerra.

WIRJO saklangkong bhoengana, amarghă atorra dă' towan bessar bădă bhoektèna, dhăddhi bănnè ghăbăjăn. Sarrèna samangkèn tadă' goedăng katonon polè, dhăddhi towan bessar sanget kaprotangan dă' mandoer WIRJO, sè ngatorè djhălăn lantaranna kaslameddhăn. Mènangka tandhă kaprotangannèpon, gădjina pas èpaonggha 20 ropèja, dhăddhi 60 ropèja saboelănna; lantaran ghăpanèka abă'na ollè long-molong sabăgiăn dări gădjina. Saamponna notop taon. WIRJO ghi' ollè persèn polè dări towan bessar sakalèng adă' bănnja'èpon 300 ropèja. Sanarè doer-mandoer laènnèpon èngghi padă ollè persèn, djhoeghă ta' bănnja' kadhi WIRJO, amarghă goedăngnga WIRJO èngghănèka sè palèng bănnja' ollèna

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

kaontongan tor ta' onèng rassana katonon sama sakalè. Wirjo sanarè ollè alemman, panapa polè persèn bănnja' ḍări towan bessar, bhoenten ta' pas males, sadjănè atambă bhădjheng. È osom kroso' ḍoe kalèna Rabă-Tanto talèbăt bănnja'na ollèna kroso', abhădhi ghettonna ra-lorana, sabăb saeddjhegghă ghi' ta' onèng rassana ollè bhăko bănnja' sapanèka. Bănnè namong goeḍăngnga Wirjo bisaos sè possa' sareng kroso', terros ka sè laènnèpon èngghi sapanèka djhoeghă. Ghi' taon sè pon-ampon li-koli sareng ḍoer-manḍoerra ondernèmeng Rabă-Tanto paḍă les-males sadhădjă; samangkèn sareng Wirjo dhăddhi manḍoer èghika'ijă, kabăḍă'ănnèpon pas aobă, sadhădjă ladjhoe paḍă nèroè kabhădjhengnganna Wirjo; sarrèna manḍoer sè sèttong ta' poron kala ka sèttongnga è băb pamèjarana bhăko, dhăddhi pas kadhi sè arebbhoe' djhoeng saèan.

Katjatora ondernèmeng laènnèpon, sè abătessan sareng persil Rabă-Tanto, paḍă aèrè nèngalè radjăna kaontonganna persilla towan De Jager, halla kaontongannèpon ondernèmeng sè laèn èngghănèka ampon kabilăng saè.

Taḍă' orèng sè onènga ka sabăbbhă persil Rabă-Tanto ma' pas madjhoe sapanèka, kadjhăbhăèpon towan bessar. Èngghi marghăna ḍări Wirjo, sabăb manḍoer panèka sè ngobă kabăḍă'ăn sè ta' saè. Mèlana towan bessarra saklangkong kaprotangan ka manḍoer Wirjo ghăpanèka.

Sarrèna ḍoer-manḍoer ampon ta' merressan koli, sè koli èngghi pas ta' onèng ngobbhărăn goeḍăng. Sapanèka djhoeghă Wirjo, bhoenga atèna, sabăb saeddjhegghă abă'na dhăddhi manḍoer èghika'ijă, pas bănnja' probhă'ăn sè è-saè, kantos andhăddhiaghi madjhoena ondernèmeng; ḍoer-manḍoer sareng li-kolina paḍă rokon. Parkara panèka nambăi kokona kapartjadjă'ănna Wirjo ḍă' kerrès posakana, djhă' lerres tjellebbhăn ongghoe, mèlana pas èmot ḍă' băsèjaddhă mama'na, sapanèka: „Arèja kerrès sangkolan, tjong, djhă' paondhoer ḍă' man-kamman, sabăb mon kerrès rèja băḍă è bengkona bhăi, bă'na bhăkal ollèa kaontongan băn kaslameddhăn."

XII.

Malèng katello.

Katjatora Wirjo sè dhăddhi manḍoer è persil Rabă-Tanto, ka mangkèn ampon ollè ḍoe taon, tor ampon èangkat dhăddhi hop manḍoer. Saamponna marè osom bhăko, abă'na pas ollè laghăng, mèlana ladjhoe ghăḍhoeăn ennjet terro aparmèsiă ka towan bessar, njapodhă tja-kantjana è Băngkal. Sareng towanna Wirjo èparèngè parmèsi saboelăn. Sarrèna ampon abit sè andhingghăl

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

kampongngna, dhăddhi samangkèn abă'na sareng ana'-binèna ampon paḍă kerrong. Tanḍhăna manabi kalerressan ra'-tèra' boelăn, Wirjo lakè'-binè' pas djoe'-todjoe' è tanèjanna, sè èkagessa taḍă' polè, kadjhăbhă tja-kantjana è Băngkal, mèlana pas terro sè palèmana. Èḍălem ḍoe taon èngghănèka abă'na sè long-molong pèssè ollè 1000 ropèja, djhoeghă sabbhăn boelăn ghi' ètambă bisaos; mèlana ta' sossa băb parkara sango.

Sareng ampon para' mangkadhă, Wirjo pas njabis ka towan bessar, parlona sapèsan terro njo'ona paamèdhăn, kapèng ḍoewă'-na terro matoro'a kerrèssa, sabăb ta' èbhăkta'a. Sanattolla ḍă' kantoran, Wirjo ladjhoe ngala' kerrèssa sambi mator sapanèka: „Manabi ta' andhăddhiaghi rèmbheddhă pangghăliănnèpon towan bessar, abdhi-dhălem terro matoro'a kerrès panèka èka'into, kantos dhi-dhălem palèman ka'anto polè."

Towan bessar: „Ijă, la dhina, nangèng sèngko' hèran, arapa ma' ta' èangghoej bhăi, sabăb la bijăsana orèng Djhăbă, mon èntara adjhălănan èmosṭèaghi njongkèl kerrès."

Wirjo: „Kappraèpon kadhi ka'ḍinto, towan bessar, djhoeghă dhi-dhălem tako' kasta kadhi ḍhingèn polè. Ghi' ḍhingèn kerrès panèka onèng èbhăkta akolemman ka dhisa laèn sareng dhi-dhălem. Mangka prappa'na rèng-orèng aneng-sennengngan, dhi-dhălem pas èsosol, tjompo' dhi-dhălem katonon. Dhi-dhălem èngghăl palèman, terro anjata'aghiă dhibi' băb èngghănèka. Sanattolla ka Băngkal, njata, djhă' bănnè tjompo' dhi-dhălem dhibi' bisaos sè katonon, djhoeghă tjompo' laènna, kantos sapolo koren sè èabi' apoj. Kabit ḍări nalèka ghăpanèka dhi-dhălem pas malarat, kapaksa ngoli ka pabbrik, sabăb răngbhăräng dhi-dhălem ampon ghemmet sadhădjă, sabă dhi-dhălem èsèwa'aghi ka pabbrik ghoelă Soeko-Widi sadhădjă èbhădhi ghăntèèpon pèssèna tja-kantja sè èpatoro' ḍă' dhi-dhălem krana obăng bhoeroe tanoro' èkello' apoj sakalè. Djhă' sakènga kerrès kă'ḍinto ta' èbhăkta'a akolemman, tanto dhi-dhălem ta' kèra mangghi kabhălăi kadhi bhoeroe, towan bessar. Panèka marghăèpon, mèlana dhi-dhălem samangkèn tako' sè ambhăkta'a kerrès ka'into polè, sabăb dhi-dhălem ampon arassa, èka'ḍinto masè pas bădă'ă kakalèran, manabi dhi-dhălem maksa ambhăkta kerrès panèka. Dhăddhi sareng dhi-dhălem èpatoro'a èka'into bisaos."

Towan De Jager pas kasokan myarsa atorra Wirjo bhoeroe ladjhoe adhăboe sapanèka: „Mon bărijă ijă la dhina, sabă' ḍinna' bhăi. Ella, mara mandhăr paḍă'ă salamet, jă!"

Saamponna marè apaamèdhăn, Wirjo sareng ana'-binèna pas mangkat ḍă' Băngkal.

Samangkèn bhădhi èkanḍhă'aghiă, panapa sè ampon kadhădhiăn è persil Rabă-Tanto, saabiddhă Wirjo aparmèsi ka Băngkal.

È nalèka sèttong arè bădjă pokol pètto' bhări' èaḍă'èpon kantoranna towan bessar rammè sareng li-koli, sè paḍă narèma'a

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

bădjărănnèpon. Towan bessar sareng sinder kasorang saklangkong rèpoddhă sè madjări li-koli bhoeroe, abittèpon kantos saeddjhăm, bhoeroe marè. Sabănnèna saamponna narèma bhădjărăn, li-koli bhoeroe bădă sè pas palèman, sabănnè bădă sè ghi' adjhădjhăn è băroeng, mellè kopi sareng ghoeringnga ghedjhăng, sabănnè bădă sè lè-mellè kaparloannèpon è tjompo'na. È băkto ghăpanèka è lorong saklangkong rammèèpon sareng li-koli. sè padă anga-bhoenga, amarghă ghi' bhoeroe narèma bădjărăn.

Katjatora prappa'na towan bessar atjèmeng sè madjări koli, bădă malèng katello lebbhoe ka pakaranganèpon, maso' dări bingkèng, naè' è paghăr alassa dhălemma. Sarrèna è băkto èngghănèka petteng, dhăddhi tadă' orèng nèngalè. Sareng bătara 20 mèter nambhănnèpon dări kennengnganna towan bessar sè madjări li-koli, malèng sè sèttong ladjhoe nèngkong, ngèrrem èboedina kadjoeăn, kantos ra-kèra sapolo mennèt abittèpon. Kadoewăna èngghi noro' pato djhoeghă. Malèng sè dă'adă' ladjhoe adjhălăn rangka', maso' dări labăng boedi, terros maso' ka roma, pas ngètek èbăbăna difan. Dhinèng malèng kasorangnga ghi' ngètek bisaos, ngantos lobărra bădjărăn. Ta' abit sè kasorang ladjhoe ngangsek kaadă', ngèrrem è bhoen-kebbhoenan, èbăbăna krotong.

Saamponna towan bessar marè madjări koli, ladjhoe adhă'ăr asareng sinderrâ. Sè adhă'ăr padă semmo kasoesoe, krana towan De Jager ghi' njerradhă sorat, sè parlo èpadjhălăn kalagghoeănnèpon ka eppos, towan sinder ghi' ngongghă'aghiă bădjărănnèpon koli ka boekoena, mèlaèpon saamponna marè adhă'ăr, towan sinder pas palèman; è băkto ghăpanèka ra-kèra ampon pokol sanga'. Towan bessar pas lebbhoe dă' kantoranna, njerrat sorat. Ra-kèra pokol sabellăs ghi' bhoeroe marè. Sareng ampon djhăghă dări korsèna, ladjhoe nèngalè kerrèssa Wirjo, sè èpakaè' è tèmbo' èattassa difan. Ghălina sapanèka: „Hèran ongghoe sèngko' dă' Wirjo arowa, mè' dhăddhi tjè' partjadjăna ka kerrès arèja, kotja' abă'na pènter sarta la toboek lăng-saghoeloeng so Bălăndhă. Djhă' sakènga orèng laèn sè ghi' bhoedhoe, sèngko' la ta' kasamboe'. Nangèng parkara djărèja ta' dhăddhi apa, sè parlo ka sèngko': abă'na djhoedjhoer tor bhădjheng, tang ondernèmeng sadjhek andi' mandoer djărèja pas sadjănè atambă madjhoe."

Saamponna marè kèr-pèkkèran sapanèka sareng towan bessar kerrès èngghănèka pas èdjhăngngo, terro ètèngalana bi' băsbăs; teppa'na andjhăngngo sapatoena ladjhoe arassa kadhi sè ngennèng andhoempak orèng, sarengngan sè èkennèng dhoempak pas aèrsèt dhibi' kadălem. Towan bessar tjengngeng sakeddjhă', ta' abit kerrès sè èdjăngo ladjhoe èlaboeng. Sambi ngastanè băi'na kerrès, ghălina sapanèka: „Dhina, mon satèja sèngko' ta' kèrès; èbăbăna difan arèja tanto bădă orèngnga. Lomrana malèng la'dinna' ta' njèkebbhăn sandjhăta apoj, mon kerrès, ijă. Băn polè tanto bădă

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

bhărengnga. Molana entè-atèa bhăi, sabăb mon malèng djrèja taproppongan, ta' boeroeng njotjo. Dhălloe', sèngko' kalowara bhăi, mènta'a tolong ka tang reng-bhăreng."

Saamponna marè kèr-pèkkèran sapanèka, towan bessar ladjhoe kalowar, lèbăt è labăng boeđi sarengngan pas aorak kadjă sapanèka: „SIDIN, AMAT! kanna' ghăntjangan, rèja' băđă malèng!"

Ta' abit pas băđă orèng kasorang njongop đări bhăroemana đifan, ta' aođhengngan, ta' aklambhiăn. Sareng towan DE JAGER ngoladhi băđă tjètagghă orèng ngongol è bhăroemana đifan, èngghăl ètjanđhăk oboe'na sarengngan sambi rak-oraghăn: „Maling, maling!" Malèng bhoeroe adjheng-ghoedjheng, karebbhă njotjoa, djhoeghă towan bessar èngghăl ngala' kerrèssa WIRJO, đhăboena: „Mara paterros, njotjo! Nangèng sènga', mon bă'na ètjapo' kerrès rèja, ta' kèra njambhăt emboe' polè." Sanarè malèng èngghănèka ampon ta' kèngèng aghoeli sama sakalè, djhoeghă sareng towan DE JAGER ghi' ètjekkadhi bisaos oboe'na. Ta' abit salèrana pas palasdhă đă' malèng èngghănèka, èngghi panèka ASTRO, manđoer sè èleppas èngghărowa. Sareng ASTRO ta' kowat sakè', kerrèssa pas èpaghăgghăr, sambi ngotja' sapanèka: „Kaoelă njo'ona sapora, towan bessar, otjollaghi!" Sè ngotja' sapanèka .li-bălian. Towan bessar njambhit: „Ijă antos sađătengnga reng-bhăreng dhălloe, so sèngko' pas èotjola."

Saamponna SIDIN sareng AMAT njandher, ASTRO pas èngghăl èrekkep sarta pas èpèngkot soko-tanangnga, kantos ta' kèngèng abhimbhă polè. SIDIN sareng AMAT mator ka towanna, djhă' nalèka pakalowarra, nèngalè orèng kađoewă pađă boeroe. Pangèrana, tanto ghăpanèka malèngnga, mèlana pas ètabăng, djhoeghă ta' ètjapo'. Dhinèng ASTRO sè ètlèkong ghi' ta' amboe sè ngotja' njo'ona sapora sambi ngoțak bhădhănna. Towan DE JAGER pas marèksa: „Sapa bhărengnga kađoewăna arowa?"

ASTRO: „Korang prèksa, towan bessar, kaoelă ta' onèng."

Towan bessar: „Apa bă'na ta' ngakoa, bangsat? Ijă, mara paterros sè mongkèr, kèđi' bă'na ètjapo' kerrès arèja, ta' boeroeng bhăngka; ella, bă'na ta' ngakoa?!"

ASTRO: „Bhoenten, towan besar, kaoelă ngakoa. Sareng kaoelă kađoewăna: KARTODJONO sareng SOEKIMAN. Ghellă' ngètek è bhoenkebbhoenan èbăbăna krotong. Djhă' sakènga dhi-dhălem ta' èdhina'-aghi boeroe, sareng dhi-dhălem ta' èkabălă njamana."

Towan besar: „Bangsat! Băddhinna sèđă sè njotjoa sèngko', ngètjo'a sang pèssè? AMAT, djăgă, jă, èđijă, sèngko' ghi' arepodhă ka poelisi è koțța, bangsat arèja ma' èghiring ka seppir băn kantjana ma' èsarè'è kèja."

Saprapat eddjhăm agghi' towan bessar ampon mangkat đă' koțța, nètènè đokar. Toro' djhălăn èmot đă' atorra WIRJO sè sapanèka: „Dhi-dhălem ampon arassa, djhă' è persil Rabă-Tanto panèka bhăđhi băđă'ă kakalèran, manabi dhi-dhălem maksa am-

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

bhăkta kerrès panèka." Towan bessar pas apèkkèr sapanèka: „Mon bărijă, apa kerrès arowa lakar pangaro ongghoe, apa, sampè' tao nolak kabhălăi băn maontong ka sè anḍi'?" Sanarè ampon sapanèka, djhoeghă towan De Jager ghi' maṭeṭṭeng ta' partjadjă ḍă' kerrèssa Wirjo, djhă' pangaro, sabăb sadhădjăna sè ampon kadhăddhiăn, namong pas kalerressan bisaos. Manabi Wirjo mèreng, djhă' dhălemma towan bessar èlebbhoenè malèng, djhoeghă slamet, mala malèngnga kèngèng pèghă', ampon tanto sadjănè sekken kapartjadjă'annèpon ka kerrèssa.

Towan bessar sanget kaprotangan ka Wirjo; mèlana berră' sè ambhăkta'a kerrèssa ka Băngkal, amarghă abă'na ampon arassa, djhă' è persil Rabă-Tanto bhăḍhi băḍă'ă kakalèran. Mangka pas ongghoeăn.

Bădjă tengnga malem towan bessar ampon nattol ḍă' koṭṭa Djember, pas terros ḍă' dhălemma towan Pètor. Towan Pètor èpangghi ampon asarè, djhoeghă sareng towan De Jager èṭoktok labăngnga; towan Pètor abit-abit èngghi pas mèdjhil. Ta' abit towan sè kaḍoewă pas mangkat ḍă' Rabă-Tanto nètènè ḍokar, apangèrèng poelisi bănnja' nompa' djhărăn. Toro' djhălăn towan De Jager agessa băb sè njanḍhăk malèng ḍări kabidhăn kantos ḍă' bekkasan; sapanèka djhoeghă băb kerrèssa Wirjo. Towan Pètor pas aḍhăboe: „Èngghi, kerrès posaka panèka lakar bănnja' kaanèannèpon. Sareng orèng Djhăbă èsangka onèng atatolong ka abă'na: tjellebbhăn, èkamora radjhekkè sareng èn-laènna. Djhoeghă sè ghăḍhoeăn ta' angrasa: opama ta' alalakon, djhă' ta' kèra ollè kaontongan pa-ponapa. Kaḍhăng manabi sè ghăḍhoeăn mangghi akal pa-ponapa, sè kantos andhăddhiaghi kaontongan bhălă, ghăpanèka tja'èpon alantaran ḍări kerrèssa djhoeghăn. Èbă sapanèka ampon adjhăng sampèjan kaprotangan ḍă' manḍoerra èngghănèka, sabăb kalana sè matoro' kerrèssa ka sampèjan atèna jakèn, djhă' kerrès ghăpanèka bhăḍhi andhăddhiaghiă kasalameddhănna sampèjan. Mala kantos kabingkèng arèna sampèjan bhăḍhi salameddhă terros."

Towan besar: „Mè' sapanèka?"

Towan Pètor: „Sampèjan bhăḍhi ta' onènga kamalèngan polè, sabăb lèng-malèng ampon onèng, manabi sampèjan kaengghoenan kerrèssa Wirjo, sè onèng mèghă' malèng. Mangkèn èngghi tètènè èbingkèng arè! Lèng-malèng ghăpanèka tanto tako' sè apara'a ḍă' dhălemma, sabăb badjingan panèka bijăsana sara partjadjă'ănna ḍă' kapangaroannèpon kerrès sè kadhi èngghănèka."

Towan bessar: „Manabi sapanèka, dhăddhi sadjăn lèpet kaprotangan kaoelă ka Wirjo."

Ta' abit ḍări sè asa-gessa kadhi èngghănèka, towan Pètor sareng towan De Jager ampon nattol ḍă' Rabă-Tanto. Pata saprapat eddjhăm agghi' si-poelisi laènnèpon ampon ḍăteng djhoeghăn.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

Astro èparèksa sarèng towan Pètor; Astro mator salerressa, mala kantos ḍă' sarengnga sè kaḍoewă èsambhăt sakalè. Saamponna marè èparèksa, pasakèdhăn pas èkalènṭong, èbhăkta ka koṭṭa, èèrèngngaghi opas kaḍoewă, terros ètahan è patanḍhăn.

Saamponna, towan bessar pas ngaterraghi towan Pètor ḍă' koṭṭa, napa'na ka Rabă-Tanto ampon pokol lèma' para' sèjang. È băkto èngghănèka monjèna ṭongṭong ampon rammè, ngolok li-koli sè apangghăbăjă. Sareng ampon sèjang, băb bertana malèng ampon bărătta dhăddhi sapersil, mala kantos ḍăpa' ḍă' Djember. Dhinèng rasanna li-koli, mèlana malèngnga kèngèng pèghă', taḍă' laèn tjoma alantaran ḍări kerrèssa Wirjo; kerrès ghăpanèka sè dhăddhi lantaranna kaslameddhănna persil Rabă-Tanto. Mèlana ampon pantessa towan bessar sè sangeddhă kaprotangan ḍă' sè ghăḍhoeăn, amarghă saeddjhegghă kerrès èngghănèka băḍă èghika'ijă, tamennan bhăko paḍă è-saè, kantos ondernèmeng bănnja' kaontongannèpon, tor polè parkara katononan goeḍăng pas taḍă' sama sakalè.

Ella' ḍoe arè Kartodjono sareng Soekiman ampon kèngèng pèghă' djhoeghă. Sabelloenna katangkep, malèng kaḍoewăna boeroe ḍă' bhăbă Bhăsokè, sabăb mèreng kabhăr, djhă' èsarè'è poelisi; nangèng bekkasannèpon èngghi ghi' kèngèng pèghă' djoeghăn.

Pata ollè saboelăn malèng sè katello èngghănèka pas èparèksa è Landraad. Astro ampon ta' kèngèng mongkèr polè, namong Kartodjono sareng Soekiman maṭeṭteng sakalè pamongkèrra, djhoeghă ḍi-boeḍina ghi' katerghă, sabăb èkèkkè' Astro. Sareng pangadhilăn lèng-malèng sè katello paḍă èokom sadhădjă. Astro lèma taon, dhinèng kaḍoewăna ghăn tello taonan, sadhădjă alako klabăn paksa.

Saamponna lèng-malèng sè katello èpadjhălăn, Rabă-Tanto sareng bhăbă Djember laènnèpon pas ta' patè onèng lèng-kamalèngan kadhi ḍhingènna.

XIII.

Panotop.

Katjatora Wirjo sè aparmèsi palèman, sanattolla ka Băngkal tja-kantjana sadhădjă paḍă saklangkong bhoengana, amarghă sè èpasṭè apangghi polè. Ladjhoeă ka'kamma bisaos Wirjo saana'-binèna ètarèma rèng-orèng ka'issa klabăn soka rennana atèna. Dări Băngkal pas èntar èn-maèn ka èparra è Ghălăghă. Wirjo saklangkong sennengnga nèngalè tja-kantjana è Băngkal paḍă kop-tjokop sadhădjă. Sabăb saabiddhă èdhigghăllaghi tamennan

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

paḍi èka'issa paḍă è-saè. mèlana è mosèm anjè ghi' bhoeroe, tja-kantjana bănnja' ollèna paḍi, bhidhă sanget sareng taon sè ampon.

Tja-kantjana tjè' terrona Wirjo sana'-binèna sè plèmana polè ka Băngkal, sabăb saabiddhă dhăddhi manḍoer è Rabă-Tanto, tja-kantjana pas ta' mangghi orèng sè èadjhăghă aparembhăghăn. Mèlana sadhădjă paḍă ngoman, sopadjă Wirjo teptebbhă apo'-tjompo' è Băngkal polè. Panapa polè bă-sabăna samangkèn ampon poṭèl kontragghă sarengngan obăng èngghi ampon ghăḍhoeăn, mala abă'na samangkèn ampon kabilăng soghi. Djhoeghă Wirjo ghi' ta' asangghoep pa-ponapa ḍă' tja-kantjana, sabăb ghi' terro matora ka towan bessar ḍhingèn. Sè pas andhingghălă pangghăbăjănnèpon ta' klabăn bădă marghăna, abă'na tako' èkotja' ta' ghăḍhoeăn panarèma sareng towan bessar. Djhoeghă tja-kantjana tjè' agherră Wirjo sè palèmana terros ka Băngkal, mala saollè-ollè, èarebbhă salobărră osom anjè. Tjak-kantjana paḍă asangghoep angghărăppaghiă sareng namennana sabăna, sopadjă abă'na dhoemèn palèman terros ka Băngkal, pas karèa mangghi paḍi bisaos.

Tjator lekkas Wirjo saana'-binèna ampon abăli polè ka Rabă-Tanto, nattolla ka'kassa è bădjă malem. Neng-è lăn-djhălăn abă'na ampon mèreng ḍări orèng, djhă' dhălemma towan bessar èlebbhoenè malèng, djhoeghă salamet. Wirjo ghi' ta' onèng njatana băb èngghănèka, mèlana è malem ghăpanèka djhoeghăn pas njabis ka towan bessar, terro onènga terrangnga kabhăr bhoeroe.

Towan bessar saklangkong bhoenga, ngoladhi manḍoerra Wirjo ampon abăli polè, pas aḍhăboe sapanèka: „Bă'na apa la ngèḍing. Jo, djhă' èḍijă èlebbhoenè malèng, nangèng ijă ontong, malèngnga ta' ngennèng pa-apa, mala abă'na dhibi' èkennèng pèghă' so sèngko'. Ba, mon ta' è băkto djărèja bănnè klakoan, Jo! Ijă, dhoelat bădă kerrèssa sèḍă djărowa, djhă' anoa, sèngko' ta' boeroeng tjlaka'. Bhenḍer pangèrana bă'na bilăn, nalèka para' mangkadhă arowa. Molana sèngko' tjè' sokkorra ka bă'na, sabăb djhă' sènga malèngnga ta' tako' ḍă' kerrèssa bă'na, ella, saendjă'-endjă'na sèngko' sossa."

Wirjo: „Èngghănèka tabhălik, towan bessar; salerressa dhi-dhălem sè mosṭè sanget mator kaso'on ḍă' djoenan-dhălem, sabăb djoenan-dhălem ampon kasokan nangghoej dhi-dhălem è persil ka'-ḍinto băkto dhi-dhălem njanḍhăng mlarat. Langkong-langkong sarrèna djoenan-dhălem sanget panganggghebbhă sareng partjadjăna ḍă' dhi-dhălem. Kadhi ator dhi-dhălem ḍhingèn, towan bessar, sabelloennèpon dhi-dhălem dhăddhi manḍoer èka'ijă, dhi-dhălem ngoli, alako saarè bhentèng sè terro neḍḍhă'ăna ana'-binè dhi-dhălem.

Towan bessar: „Ijă bhenḍer; nangèng sanaddjhăn bă'na bilăn ngoli, bhăreng satèja la dhăddhi manḍoer, pas katara katjakeb-

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

bhänna bän kadjhoedjhoerännа, sampè dhäddhi madjhoena persil la'ḍinna'. Molana sè anḍi' persil, apa polè towan bessarra, la saghoenong panarènana ka sèḍä, bän sèḍä ta' endjä' polè, mostè bhäkal narèna'a ghändjhäran."

Wirjo: „Ghäpanèka djoenan-dhälem klèro, towan bessar. Saèstona parkara madjhoena persil ka'into sareng malèng sè kèngèng pèghä' kantos djoenan-dhälem slamet, bännè alantaran ḍäri dhi-dhälem, djhoeghä ḍäri kerrès sangkolan sè bäḍä è djoenan-dhälem. Dhi-dhälem ghoe ta' namong neptebbhi kawädjibhän dhi-dhälem dhibi', laèn taḍä', towan bessar."

Nangèng towan De Jager ghi' koko ta' partjadjäna ḍä' kapangaroannèpon kerrès posakana Wirjo, pas aḍhäboe: „Parkara djärèja ollè dhäddhi kèja, Wirjo: nangèng djhä' bä'na sè mamadjhoe ondernèmeng Rabä-Tanto arèja la bännja' bhoektèna. Molana kanţa sang otja' ghellä', sè anḍi' persil so sèngko' sakalè tanto ta' kèra loppa ḍä' bä'na. Parkara kerrèssa rèja ijä sèngko' partjadjä kèja djhä' bhäkal maontonga bä'na so ana'-binèna krana djärèja lakar kerrès bhäghoes ongghoe anggher bä'na pagghoen sè tjakang apangghäbäj, mantep ḍä' apa sè èlakonè, djhoedjhoer bän ta' ḍoettjol ḍi dhoeghä kèra. Kerrèssa bä'na rèja èkatako'è orèng ongghoe, tanḍhäna bhäreng Astro ngatèla' pas ta' anḍi' ora'." Towan De Jager sè ngotja' sapanèka, namong masennengnga atèna Wirjo.

„Ella, Jo, rèja' kerrèssa. Pola bä'na mè' ghi' bäḍä sè èatorraghiä polè?"

Wirjo: „Èngghi, towan bessar, manabi ta' andhäddhiaghi dhoekana djoenan-dhälem."

Towan bessar: „Endjä', djhä' ko'-tako'; apa?"

Wirjo: „Ta' sapanèka, towan bessar, tja-kantja dhi-dhälem è Bängkal sadhädjä paḍä ngarep bälina dhi-dhälem saamponna lobär anjè mangkèn."

Towan bessar: „Dhäddhi bä'na laèn boelän ghi' mènta'a parmèsi polè? Ijä, djhä' tèr-kobätèr parkara djärèja. So sèngko' ètorodhäna."

Wirjo: „Bännè sapanèka karep dhi-dhälem, towan bessar. Tja-kantja dhi-dhälem è Bängkal paḍä man-ngoman ḍä' dhi-dhälem, sopadjä salobärrä anjè mangkèn, dhi-dhälem palèmana terros ka Bängkal, dhäddhi pas ta' abäli ka'anto polè. Saèstona dhi-dhälem dhibi' samangkèn sanget terroèpon sè palèmana ka paḍoempa'anna ḍärä dhi-dhälem. Mèlana manabi ta' andhäddhiaghi dhoekana towan bessar, salobärrä bhäko ka'ijä dhi-dhälem terro njo'ona amboe ḍäri pangghäbäjän dhi-dhälem."

Towan bessar: „Bäb djärèja, Wirjo, bä'na matakerdjhät tang atè ongghoe. Pola sakèng tang pangangghep ka bä'na korang, apa bä'na ta' perna bäḍä ḍijä, otabä bäḍä hal laènna? Apa, gädji

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

la tjokop. Mon ghoen korang gădji bhăi, mara so sèngko' èpaongghă'ă polè, asal bă'na teptep bădă ḍinna'."

Wirjo: „Ampon, towan bessar, paparèng djoenan-dhălem ḍă' abdhi-dhălem ampon bănnja', kantos dhi-dhălem saana'-binè saklangkong perna bădă èka'ijă. Mèlana ampon sanget kaprotangan dhi-dhălem ḍă' djoenan-dhălem, djoenan-dhălem sè kasokan ngangkès dhi-dhălem ḍări kamlaradhăn, kantos dhi-dhălem mangkèn ta' aromasa kakorangan. Karep dhi-dhălem, sarrèna sabă dhi-dhălem mangkèn ampon poṭèl kontragghă ḍări pabbrik, sarengngan dhi-dhălem ampon ollè long-molong pèssè, dhăddhiă sakonè', dhăddhi dhi-dhălem terro angghărăbhă sabă dhi-dhălem, towan bessar. Tjakantja dhi-dhălem mangkèn ampon pa'-mateppa' neng-kennengngan dhi-dhălem, mala kantos ḍă' sabă dhi-dhălem èghărăppaghi sakalè. Mèlana dhi-dhălem mangkèn wădjib males kaprotangan ḍă' tjakantja dhi-dhalem, palèman ka Băngkal polè. Namong sèttong sè èkatako' dhi-dhalem sè pas andhingghălă persil ka'ḍinto, towan bessar."

Towan bessar: „Apa?"

Wirjo: „Djoenan-dhălem ampon tanto aḍhăboe, djhă' dhi-dhălem ta' ghădhoean kaprotangan sama sakalè ḍă' djoenan-dhălem manabi dhi-dhălem maksa palèman ka Băngkal polè."

Towan bessar: „Ó, endjă', Jo. Sanaddjhăn dhibi'na atèngka'a ḍă'rămma sakalè, sèngko' ta' kèra loppa, djhă' kamadjhoeănna ondernèmeng Rabă-Tanto arèja alantaran ḍări dhibi'na. Mon sèngko' njekkadhi bă'na, djărèja taḍă' laèn marghăna, tjoma: sapèsan kaangghoej ḍă' kamadjhoeănna ondernèmeng ḍinna', ḍoe kalèna sèngko' tao, djhă' bă'na băbătegghă mantep tor teptep. Bă'na jakèn, djhă' kaontonganna djărèja alantaran ḍări kerrèssa, nangèng moso tang panemmo ta' tjotjok, tja' sèngko' bărijă: kaontongan so kaslameddhănna bă'na saana'-binèna djărèja lantaranna taḍă' laèn kadjhăbhă ḍări kabhădjhengngan, kadjhoedjhoerăn so kamantebbhănna atèna bă'na.

Mon bă'na la tjè' ta' èkennèngnga pellang ongghoe sè abăliă ka dhisana polè, salobărră bhăko ḍijă, ijă mara, engko' ta' njekkadhăna, sanaddjhăn sèngko' talèbăt èmanna ka bă'na. Nangèng sopadjă bădă'ă ghăntèna bă'na, ana'na sè wa'-towa'an rowa bhăi dhina èḍinna'. Kana' djărèja so sèngko' èpasakola'a, băn saellana pas èadjhărăna apangghăbăj, sampè' dhăddhi orèng pènter tor djhoedjhoer mara bă'na, mala mandhăr ngongkolana."

Wirjo: „Saklangkong, towan bessar, dhi-dhălem langkong bhoenga, sarengngan sabelloennèpon dhi-dhălem mator saèboe ḍoe èboe kaso'on atas kasaèannèpon djoenan-dhălem, sè kasokan ngampè boeḍoe' dhi-dhălem. Saamponna, panjo'on dhi-dhălem ḍă' djoenan-dhălem moghă-moghă dhi-dhălem ta' èkaghăliă pa-ponapa ḍări băb abdhi-dhălem sè njo'on amboe ḍări persil Rabă-Tanto panèka."

* * *

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY

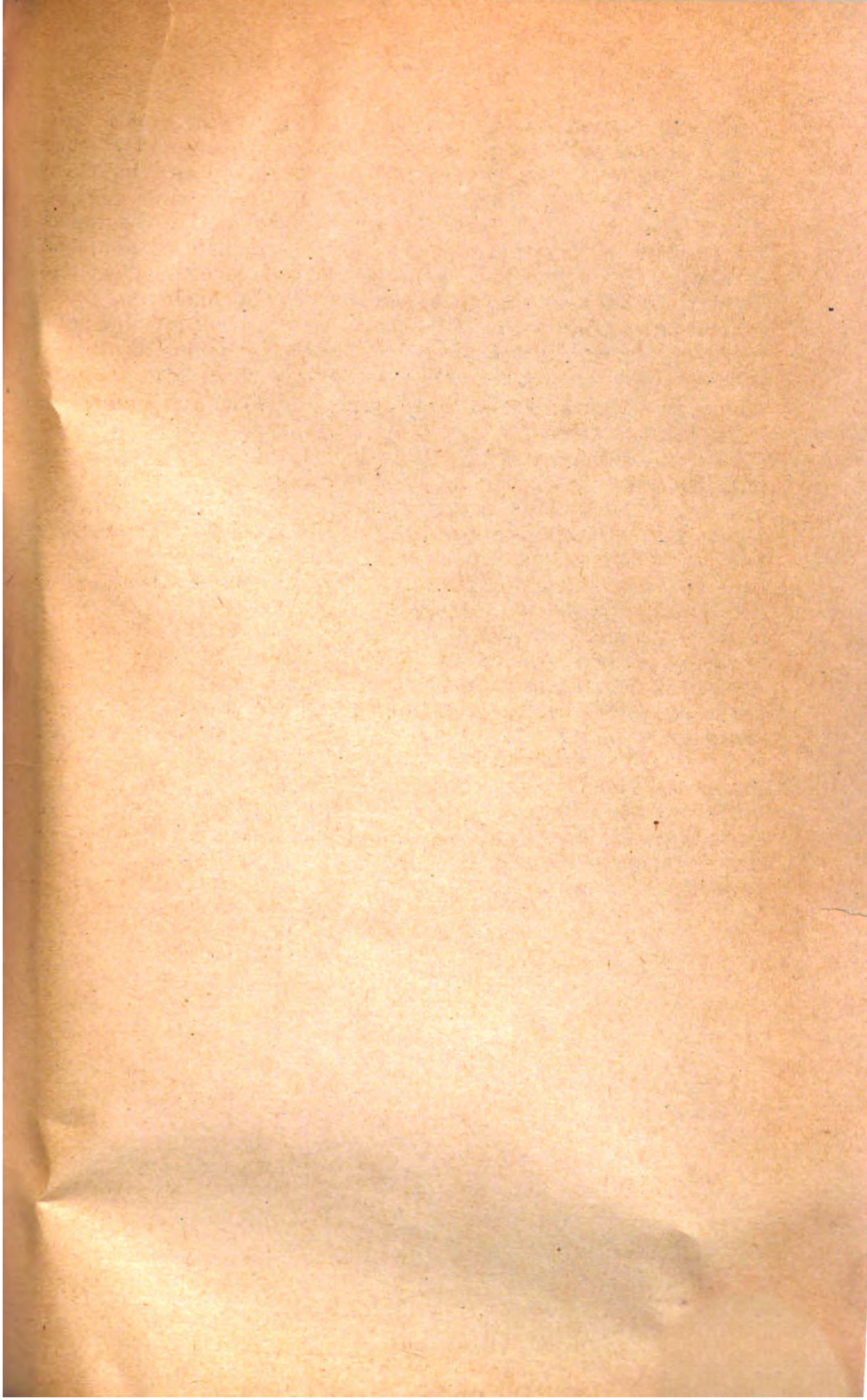
Bălloeng boelăn saamponna èngghănèka, Wirjo sareng ana-' binèna ampon palèman ka Băngkal. Tja-kantjana sadhădjă paḍă saklangkong bhoengana, nèngalè Wirjo, sè ampon para' tello taon abittèpon sè apèsa, palèman polè ka Băngkal sareng bărăs-salamet. Tja-kantjana ngambă'i rasol sareng mèn-rammèn è tjompo'na Wirjo dhibi' sè sanget rammèèpon. È băkto ghăpanèka tjompo'na èpadjhăng, è tanèjannèpon èpasangè tattarop, sè nganggghoej oenḍăoenan, bhăng-kembhăngan sareng dhăloebăng ana-bărna. Neng attassa katodjoe'ănnèpon Wirjo lakè'-binè' èpasangè bhăng-kembhăngan èbhădhi panjangkè'anna kerrès posakana Wirjo sè pangaro. Dări bhoengana rèng-orèng Băngkal ampon ta' èmot sakalè ḍă' katjlaka'annèpon sè ḍhingèn, sè kantos mamalarat orèng bănnja' ka'issa.

Sarrèna samangkèn kerrès posaka èngghănèka ampon băḍă è Băngkal polè, dhădhi rèng-orèng ghika'ijă pas ta' kobătèr ḍă' kabhălăi sè bhăkal ḍătengnga, amarghă mènorot kapartjadjă'ănnèpon, kerrès èngghănèka èkadjhăoe kabhlăi. Sapanèka djhoeghă tja'èpon Wirjo sareng ana'-binèna sè mangghi kaontongan sareng kaslameddhăn, èngghi alantaran ḍări kerrès sangkolannèpon ghăpanèka. Djhoeghăn pamangghi bhădhăn kaoelă, para maos laènnèpon manabi sapanèka djhoeghă, tjotjok sareng pamangghina towan De Jager, sè aḍhăboe, djhă' kaontongan sareng kaslameddhănnèpon Wirjo saana'-binèna, alantaran ḍări kabhădjhengngan, kadjhoedjhoerăn sareng kamantebbhănnèpon atèna. Băbătek sè sapanèka kèngèng tolat orèng laènnèpon; tor ra'-sasèra'a orèng sè nèroè tabiat èngghănèka, dhădhina èngghi masṭè ontong tor slamet djhoeghăn.

Ella' sabătara taon, saplèmanna Wirjo ḍări Rabă-Tanto klèboen dhisa Băngkal njo'on amboe, marghă ampon towa. Para maos ampon ta' mabi atorè onèng, djhă' sè angghăntè èngghi panèka: Ardjodiwirjo, ana'èpon Moestari.

TAMMAT.

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from CORNELL UNIVERSITY



Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Digitized by Google

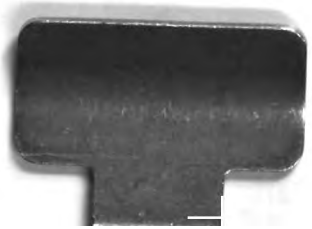
Original from
CORNELL UNIVERSITY

Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

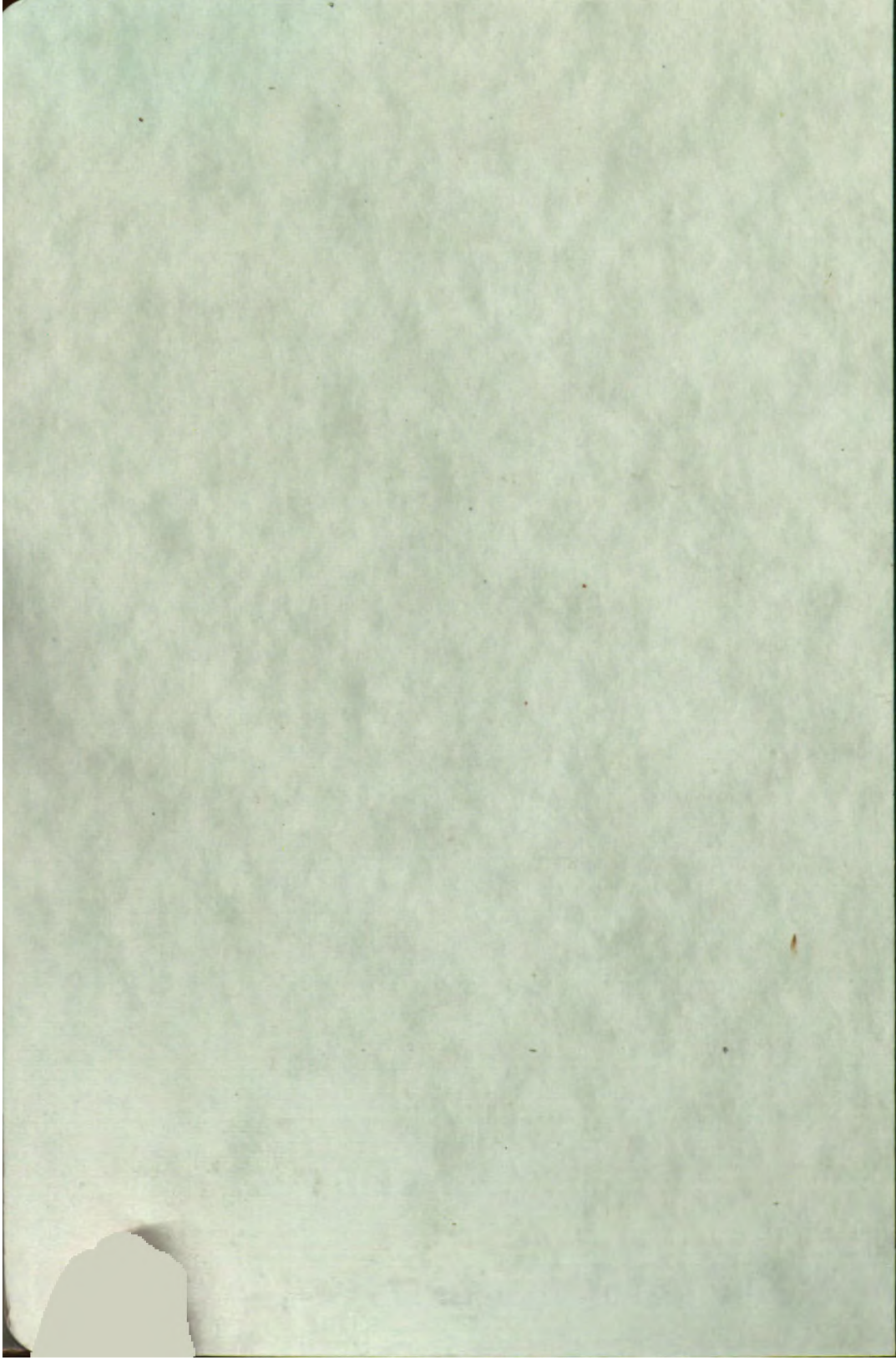
Digitized by Google

Original from CORNELL UNIVERSITY

Cornell University Library
PL 5354.H64
Sangkolan.
3 1924 020 605 436
ech



Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
CORNELL UNIVERSITY



Generated at Columbia University on 2025-02-18 19:44 GMT / https://hdl.handle.net/2027/coo.31924020605436
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Digitized by Google

Original from
CORNELL UNIVERSITY